

YENİ ÇAĞ

6 (264)
Haziran
1986

Komünist ve işçi partilerinin teori ve enformasyon dergisi

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
<i>Rodney Arismendi</i> (Uruguay) Tarih yaratan olay üzerine düşünceler	3
<i>Boris Ponomaryov</i> (SSCB) Açılıp dalgalandırılan bayrak	18
<i>Dolores Ibarruri</i> (İspanya) Tükenmez bir umut kaynağı	32
<i>George Toubi</i> (İsrail) Derin analiz, gerçekçi politika	37
<i>Jean Charles Negre</i> (Fransa) Yasa kabul edildi, direniş sürüyor	46
<i>Aleksey Antonov</i> (SSCB) Sosyalizmi geliştirme stratejisinin baş ögesi	49
<i>Zinen Zorzovilis</i> (Yunanistan), <i>Farit Mugahed</i> (Mısır) «Yeni globalizm»ün Libya'ya karşı işlediği cinayet	61
<i>Mehmet Gün</i> (Türkiye) Doymak bilmez tefecilerin boyunduruğunda	66

- Yeni sömürgeciliğin mali aracı 73
- Komünist gençlik örgütleri 84

ÖZEL SAYFALAR

- TKP Merkez Komitesi'nin duyurusu 88
- TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Alman Komünist Partisi Başkanı Herbert Mies yoldaşa mesajı 91
- TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Afganistan Demokratik Halk Partisi MK Genel Sekreteri Necib yoldaşa mesajı 92
- TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Romanya Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne mesajı 93
- TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne mesajı 94
- TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Moğolistan Devrimci Halk Partisi 19. Kongresi'ne mesajı 95

«BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI» – «YENİ ÇAĞ» dergisinin Yazı

Kurulu ve Yazı Konseyi'nde aşağıdaki ülkeler komünist ve işçi partilerinin temsilcileri bulunmaktadır: ABD, Arjantin, Avusturya, Belçika, Bolivya, Brezilya, Bulgaristan, Büyük Britanya, Cezayir, Çekoslovakya, Danimarka, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Ekvador, Endonezya, Federal Almanya Cumhuriyeti, Filipinler, Filistin, Finlandiya, Fransa, Guatemala, Guyana, Güney Afrika Cumhuriyeti, Hindistan, Honduras, Irak, İran, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Jamayka, Japonya, Kanada, Kıbrıs, Kolombiya, Kosta-Rika, Küba, Lübnan, Lüksemburg, Macaristan, Meksika, Mısır, Moğolistan, Panama, Paraguay, Peru, Polonya, Portekiz, Romanya, Salvador, Senegal, Sovyetler Birliği, Sri Lanka, Sudan, Suriye, Şili, Türkiye, Uruguay, Ürdün, Venezuela, Vietnam, Yunanistan.

SON REDAKSIYON TARİHİ: 30 Nisan 1986

YAZIŞMA	BOX 16367	Stredisko pro rozsirovani tisku –
ADRESLERİMİZ:	S 10327	Yeni Çağ
	Stockholm	Praha 6, Thakurova 3
	İSVEÇ	Czechoslovakia

Tarih yaratan olay üzerine düşünceler

Rodney Arismendi

Uruguay Komünist Partisi MK Genel Sekreteri

1

John Reed ünlü kitabına anlamlı bir üslupla «Dünyayı sarsan 10 gün» adını vermişti. Biz hiç de SBKP 27. Kongresi'nin yapıldığı günleri Kışlık Saray'a taarruzun gerçekleştirildiği ve insanlığın tarih öncesi döneminin sona erdiği o görece yakın geçmişteki aşamaya kıyaslamak istemiyoruz. Ama V. İ. Lenin'in dehasından esinlenen söz konusu olaylardan neredeyse 70 yıl sonra Sovyet komünistlerinin kendilerinden son derece yüksek taleplerde bulunarak gelecek 15 yılı komünist toplumu kurma yolunda ekonomik ve sosyal ilerleme alanında nitel bakımdan yeni bir aşamaya dönüştürmeye çalıştıkları olgusunun taşıdığı büyük önemi kabul etmemek olanaksızdır. Başka bir deyişle, sürekliliği koruyarak, hataları düzelterek, gerekli değişiklikleri yaparak, gelişmiş sosyalizmin yeni, belirleyici aşamasına ulaşmaya hazırlanmalarının taşıdığı büyük önemi kabul etmemek olanaksızdır.

Gelişmeyi hızlandırmayı, toplumsal ilişkileri mükemmelleştirmeyi sağlayacak başlıca kaldıraç, bilimsel-teknik devrimdir. Demokrasinin ve sosyalist özyönetimin derinleştirilmesi yoluyla, yığınların politik erkin gerçekleştirilmesine ve yaşamsal önemdeki maddi değerlerin, konut, tıbbi yardımların dağılımına doğrudan ve organik biçimde katılımının daha artırılması, yığınların aynı şekilde emekçilerin eğitim hakkının kullanılmasına, serbest zamanların kültürel açıdan değerlendirilmesine vb. katılımının genişletilmesi yoluyla devlet ile halk arasındaki bağları güçlendirmenin ve genişletmenin teşvikçisi de, yine bilimsel-teknik devrimdir. Toplumsal tüketim fonlarının sürekli artmasına paralel olarak emekçilerin

3

ve emeklilerin gelirleri de önemli ölçüde artacaktır. Her bakımdan, fiziksel ve moral açıdan gelişmiş kişiliğin oluşmasıyla Sovyet düzeninin hümanizmi daha da derinleşecektir. K. Marks, insanın özünün onun kendi içinde olduğunu boşuna belirtmemiştir.

Bilimle donanmış, «masalları gerçek yapmış» kahramanlık harikaları yaratmış, bazen hatalar da yapmış, ağır sınavlardan da geçmiş olan Sovyet komünistleri iz açıcı olarak, «dünyayı sarsacak» üç beş yıllık planlarıyla yeni yüzyıla doğru taarruza geçiyorlar. Ve bütün bunlar, bu tür gelişmeleri sağlamak için barışın gerektiği 20. yüzyıldaki koşullarda oluyor. Çünkü, «bir yandan, bilim ve teknolojinin hızla gelişmesi doğa güçlerine egemen olmak, insanlığın yaşamını iyileştirmek için görülmemiş olanaklar yaratıyor. Öte yandan ise, «aydınlanmış» 20. yüzyıl tarihe kanlı savaşlar, azgın militarizm ve faşizm, soykırım, milyonların sefaleti gibi emperyalizmin çarpık yaratıklarıyla geçti. Cehalet ve koyu gericiлик sermaye dünyasında bilim ve kültürün büyük kazanımlarıyla birarada yaşıyor. Bu toplum, bizim de birarada yaşamak, işbirliği ve karşılıklı anlayış yolları aramak zorunda olduğumuz toplumdur. Tarih bunu böyle istedi.» (1)

Vadelerin kısa ve Kongre'nin belirlediği nitel bakımdan yeni görevlerin büyük olduğu gözönüne alındığında, bu görevlerin yerine getirilmesini, gerçek kahramanlık olarak nitelemem elde değildir. Kuşkusuz, sözde «bunalım içinde bulunan» ve «kapitalizmle» «hummalı biçimde» yarış yürüten bir toplumda bur tür planlar düşünülmez bile. Bu planlar yalnız bütün halkın içten, özverili katılımıyla gerçekleştirilebilir. İşte bu nedenle SBKP 27. Kongresi, tarihi yaratan yığınların girişkenliği, eleştiri ve özleştirisinin, bazen önceleri görülmemiş biçimde ortaya çıktığı heyecanının en yüksek kürsüsü oldu.

Bir dizi halk ve ulusları kucaklayan dev bir ülke, belirlenen yoldan ilerliyor. Gelişme tempolarında yavaşlamayı ve Kongrede dile getirilen elverişsiz eğilimleri dışalamasa da, bu boyutta gelişmeler sosyalizm için yeni bir şey değildir. Sosyalist toplum, son derece büyük zorluklarla dolu bir aşamayı aşarak insanlığa kendini kabul ettirdi.

Lenin'in ülkesinin yazgısında birçok coşkulu sınavlardan geçmek varmış! Dünyanın ilk sosyalist devrimi, dıştan silahlı müdahale, ilk beş yıllık planlar dönemi, faşizme karşı dünya uygarlığını kurtaran savaş, kalkınma dönemi ve daha sonraki gelişme yılları. Başka bir deyişle, Marks ve Engels'in görüşleri tarihin pratiğine mal oldu. Sovyet insanları, alfabeyi öğrenmekten uzaya açılmaya, «Allahın unuttuğu» halkların şamanizminden ileri bilime, ağaç sabandan elektro-

(1) Mihail Gorbaçov, SBKP 27. Kongresi'ne Sunulan SBKP Merkez Komitesi Politik Raporu. TKP Yayınları, Mayıs 1986, s. 14.

niçe, atom enerjisine ve gen mühendisliğine, kimi bölgelerin «Asyalılığından» ve feodalizminden sosyalizme kadar uzun bir yolu katettiler. Sosyalizm sosyal ve ulusal ezgiyi ortadan kaldırmak gibi tarihsel bir misyonu yerine getirerek zafere ulaştı.

Lenin'in öngördüğü gibi çağımız toplumsal sistemlerin görkemli değişimi çağı oldu. Dört anakarada sosyalizm kuruluyor. Bu nitel bakımdan yeni aşama, bütün sosyalist topluluk halklarının devam eden süreçlere katılımıyla bağlıdır.

Sosyalizmin gelişme düzeyindeki farklara, yerel güçlülere ve ulusal özelliklere bakmaksızın, üretimin entansifleşmesi ve onun bilimin kazanımlarıyla donatılması sorunları, öteki sosyalist ülkeler kardeş partilerinin kongrelerinde de ele alındı. EYK'nin 1984 yılındaki tepe toplantısı bu doğrultuda önemli bir adım oldu. Bu toplantıda kompleks otomatizasyonun, yeni kuşak bilgisayarlar tekniğinin geliştirilmesinin, elektroniğin, atom enerjisinin, biyoteknolojinin vb. ekonomide uygulanmasının genel doğrultuları belirlendi. Marks'ın öngörülerinin vücut bulduğu öteki değişikliklerin yanısıra, bu söylenenler gösteriyor ki, dolaysız üretici güç olarak bilim, üretimde öncü bir rol oynuyor. 1960'lı yıllardan itibaren Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler tarihsel sürecin belirleyici etmeni oldular. Çağımızın itici güçlerinin sere serpe gelişeceği 2.000 yılına doğru tarihin öznesi olarak sosyalizm çok daha büyük bir çekim merkezi haline gelecektir.

SSCB'nin bugünkü gelişme aşamasındaki başlıca halka olan gelişmenin hızlandırılması stratejisini iki koşul belirliyor: a) Ekonominin bilimsel teknik açıdan yenibaştan düzenlenmesi ve ardından bizzat toplumda, özellikle politik ve manevi alanda meydana gelecek değişiklikler, b) «Korku dengesi»ne dayalı bir dünyadan, barış içinde yanyana yaşama ilkelere ve genel güvenliğe geçilmesi. Bunu M. S. Gorbaçov yoldaş somut önerilerle dile getirdi.

Kamuoyunu yönlendiren kapitalist merkezlerin hep aynı propaganda sakızını çiğnemeye devam etmelerine şaşmamak gerekir. Girdikleri bir şoktan kurtulur kurtulmaz, onlar Sovyetler Birliği'nin başarılarını suskunlukla geçiştirme ve SSCB'nin yetersizliklerini abartma taktiğine geçiyorlar. Kongrede yetersizliklerin, hataların, kimi yöneticilerin dogmatizmi ve uzlaşmacı tutumunun, bürokratinin, teknolojik donanımdaki gecikmelerin, kadroların ve eğitim sisteminin (politeknizasyon bakımından dünyada birinci olsa da) yenilenmesindeki gecikmelerin özeleştirisi, yeni olgular karşısında kimi yönetici kadroların şaşkınlığının ve bunun olgunlaşmış toplum ilişkileri koşullarında üretimdeki artış tempolarının düşmesine yol açmasının eleştirilmesi karşısında duydukları memnuniyeti güç-

lkle gizliyebiliyorlar. Şöyle bir soru ortaya çıkıyor: Böylesine yüksek bir forumda zayıflıkları acımasızca ortaya koymak için ülkenin bütün en seçkin temsilcilerini toplamaya kapitalizmde kim cesaret edebilir? İki sistemi birbirinden ayıran uyumsuzluğa karşın bu olgu tek başına bile birçok gerçeği ortaya koyuyor. Özeleştiri yapmak ve gerçekleri eleştirel açıdan değerlendirebilmek, güçlü olanın, kendi halkının açıkça gözünün içine bakabilen ve geleceği ngrebilenin nasibidir, onun belgisidir.

Özeleştiri, Marksizm-Leninizm için, kuşkusuz, yeni bir Şey değildir. Marks zeleştiryi sosyalist devrimin başlıca ayırdedici niteliği olarak görüyordu. Lenin zeleştiryi yürütme ve yönetmenin metodolojisi ve stili düzeyini yükseltti. Lenin'in öğrencileri hiçbir zaman gerçeği ve sadece gerçeği söylemekten korkmamışlardır. Bazen de, önemli zaferlerden sonra özeleştirinin açığa vurucu heyecanını daha da derinleştirmişlerdir. Şimdi de söz konusu olan, hiç de «iflas» değildir. Reel sosyalizmin bizleri esinlendiren yaratıcı potansiyelinin tükendiğini savunanların Kongrece desteklendiği yollu iddialar gerçeklerden çok uzaktır. Bu yalana en iyi yanıt, tüm yaşadığımız çağdır, gezegenimizin hemen hemen her yanında devrimci hareketin elde ettiği başarılarıdır.

Dünyayı bir idil biçiminde görmeye kesin karşı olan, komünistlerin eleştirel dünya grsdr. Kongredeki konuşmalarda en yadsınmaz başarıların bile değerlendirilmesine ayrılan zaman neden bu kadar bilinçli olarak dar tutuldu? İlk yanıt, kendiliğinden ortaya çıkıyor: Hataları düzeltmek ve yaşamı, gelişmeyi engelleyen her Şeye karşı acımasız tutum almak için; çünkü dünya hiç de cennet değildir ve tarihi insanlar yaratmaktadır. Sorunun özüne ilişkin ikinci yanıt ise Şudur: *zeleştiri toplumda nitel değişiklikler yapmanın hazırlıklarının bir parçasıdır, dolayısıyla onu herşeyden önce parti ve devlet yönetimi derinlemesine özümsemek zorundadır.* Gerçekleri eleştirel açıdan değerlendirmeden, hem maddi hem de öznel nitelik taşıyan görevlerin yerine getirilmesi için gerekli güçleri seferber etmek olanaksızdır. Sosyalist toplumda, bu toplumun mkemelleştirmesi için gerekli yüksek titizliğin i nkoşulları artıķ olgunlaşmıştır.

Kendine karşı talepleri artırmadan, partiye ve devrim öncesi savaşının, Oktobr sonrası dönemdeki bütün kazanımların baş kahramanı olan halka danışmadan, sosyalizmin bugünkü gelişme aşamasında ve tarihsel rakiple barışçı yarışma sürecinde stratejiyi değiştirmek olanaksızdır. Bu halk eski püskü giysiler içinde olsa da sosyalizmin ilk kahramanlık yapıtlarını, Dneprostroy'u ve Magnitogorsk'u yaratmıştır. Bu halk faşizmi bozguna uğratmış ve uzayın yolunu açmıştır. Bu halk yalnız kahraman bir halk değil, aynı zamanda UNESCO'nun eğitim ve kültür düzeyli ilgili verileri dikkate alındığında, çoğunlukla aydın bir halktır. 27. Kongre bu halk adına yapıldı, M. S. Gorbaçov bu halkın özlemlerini dile getirdi.

Politik Rapor, Parti Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimi, SBKP Tüzüğü'nde yapılan değişiklikler ve aynı zamanda Kongrenin öteki belgeleri, teorik açıdan Marksist-Leninist genellemenin bir örneğidir. Bunun en üstün yanı, ilkeler ile bu ilkelerin pratikte uygulanması arasındaki organik bütünselliklerdir. Kongre belgelerinin biçimsel yanına gelince, bu Marks'ı ve Lenin'i de her zaman ilgilendirmiştir, stideki tazelik, tekrarlanan, şemaların bir yana atılması hemen dikkati çekiyor. Ortaya konan sorunların özünü anlamada yardımcı olan birçok yeni noktalardan bazıları üzerinde, kısaca da olsa, özellikle durmak gerekir.

Birincisi: Özü kavrama bakımından kilit bir konu olan, günümüz dünyasının temel çelişkileri bölümü, dikkati üzerinde topluyor. Bu bölümdeki saptamalar sorunun genel olarak Marksist biçimde ele alınışında bir değişiklik getirmemekle birlikte, emperyalizmin gelişmesini değerlendirmede, köklü genellemelerin yanısıra, (yani 19. yüzyılın ve hatta 20. yüzyılın ilk yarısının kapitalizminin değil) yeni unsurları görebiliriz. Bunlar üretimin aşırı enternasyonalleşmesi, tekellerin uluslararasılaşması, yeni sömürgeci sistemin kurulması ve dünya nüfusunun üçte biri üzerinde egemenliğin yitirilmesiyle bağlı olarak devlet tekelleri kapitalizminin karakterinde ifadesini bulmaktadır.

Askersel-sanayi kompleksi sorunu genel planda ele alınıyor. Yapısal değil, metolojik açıdan yaklaşarak ve barış savaşımı gözönünde tutularak, bu kompleksin rolü ile (Programda daha ayrıntılı değerlendiriliyor) bir bütün olarak tekelleri sermaye arasındaki farklar ortaya konuyor. Bu arada, Lenin'in de klasik yapıtlarında işaret ettiği gibi, militarizmin korkunç bir olağanüstü hızla büyümesi olgusuna dikkat çekiliyor. Sürekli ekonomik ve yapısal bunalımlar konusuna, yüzyılımızın sonunda kapitalizmin eşitsiz gelişme yasasının işleyişine, sermaye ihracatı biçimlerine, bu arada halkların sömürülmesinde ulaşılan kritik düzeye ve dış borçların oynadığı özel role değiniliyor. Bu bölümde ayrıca, daha Lenin'in işaret ettiği ve emperyalizme özgü olan gericiğinin artması eğilimi, bugün korkunç bir acımasızlık, faşizm ve «sosyal öz» çağrılarını gibi aşırılıklara varan bu eğilim de inceleniyor. Yine bu bölümde, birbiriyle uyumsuz iki sistemde bilimsel-teknik devrimin global sonuçları arasında paralel çiziliyor. Akıl almaz aşırı kârların dünya sanayi kapitalizminin merkezlerinde sosyal gerginliklerin giderilmesi için kullanıldığına ilişkin Leninci sav gözönüne alınarak, Üçüncü Dünya denemeleri üzerinde yoğun sömürünün giderek daha kritik bir düzeye çıkmakta olduğu yolunda varılan sonuçlar da ilginçtir.

İkincisi: Temel sorun olan savaş ve barış sorunu raporda cesur ve yenilikçi bir konumdan, bu konudaki düşünce tarzının değişmesini isteyen bir konumdan ele alınıyor. Emperyalizmin saldırı savaşlarının ana

nedeni olduğuna ilişkin klasik sav tekrar yenileniyor. Ama aynı zamanda, güçler orantısını kendinden yana değiştirebilecek ve nükleer yıkımı önleyebilecek olanların çevresi ve olanakları giderek genişliyor. Bu güçler yeni yeni önerilerle ortaya çıkıyor. Bugün artık söz konusu olan, zamanında Engels'in yazılarında değindiği salgın hastalıklar değil, hiç ayırım yapmadan zenginleri de fakirleri de yokedecek olan dünya çapında nükleer bir yangındır. Kuşku yok ki, böyle bir yangında, Sovyet ve Amerikan bilim adamlarının defalarca uyardığı gibi, bütün insanlık yok olacaktır. Bu nedenle, yıkımdan yana olanların cephesi giderek daralıyor, yığınların, insanoğlunun yaşamada kalmasından yana olanların eylemleri tüm dünyayı sarmış bulunuyor. 27. Kongrede barış konusu, Lenin'in ünlü Barış Buyurultusu zamanındakinden biraz farklı ele alındı, çünkü bugün insanlığın yaşamada kalması söz konusudur.

M. S. Gorbaçov'un Kongre öncesindeki girişimleri de yeni gerçeklere uygun girişimlerdir. Bilindiği gibi Gorbaçov 2.000 yılına kadar nükleer denemelere son verilmesini, nükleer silahların ortadan kaldırılmasını (R. Reagan bunları iğrenç bir soytarılıkla reddetti) önerdi. Kongrede ise Sovyet yöneticisi barış içinde yanyana yaşamının ve güvenliğinin temellerine ilişkin öneriler paketini açıkladı. Bunlar «korku dengesi»nden dünyamızda iyi komşuluğa ve çok yönlü işbirliğine fiilen geçilmesine yarımcı olacak önerilerdir.

Sovyet önerileri günümüz dünyasının başlıca sınır hattını çiziyor. Bu hat, yaşamı seven herkese yönelik çağrıdır; bu çağrı yalnız askersel-sanayi kompleksini, onun politik hizmetçilerini, emperyalizmin bir zamanlar nazizmi yaratan gerici «şefleri» ile birlikte, tekeli kapitalizmin en azılı «altın» seçkinler grubunu dışlamaktadır.

Dwight Eisenhower gibi ABD gerici emperyalist çevrelerinin çıkarlarının temsilcisi bile, Cumhurbaşkanlığı görevini terkederken bu korkunç yığılımdan kaygıyla sözetmiş ve ona bugün dünya çapında «askersel sanayi kompleksi» terimiyle bilinen adı vermiştir. İşte bu yığılım yüz milyonlarca doları bulan aşırı kârları elinde toplamış ve bu paralar dünyadaki askersel gerginliğin kaynağı olmuştur. İnsanları nükleer, bakteriyolojik ve kimyasal yıkımla tehdit eden de bu yığılımdır. Şimdi buna «Yıldızlar savaşı» çiliğliliği da eklenmektedir. Büyük Goya'nın dediği gibi, gerçekten de «sağduyunun uykusu canavarlar yaratıyor!»

M. S. Gorbaçov'un raporunda yer alan özdeyişler biçimindeki cümleler, hedefin tam ortasına isabet ediyor Nükleer tehlikeye karşı savaşının alternatifi yoktur; modern silahların niteliği hiçbir devlete kendisini yalnız askersel-teknik araçlarla koruma şansı bırakmıyor; nükleer silah insanlığı raslantının esiri yapıyor.

Bütün söylenenlerden anlaşılacağı gibi, barış için, bilinçli provokasyonlar karşısında «kapıların kapanmasını» dışlayan yeni düşünce tarzına dayanarak, ısrarla savaşmak gerekmektedir. Ekoloji, çevre kirliliği, gelişmekte olan genç ülkelerde açlık ya da denizlerin ve uzayın barışçı araştırılması gibi, uygarlığın bizzat temellerine ilişkin raporda dile getirilen evrensel boyuttaki çelişkilerin çözümü için gezegenimizdeki bütün devletler ve halklar arasında yapıcı işbirliği yapılmasına yardımcı olmak gerekiyor.

Sorunun böyle içten ve derin hümanist açıdan ele alınması iyi niyetli bütün insanlarda yankı uyandırdı, bunları çarpıtmaya çalışanların bütün yeltenişlerine karşın olumlu karşılandı. Aynı saatlerde Kongre M. S. Gorbacov'un şu doğru sözlerini bir kez daha duydu: «ABD, onun şimdiye kadar çalışmasında herhangi bir yavaşlama eğilimi görülmeyen askersel-sanayi makinesi militarizmin lokomotifini olmayı sürdürüyor» (altını biz çizdik – R. A.). Ve Sovyet lideri ekliyor: «Ancak askersel-sanayi kompleksinin çıkarları ve istekleri ile bu büyük ülkenin gerçek çıkarlarının, Amerikan halkının istek ve amaçlarının aynı olmadığını iyi biliyoruz.» (2) (altını biz çizdik – R. A.).

Başkan Reagan, nükleer denemelerin durdurulmasına ilişkin Sovyet önerisini reddetti ve kara ünlü «yeni globalizm» doktrini uyarınca, çatışmaları ve saldırıları körüklemek gibi, çirkin bir görevi üzerine aldı.

Utama duygusunu yitirmiş cumhurbaşkanının mantığını izleyecek olursak, George Washington'un Jonas Savimbi ve en değişik bölgelerden başka caniler gibi, Nikaragua'ya karşı saldırı eylemlerinde bulunan ve sahnelerinde eski kovboyunun büyük bir zevkle «manevi kardeşlerim» dediği Somozacılar ve paralı askerler gibi «öğrencileri» belirdi. Barışçı diyalogtan kaçmak ve silahlanma yarışını tırmandırmak için bir sis perdesi haline getirilen «yeni globalizm», aynı zamanda saldırının, silahlı müdahalenin ve karşıdevrimci serüvenlerin gerçekten global stratejisine dönüştü. Reagan işi, Libya'nın bombalanmasını emretmeye, Sovyet karasularına savaş gemilerini sürmeye kadar vardırı, Nikaragua sınırlarına yeni yeni askeri birlikler göndermeye vb. devam ediyor. Bunu yaparken de o, Contadora sürecini ve bu süreci destekleyen grubu temsil eden Latin Amerika devlet başkanlarının çabalarıyla alay etme yeltenişinde bulunuyor.

Böylece ABD Devlet Başkanı bütün dünyanın karşısına açıkça hegemonyanın, saldırının ve savaşın tellalı, ilerleme ve özgürlüğün azılı düşmanı olarak çıktı. Cenevre görüşmesinden ve ardından gelen Sovyet

(2) Agy, s. 88.

önerilerinden sonra Reagan, dünyanın yazgısını elinde tutma heveslerini ve sosyalizmi Dolar hazretlerinin sunağında başsız bırakma (ah, bunu başarmayı nasıl da isterdi!) hayallerini yeniden sergiledi. Saldırkanı gemlemek, barıştan yana olan, nükleer canavara karşı çıkan bütün insanlığın, tüm halkların ve devletlerin görevidir! Sona ermesine sayılı yıllar kalan yüzyılımız, bunun için yeterli güçlere sahiptir. Ve bu güçler SBKP Programı'nda sıralanıyor. Bunlar, «... toplumsal gelişmenin ana itici güçlerinin-dünya sosyalizminin, işçi ve komünist hareketinin, kurtulmuş devletler halklarının ve demokratik yığın hareketlerinin» (3) toplamından oluşuyor. Yeryüzündeki bütün sağduyulu insanlar, bu itici güçlerden yanadır!

Emperyalist gericiliğin elebaşları, ölçüsünü kaçırmış sarhoş kumarıcı misali, gezegenimizde bizzat yaşamın yazgısını nükleer çatışma masasına yatırıyorlar. Barış ve genel güvenlik sistemi kurmak ve böylece bütün canlıları kurtarmak! 27. Kongre'nin bütün iyi niyetli insanlara yönelik savaşkan emri budur.

Üçüncüsü: Gelişmeyi hızlandırma stratejisi bütününü pratik ile teorinin birliği temelinde doğdu ve kuşkusuz, Kongre kararlarına en önemli yaratıcı katkı oldu.

Ancak, bu bağlamda aydınlatılması gereken bir soru vardır: 27. Kongre evreler sorununu, yani sosyalizmin tamamen olgunlaşmışlığı ve komünizmin «eşiğine» geçmesi sorununu daha somut bir biçimde ortaya koydu mu? Bunun yanıtı Programın ikinci bölümünün başlığında vardır: «SBKP'nin sosyalizmin yetkinleştirilmesi ve giderek komünizme geçilmesindeki görevleri». Komünizmin tanımlamasının yapıldığı daha sonraki bölümde, Marks'ın ve Lenin'in iki evreye ilişkin sözleri yineleniyor ve «bu iki evre arasında çizilmiş katı sınırlar yoktur: Sosyalizmin gelişmesi, onun olanak ve üstünlüklerinin giderek daha tam gerçekleştirilmesi, onun içinde taşıdığı genel komünist özelliklerin güçlendirilmesi, toplumun komünizme doğru gerçek ilerlemesi işte budur» (4) görüşü yeniden vurgulanıyor. SBKP MK Politik Raporu'nda ise Programın yeniden kaleme alınmış biçiminin «SBKP'nin ana hedeflerini, komünist kuruculuğun temel yasallıklarını doğruladığı ve aynı zamanda biriktirilen tarihsel deneyimin yaratıcı bir tarzda yorumlandığını ve strateji ve taktiklerin mevcut dönüm noktasının özgüllüklerine uygun düşecek biçimde oluşturulduğunu kanıtlandığı» (5) belirtiliyor. «Gelişmiş sosyalizm» kategorisine gelince, Program bunu kapsamına alıyor ve Sovyetler Birliği'nin bugün tam da bu evrede olduğunu kaydediyor.

(3) Sovyetler Birliği Komünist Partisi Programı (27. Kongrede kabul edilen yeniden kaleme alınmış biçimi). TKP Yayınları, Nisan 1986, s. 28.

(4) Agy, s. 29.

(5) Mihail Gorbaçov, SBKP 27. Kongresi'ne Sunulan SBKP Merkez Komitesi Politik Raporu, TKP Yayınları, Mayıs 1986, s. 128.

Bizim Kongrenin sonuçlarına biçtiğimiz yüksek değer ortadadır ve bununla biz yorumumuzu tamamlayabilirdik. Ama şunu da belirtmek gerekir: Sovyet komünistlerinin yöneticisi M. S. Gorbaçov uzun görüşlülük göstererek, eleştiriyi iki cephede yürütüyor. Bir yandan ütopya sınırına varan üstesinden gelinemez görevler (bunlara artık Programda rastlanmıyor) ileri sürerek, gelişme evrelerini «atlamayı» hayal edenleri eleştiriyor. Öte yandan gelişmedeki sosyalizm evresinin «nesnel zorlukları» biçimindeki bilinen savın ardına gizlenenlerin işlediği eski ve yeni hatalar karşısındaki kayıtsızlığı eleştiriyor. Kanımca, Politik Rapor ve Programın yeniden kaleme alınmış biçimi, zaman zaman sosyal güvenlik alanındaki belirli düzeyle, konut ve eğitimden başlayarak, kimi hizmetlerin ucuz ya da parasız olmasıyla özdeşleştirilen «komünizmin filizleri» biçimindeki basitleştirilmiş görüşten ayrılıyorlar. Şimdi ödev, sosyalizm ile komünizm arasında karşılıklı ilişkiyi bir bütün olarak, yani Marks'ın ve Lenin'in belirttikleri gibi, diyalektik birlik içinde ele alarak, komünist evrenin sosyalizmin bağrında organik biçimde olgunlaşması sürecinin derinleşmesini sağlamaktır.

Bugün gerçekçi olma ve yarına güvenle bakma çağrıları, teorik açıdan gerçeklere eleştirel yaklaşımın örnekleridir. Pratik açıdan ise maddi-tekniğin temel sorunlarıyla, olgun sosyalist ilişkilerin gelişmesiyle ve insanın emeğe karşı tutumunda yüzyıllar boyunca oluşan insan çelişkileri ve zayıflıklarının giderilmesi yönündeki derin değişikliklerle bağlıdır. Bu nedenle, Sovyetler Birliği'nin gelecek beş yıllık planlarında gelişmenin hızlandırılması, sosyalist ilişkilerin olgunluğu ve emeğe karşı ilgi düzeyi, komünizme geçişin önkoşulları olacaktır. Üstelik en somut önkoşullar olarak, düşünce tarzının değiştirilmesinden sosyalist öz yönetimin elden geldiğince genişletilmesine dek, bir dizi görev öne konacaktır. Bu bakımdan, Raporda ve Programda 2.000 yılına kadarki somut görevlerin belirlendiği bütün formülasyonların organik birlik içinde gözden geçirilmesi ilginç olacaktır. Söz konusu olan, üretici güçleri ve emek üretkenliğini azami ölçüde yükseltme temelinde bolluğu sağlamanın önkoşulu olarak ekonominin bilimsel-tekniğin bakımından yenibaştan donatılmasından, insanın emeğe karşı yeni tutumuna; ya da köyün ve köy yaşamının makineleştirilmesinden, köy ile kent, kol emeği ile kafa emeği arasındaki farkları gidermekte olan köylünün bilimsel-tekniğin, entellektüel ve moral bakımından gelişmesine kadar varan somut görevlerdir.

Belirtmek gerekir ki, Program somut bir görev olarak köy ile kent arasındaki başlıca farkların (çelişkilerin) giderilmesini öne koymaktadır ve bunun esas olarak «... komünist formasyonun birinci evresinin, sosyalist evresinin tarihsel çerçevesi içinde»⁽⁶⁾, sınıfların ortadan kalkacağı, işçi-

(6) Sovyetler Birliği Komünist Partisi Programı (27. Kongrede kabul edilen yeniden kaleme alınmış biçimi), TKP Yayınları, Nisan 1986, s. 52.

ler, köylüler ve aydınlar arasındaki farkların ise sifıra ineceği sürecin gelişmesi ölçüsünde gerçekleşeceğini öngörmektedir. Başka bir deyişle, günümüz ile Marks'ın «Gotha Programı'nın Eleştirisi»nde ve Lenin'in «Devlet ve Devrim»inde çizdiği perspektif arasında daha şimdiden organik bir bağ bulunduğunu gösteren bir örnek karşı karşıyayız.

Sosyalizmi mükemmelleştirmenin pratik sorunlarını coşkuyla tartışan Kongrede, gelecekte gerçekleştirilecek olan görkemli değişikliklerin görüşülmesi, kimileri için, reel perspektiften oldukça uzak ve bu nedenle, «Herkesten yeteneklerine göre, herkese emeğine göre» ilkesi uyarınca ödeme ve dağıtım yasalarının tam olarak uygulanması isteminin, yığınlarda toplumun sahibi olma duygusu eğitime çağrısının yanısıra, asalaklığa ve öteki sosyal kötülöklere son verilmesi gibi başka ciddi sorunların Kongrede görüşölmüş olması gözönüne alınsa bile, pek yararlı olmayan bir uğraş olarak görülebilir. Aslında ise, SBKP'nin 2.000 yılına kadarki stratejisi ile komünist evreye geçiş için en reel önkoşulların daha bugünden yaratılması arasındaki derin bağı görmemek, miyopluk olur. Programda dendiği gibi, «Parti, politikasına, ekonomik ve sosyal stratejisine, örgütsel ve ideolojik çalışma görevlerine her zaman komünist perspektif açısından bakıyor» (7).

Devletin «devlet olmaktan çıkmasına» (Engels ve Lenin) adım adım geçileceği ve ikincisinde politik işlevin ve baskı işlevinin ortadan kalkacağı (dünyanın uyumsuz sistemlerle ayrılmış olması nedeniyle çözümü zorlaşan teorik bir sorun) biçimindeki klasik savın Programında yinelenmesi halkın toplu işlerinin yönetimine daha aktif katılması istemini gündemden indirmiyor, tersine, bu isteme yeni, güçlü bir ivme kazandırıyor. Bu arada, *halk için erkten*, bizzat *halkın erkine* geçişe ilişkin bir hayli unutulmuş olan saptama daha güncel bir anlam kazanıyor. Diyebilirim ki, en geniş ve en derin demokrasiye sahip yeni tip devlet erki biçimi olarak Sovyetlerin özellikleri üstüne Lenin'in bütün yazdıklarını, bu görüş açısından, tekrar tekrar okumak gerekiyor.

3

F. Castro yoldaş, Rusya'da Ekim Devrimi olmasaydı, Küba devrimini de olamazdı, dedi. O, bunu söylerken, isyan hareketinin, başarılarını her şeyden önce Kübalılara ve onların liderine borçlu olan bu hareketin olgularını ve gelişmesini kastetmiyordu. Sorun geniş tarihsel planda ele alınıyordu. Ve bu, yalnız emperyalist canavarın burnunun dibinde olmadan, Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ölkeler Küba'da yeni düzenin savunulmasında ve güçlenmesinde belirleyici yardımda bulunmuş olmalarından ötürü değil, aynı zamanda bizzat sosyalizmin varlığı ve dünya-

(7) Agy, s. 33.

daki güçler orantısını değiştiren başarıları, sosyalist devletler sisteminin yeretmesine, sömürgeci imparatorlukların çöküşüne ve bir dizi kurtuluş ülkenin belirmesine ve böylece Latin Amerika'da ulusal-kurtuluş hareketinin yükselmesine olanak yaratılmasına yardımcı olduğu için böyle yapıyordu. Lenin'in dediği gibi, bağımlılığın klasik örneği olan bu anakara dünyanın devrimci yoldan değiştirilmesinde «rol oynamaya» başladı. Günümüzde Latin Amerika'daki durumun en önemli niteliklerine defalarca değinmiş olsak da, bunlardan kimilerine yeniden dönmek isterim.

Birincisi, Özgürlük adasının hem sosyalist topluluğun üyesi olmasına, hem de Latin Amerika halklarının ekonomik ve politik bakımdan yazgılarını serbestçe belirlemek uğrunda birlik hareketinin başlıca dayanağı ve sembolü durumuna gelmesine yolaşan Küba devrimi, bu anakaranın bağımsızlık savaşından sonraki tarihinde en önemli olaydı. Küba devriminin yenilikçi karakteri Latin Amerika devriminin birbiriyle çitişen iki niteliğine temel oldu. Bir yandan ulusal belirtilerin çeşitliliği; öte yandan bir iç bütünsellik. Bu sonucusu bize ABD emperyalizmi karşısında ortak stratejiyi dayatan, tüm Latin Amerika çapında bütünsel bir devrimci süreçten sözetme hakkı veriyor. Bu, Küba'dan sonra özellikle açık seçik görülür oldu.

Küba devriminin, 1960'lı yıllarda zaman zaman yapıldığı gibi, anakaranın yazgısıyla ilgisi olmayan, yalıt bir şey olarak, Latin Amerika'nın sismik bölgelerinden birinde meydana gelen bir deprem misali, tarihsel bir raslantı olarak ele alındığını düşünmek, şimdi kimsenin aklına bile gelmez. Küba devrimi yeni çağın gerçek şafak vaktiydi, ABD egemenliğinin başlıca imparatorluk halkalarından birinin kopmasıydı ve bağımsızlık için ikinci bir savaşın başarılı bir başlangıcıydı. Başka bir deyişle, ABD sınırlarının güneyindeki bütün ülkeleri daha bugünden sarabilen ulusal, demokratik, sosyalist devrimler ve kurtuluş hareketleri yeni çağın başlangıcıydı. İşte bu nedenle ve devrimci sürecinin derinliği ve gerçekçiliği nedeniyle, tarihin yeni bir momenti sıfatıyla Küba, devrimin ve karşıdevrimin diyalektiğini dikkate alarak savaşım yürütüyor. ABD «imparatorluğunun» «en büyük çiftliği» olarak bizlerin bağımlı olduğu bu devlet Latin Amerikalılara karşıdevrimi dayatıyor.

Eğer olayların analizine Bolivya'da ve Guatemala'da devrimlerin olduğu 1950'li yılların ortalarından başlayacak olursak, halklarımızın daha sonraki 30 yılda hareketli toplumsal-politik tarihinin devrimci sürecimizin çeşitliliğini ve aynı zamanda bütünselliğini, antiemperyalizm ile sınıf savaşımının sıkıca içiçe geçmesine yardımcı olan diyalektiğini kanıtlamış olduğunu, en kaşerlenmiş dogmatikler ve «Eurosantistler» bile yadsıyamıyacaktır.

Kapitalist gelişmenin değişik düzeylerinden ve Latin Amerika anakara-

sında halkların acımasızca sömürülmesinden sözedildiği 27. Kongre günlerinde, bölgemizde «sosyal hararetin» ara sıra düştüğü, politik durumdaki çeşitlilik, işçi sınıfının, öteki devrimci güçlerin, komünist partilerinin taktik hedefleri ve eylem yöntemlerinin çeşitliliği, bunların değişik ülkelerde ve bölgelerdeki çekiciliği arasındaki farklar açıkça göze çarpıyordu. Ama, ABD emperyalizminin Latin Amerika halkları ve devletlerinin uyumlu tutum almalarını gerektiren saldırı ve karşısaldırları karşısında anakaradaki sürecin birliği çok daha açık seçik görülüyordu.

Reagan hükümetinin karşıdevrimci, talancı doğası, açgözlülüğü ve gaddarlığı-bunların başlıca kurbanı bugün Nikaragua ve Salvador olmaktadır (gerçi Küba'ya karşı süregiden sonuçsuz «savaş», Grenada'nın işgali de unutulmamalı) – zaman zaman başka, daha üstü örtülü biçimler de alarak, Latin Amerika'nın bütün cumhuriyetlerinde etkisini gösteriyor. Pinochet'in ve Stroessner'in desteklenmesi, askersel gövde gösterileri, ABD'nin güney komşularının demokrasi ve ulusal egemenliklerine karşı komploları, ekonomik soygun, «psikolojik savaş» ve Latin Amerika ülkelerinde silahlı kuvvetlere «sızmalar», faşizmin çoğu kez açıkça finans edilmesi vb., bunlar emperyalizme karşı savaşımın sertliğini ve karmaşıklığını gösteren kimi olgulardır.

Ama, öte yandan Latin Amerika devrimi, bizim yurtsever ve demokratik hareketimiz de yeni bir tarihsel aşamaya girdi. Yeniden esen devrimci ve demokratik değişiklikler rüzgarı, halkların ekonomik ve politik bağımsızlık özlemi, emperyalizm ile ve en başta ABD emperyalizmi ile uyumsuz çelişkilerin sertleşmesi, bütün bunlar başlayan aşamanın belirleyici kavgaralarının müjdecileridir.

Emperyalizmin ve faşizmin karşı saldırısı, (1970'li yılların başlarında Şili ve Uruguay, Arjantin ve Bolivya bu saldırının kurbanı oldular, Brezilya'da askersel diktatörlük ve Orta Amerika ile Karayipler bölgesinde tiranlıklar zaten vardı) durakladı. Zamanında kimileri, faşizmin anakara ve dünya çapındaki bu baskısının tehlikelerini küçümsemiş, o zamanlar oluşan rejimleri utana utana sif «sağcı diktatörlükler» olarak nitelemişlerdi. Aşırı gericilik derin tarihsel değişiklikler sonucunda bozguna uğratıldı. Nikaragua devrimi gerçekleştirildi ve ardından değişiklikler bütün anakarada hissedilir oldu: Salvador'da silahlı savaşım başladı, Şili halkı silkindi, Guatemala'da kahramanca savaşım verildi, Güney Koni ülkelerinde faşist diktatörlükler yıkıldı, Haiti'de halkın nefreti volkan gibi patladı ... Latin Amerika halkları ve hükümetleri ile Reagan yönetimi, onun gaddar, utanmaz ve kaba politikası (özellikle Nikaragua'ya karşı) arasındaki çelişkilerin arttığını da buna ekleyelim. Nitekim, Contadora Grubu ve onu destekleyenlerin tutumu, ardıcıl ya da en azından açık anti-

emperyalist nitelikte olmamakla birlikte, anakarada yeni bir olgu durumuna geldi. Amerika Devletleri Örgütü bile Nikaragua'ya karşı ablukayı kınadı!

Güney Amerika'daki bütün demokratik hükümetler ve Meksika Reagan'ın ve ABD askersel-sanayi kompleksinin politikasına zaten fiilen direniyorlar. Dış borçlar durumu daha da gerginleştiren bir etmen durumuna gelmiş bulunuyor. Şunu da belirtelim ki, demokratik yönetim biçimlerinin bulunduğu Latin Amerika ülkelerinde en yüksek kapitalist gelişme düzeyi sağlanmış, kimilerinde ise işçilerin ve halk yığınlarının aktifliğinde önemli artış gözlenmeye başlamıştır. Bir dizi kanlı faşist diktatörlüklerin Güney Amerika'yı ezdiği ve kana boğduğu daha o karanlık yıllarda biz, bu diktatörlüklerin kurulması kurtuluş süreci için büyük bir darbe olsa da, anakarada halkların kendilerini savunabileceğini ve tiranlıkların bizzat varlığının emperyalist egemenliğin sosyal, politik ve ideolojik tabanını daralttığını belirtmiştik. Yalnız ulusal ve genel demokratik düzeyde değil, gelecek kavgaların genellikle geniş kapsamlı olacağına ilişkin öngörülerimizin ve aynı zamanda bu savaşımın antiemperyalist cephelerin kurulması ve komünist partilerinin güçlenmesiyle bağlanmasına ilişkin ısrarlı istemlerimizin haklılığını yaşam doğruladı.

İkincisi, bugün körler bile şunu görüyor: Uruguay'da, Şili'de, Peru'da ve öteki ülkelerdeki geniş yığınsal direnişlerden, gerçek ve çok ilerilere giden sosyalist ve antiemperyalist devrimlere (örneğin, Küba'da ve Nikaragua'daki devrimlere ya da Şili'de ve Grenada'da yenilgiye uğrayan devrimlere) dek, her yerde yükselen hareketler, «taşra» Latin Amerikası tarihi açısından hiç te başka gelişmelerden ayrı ve raslantı eseri şeyler değildir. Bu sürecin gerekli ve güç kazanan maddi temelden ve belirli sosyalist unsurları içeren sübjektif ulusal ve demokratik olgunluk düzeyinden yoksun olduğunu düşünmek ise daha da yersizdir.

İşçi yığınlar bu savaşıma katılıyor, daha geride kalsa da, köylü hareketi kendini hissettiriyor, politik seçeneğini yapan sanatçılar, aydınlar aktifleşiyor, öğrenci ve gençlik ordusu kaynıyor, milyonlarca kadın yığıtçe ve özveriyle savaşıma atılıyor. Küba'dan Nikaragua'ya ve Orta Amerika'ya dek, olumlu ve olumsuz politik ve askersel deneyim birikiyor. Buna 1960'lı yılların gerilla savaşımlı okulunu olduğu gibi «gerillacılığı» da, kemikleşmişliğin giderilmesini olduğu gibi devrimci perspektifin yitirilmesini de dahil edebiliriz. Yükselen sürecin öteki olgunluk belirtileri arasında şuna da dikkati çekelim: Demokratik ve antiemperyalist güçler arasında birlik gerektiği anlayışı arttı. Uruguay'da Birleşik Cephe'nin, Peru'da Sol Güçler Birliği'nin, Şili'de Demokratik Halk Hareketi, Kolombiya'da Yurtseverler Birliği vb. reel

politik ağırlığı olan örgütlerin kurulması, Salvador'daki isyan hareketi buna örnektir.

Savaşımızın maddi olanakları ne durumdadır? Geri kalmış tarım ilişkilerinden (latifundizm), kapitalizm öncesi kalıntılardan ve bağımlılıktan, en başta ABD'ye olan bağımlılıktan ileri gelen çarpık karakterine karşın kapitalizm Latin Amerika'da gelişti ve gelişmeye devam edecektir. Uluslararasılaşma koşullarında ve F. Castro'nun çok açık biçimde ortaya koyduğu gibi bağımlılığın aşırı ifadesi durumuna gelen dış borçların dev boyutlar aldığı ortamda Latin Amerika toplumunun bunalımı evrensel boyutlar almıştır ve belki de fiilen yalnız devrimci yoldan giderilebilecektir. Bu, su katılmamış gerçektir. Ama bu gerçek, belirli ölçüde bunalıma karşı yapısal reformlar gerçekleştirerek, dış borçları ve IMF'nin politikasını reddederek, genel demokratik dönüşümleri yaşama geçirecek ve böylece sosyal ilerlemeye, Latin Amerika entegrasyonu ve yeni uluslararası ekonomik düzen için savaşıma (burada M. S. Gorbaçov'un konuşmasının «yeni kapitalist ,güç merkezleri'ne» ilişkin bölümüne ve SBKP Programı'nın bu bağlamda doğrudan Latin Amerika'dan sözedilen bölümlere işaret etmek yerinde olur) yardımcı olarak da savaşılacağı sorununun ortaya konmasına engel değildir.

Anakarada yeniden doğan demokrasiler yalnız güçlenmek değil, aynı zamanda ileriye doğru adım atmak zorundadır. Bizim derin ulusal amaçlarımız, barış ve antiemperyalizm stratejisiyle çelişmemelidir. Aynı biçimde, her an patlamaya hazır bir ortamda ABD emperyalizmine karşı kendi politik ve ekonomik bağımsızlığını savunan Latin Amerikalıların sosyal sorunları kan pahasına çözülmemelidir. Küba'nın kendileri için sosyalizm örneği olduğu Latin Amerika halkları, bir zamanlar kendileri hakkında Alexander von Humboldt'un dediği gibi, «altın tahttaki sefiller»⁽⁸⁾ olmak istemiyorlar. F. Castro'nun en çetin sorunlardan dış borçlar konusunda yaptığı derin analiz, tehlikeye işaret ediyor. M. S. Gorbaçov da konuşmasında «barut fiçilerine» dönüşebilecek «para torbalarından»⁽⁹⁾ söz ediyor. Bu sözler bir imaj olsa da, oluşan durumun özünü, son derece iyi ortaya koyuyor.

ABD'nin tehditleri (özellikle Nikaragua'ya karşı) tarafından daha da çetinleşen Latin Amerika'daki politik yaşamın dinamizmi, komünistleri, bizim faşizme karşı yürüttüğümüz savaşım yıllarında yaptığımız gibi, belirli bir strateji çizmeye zorluyor. Bu stratejide yaratıcı düşüncenin hem genişliği hem de derinliği diyalektik bir biçimde birbiriyle örülmelidir. Genişlik, halkların ve hükümetlerin cephesini kurmayı, derinlik ise de-

(8) Alexander von Humboldt (1769–1859), ünlü bir Alman doğa bilimlari uzmanı, coğrafyacı ve seyyahıdır. (Not Red.)

(9) Mihail Gorbaçov, SBKP 27. Kongresine Sunulan SBKP Merkez Komitesi Politik Raporu, TKP Yayınları, Mayıs 1986, s. 26.

mokratik ve antiemperyalist devrimin bütün itici güçlerini ortak amaçlar etrafında birleştirmeyi gerektiriyor. İşte Uruguay'da biz tam da böyle hareket ediyoruz. Bütün ulus, tek bir yumruk gibi diktatörlüğün karşısına çıktı ve en ön sırada şanlı, yiğit Geniş Cephe ve Komünist Partisi yürüdü.

Sosyalist sistemin örneği ve bir süre önce yapılan SBKP 27. Kongresi, Latin Amerikalıların yürüttüğü savaşıma yeni bir ivme katacaktır. 2.000 yılı bizler için büyük Marti'nin Birleşik Amerika hakkındaki sözleriyle «Telaşlı kuzey»den yükselen kara bulutlardan arınmış şafak yılı olmalıdır.

TÜSTAN

Açılıp dalgalandırılan bayrak

SBKP PROGRAMI, KURUCULUK, BARIŞ, İLERLEME PROGRAMIDIR

Akademisyen Boris Ponomaryov

SBKP MK üyesi, SSCB Bilimler Akademisi üyesi

SBKP'nin 27. Kongresi ülkemizin ve bir bütün olarak da günümüz dünyasının yaşamında kesin bir dönümün başladığı bir sırada yapıldı. Kongre, partimizin Ekim Devrimi davasını ardıcılıkla sürdürdüğünü, Leninci doğrultuda kararlılıkla ilerlediğini gösterdi, gerçekçi, her yanı iyi ölçülüp biçilmiş bir eylem programı hazırlayarak, kendi deneyimlerinden azami ölçüde dersler çıkarma yeteneğini gözler önüne serdi.

SBKP MK Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov yoldaşın Kongre'de okuduğu Politik Rapor'da günümüzün temel eğilimleri ve çelişkileri derinlemesine ve kapsamlı bir biçimde açıklandı. Sovyet toplumunun durumu, onun başarıları tüm yönleriyle analiz edildi, varolan eksiklikler, sorunlar ve güçlükler ortaya çıkarıldı, partinin ekonomik ve sosyal politikasının temel doğrultusuna, toplumsal yaşamın daha da demokratikleştirilmesine ilişkin net saptamalar yapıldı. SBKP'nin dış politika stratejisinin temel amaç ve doğrultuları belirlendi. Tarihsel iyimserlik, yüce barış ve sosyalizm davasının zaferine olan inanç dile getirildi.

27. Kongre SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimini kabul etti. Bu, partimiz ve tüm halkımız için tarihsel önemde bir olay oldu. Marksizm-Leninizmin yaratıcıları parti programını partinin dünya görüşünün, devrimci-dönüşümcü eyleminin, onun ideoloji ve politikasının özünün yoğunlaştırılmış, bütünsel bir ifadesi olarak görüyorlardı. F. Engels'e göre parti programı, «dış dünyanın parti hakkında karar verebilmesini» sağlayan «göndere çekilmiş bir bayraktır.» (1)

Karmaşık, keskin çelişkilerle dolu olan günümüz dünyasında SBKP'nin iç ve dış politikasının ana amaçlarının net ve açık bir biçimde formüle edilmesi büyük bir uluslararası önem taşıyor. Bu önem şu temel doğrultularda kendini gösteriyor:

Birincisi, Lenin'in partisi yeryüzünde sosyalizmi, komünizmi kurma sürecini başlattı. Parti, milyonların pratik eylemlerini yönlendirir ve yönetirken, bu alanda birikmiş herhangi bir deneyime dayanma olanağına sahip değildi, çünkü öncellerinin böyle bir deneyimi yoktu. Bu nedenle SBKP, geleceğin yolunu açar ve döşerken, komünist uygarlığı oluşturma ve

(1) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 19, s. 6 (F. Engels'in A. Bebel'e mektubun'dan).

geliştirmede şimdiye dek hiç kimsenin geçmediği yoldan da ilk geçen yine kendisi oluyordu.

Bu yoldan yürünürken pek çok sorunlarla karşı karşıya geliniyordu: Nasıl bir ekonomi ve ilerici üretici güçler yaratılmalı ki, bunlar hem çok verimli ve etkin olsun hem de emekçilerin çıkar ve gereksinimlerine uygun düşsün? Sınıflar, sosyal gruplar, ulus ve halklar, kişiler arasındaki ilişkiler nasıl kurulmalı ki, bunlar hem insancıl olsun, özgürlük ve adalet ilkelerine dayansın hem de irade ve eylem birliğinin, örgütlülük ve toplumda düzenliliğin güçlenmesini sağlasın? Demokrasinin alabildiğine geliştirilmesi, yurttaşların üretim ve toplum işlerinin yönetimine geniş ölçüde katılımının gerçekleştirilmesi koşullarında iyi işleyen bir devlet mekanizması nasıl sağlanabilir? Kültürel tarihsel bakımdan ulusal özelliklerin, edebiyat, sanat ve kültür alanında yaratıcı arayış ve girişimlerin önünde yeni açılmalar açarken, aynı zamanda toplumun tinsel yaşamında ilerici, sosyalist ideolojinin öncelikli gelişmesi nasıl sağlanabilir? Toplumun yönetici ve yönlendirici gücü olarak, günümüz koşullarında partinin rolü, onun ideolojik temelleri, çalışma yöntemleri ve stili nedir? Bunları saptamak da çok önemlidir.

Bütün bu sorulara SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimi, 27. Kongre'nin öteki belgeleri yanıt veriyor. Elde edileni değerlendirerek, beliren sorunları ortaya koyarak, Sovyet toplumunun bundan sonraki gelişmesinin ödevlerini formüle ederek, SBKP, aslında SSCB'de yeni sosyal-ekonomik formasyonun daha ileri konumlarda gelişmesinin yollarını belirlemiş bulunuyor.

İkincisi, savaş ve barış sorunu günümüzde uluslararası yaşamın temel sorunudur. Burada sözkonusu olan, nükleer çağda insanlığın varılmaya devam edip etmemesidir. İnsanlık bu büyük felaketten, toptan yokolma tehlikesinden nasıl kurtarılabilir? Yıkıcı silahlanma yarışı nasıl durdurulabilir? Muazzam yıkıcı güce sahip olan, korkunç boyutlarda birleşmiş bulunan ölüm silahlarından halklar nasıl kurtulabilir? İnsanın kafa ve kol emeğinin ürünleri tümüyle barışçı yaratıcılık ve kuruculuğa nasıl yönlendirilebilir? SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimi tüm bu sorulara inandırıcı yanıtlar veriyor. Bu belgede barış için, uluslararası gerginliğin yumuşatılması için savaşımın muazzam deneyimleri genelleştiriliyor, devletlerin barış içinde yanyana yaşaması ilkesinin uluslararası politik pratiğinde yer etmesinin yolları gösteriliyor, barışın korunması ve sağlamlaştırılması sorununda SBKP'nin tutum ve konumu derin ve temelli bir biçimde belirleniyor. Evrensel-tarihsel önem taşıyan şu ödev öne konuyor: Sovyet insanların yapıcı, yaratıcı çalışmalarını için gerekli olan barışçı koşulların korunması uğrunda, uluslararası ilişkilerin iyileştirilmesi, silahlanma yarışının durdurulması için, tek sözle, nükleer savaş tehlikesinin ortadan kaldırılması için SBKP elinden gelen her şeyi yapacaktır.

Üçüncüsü, gezegenimizde dünya devrimci süreci gelişmeye devam ediyor. Pek çok ülke ve halklar ulusal bağımsızlıklarını elde etmek ve pekiştirmek için savaşıyor, devrimci dönüşümler yoluna koyuluyorlar. Gerçekleşen devrimlerin, ömrünü yaşamış rejimlerin yerine ilerici rejimlerin gelmesinin ve bunların çoğu kez sosyalist yönelimli bir gelişme yoluna koyulmasının nedenleri nelerdir? Devrimci sürecin itici güçleri ve bu sürecin perspektifleri nelerdir? Evrensel nitelikteki bu sorunlar da Program'da her yönüyle açıklığa kavuşturuluyor.

Partimiz, sosyalizm dünyasında en güçlü ekonomik, bilimsel-teknik ve kültürel potansiyellere, büyük bir uluslararası saygınlığa sahip olan devletimizin yönetici ideolojik-politik gücünü oluşturuyor. *Sosyalizmi mükemmelleştirme, komünizme doğru adım adım ilerleme ve barışı sağlama, nükleer yıkımı önleme gibi kutsal bir ikili ödevin çözümüne yönelik parti politikası, onun temel doğrultulara ilişkin programatik saptamaları sadece Sovyet halkının çıkarlarını yansıtmakla kalmıyor, aynı zamanda tüm insanlık açısından da büyük önem taşıyor.*

SBKP, reel sosyalizmin büyük ve güçlü olanaklarına dayanan Program ile sosyalist amaçlara ulaşılabilirliğini gözler önüne seriyor. Bu da, iki sosyal-politik sistem arasındaki yarışmanın tarihsel perspektiflerinin tüm dünyadaki geniş yığınlar tarafından daha iyi kavranmasına yardım ediyor dolayısıyla da ulusal ve sosyal baskıya karşı, barış ve sosyalizm için savaşanlara esin kaynağı oluyor.

Tarihsel iyimserlik dolu Programımızda öne konan amaçların soyluluğu, idelerinin insancıl ruhu, Lenin'in sözleriyle ifade edersek, «bizim programımızın propaganda ve ajitasyon için güçlü bir belge olacağı, işçilerin «işte burada bizim yoldaşlarımız, kardeşlerimiz var, işte burada bizim ortak davamız yer alıyor» diyebilecekleri bir belge olacağı»⁽²⁾ güvencesini pekiştiriyor.

SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimi K. Marks, F. Engels ve V. İ. Lenin'in tüm ideolojik-teorik mirasının devamlılığı ve ardıcılığını derinlemesine yansıtıyor. Program'ın yeni biçimi partinin genelleştirilmiş, zengin deneyim birikimini içeriyor, Marksizm-Leninizmin temel ilkelerine partinin sıkıca bağlılığını simgeliyor. Programın yeniden kaleme alınmış biçimi, partinin bundan önceki programatik belgelerinin doğrudan devamı ve geliştirilmesi niteliğini taşıyor. Bu belgeler arasındaki ardıcılık bağı *Marksizmin gelişmesindeki Leninci aşamanın devam ettiğini* gösteriyor.

Üçüncü Parti Programı'nın kabul edildiği 1961'den bu yana çeyrek yüzyıl geçti. Bu Program'ı uygulayarak Sovyetler Birliği büyük mesafeler

(2) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 38, s. 212 (Lenin'in RKP (b) 8. Kongresi'nde yaptığı kapanış konuşmasından).

katetti. Kimi ödevlerin, şu ya da bu nesnel ve öznel nedenlerden ötürü, belirlenen zaman dilimi içinde tam olarak, yerine getirilememiş olmasına karşın, bizim elde ettiğimiz başarılar hiç bir kuşkuyla yer bırakmıyor. SSCB'de muazzam bir ekonomik ve entelektüel potansiyel yaratıldı, bütünsel bir ekonomi kompleksi oluşturuldu. Ülkenin kuzeyinde ve doğusunda büyük, geniş bölgeler hizmete sokuldu. 1960'taki duruma kıyasla 1985'te ulusal gelir 4 kat, sanayi üretimi 5 kat, tarım üretimi 1,7 kat arttı. Üretici güçlerdeki büyüme sosyal alanda pek çok şeylerin gerçekleşmesini, halkın refah düzeyinin önemli ölçüde yükselmesini sağladı.

22. Kongre'de kabul edilen Parti Programı'nın gerçekleştirilmesi çok karmaşık uluslararası koşullarda oldu. Üretici güçleri geliştirmek ve emekçilerin refah düzeyini yükseltmekle birlikte, küçümsemeyecek ölçüde maddi kaynak ve insan gücüne malolan savunmayı da güçlendirmek gerekiyordu. Ve bütün bunlara rağmen Program'ın önemli bir noktası, yani bir dünya savaşını önlemek için her türlü çabanın gösterilmesi ve tüm araçlardan yararlanılması ödevi yerine getirildi; SSCB ile ABD arasında askersel-stratejik denge kuruldu, sosyalizmin başarılı gelişmesinin koşulları sağlandı.

Bununla birlikte kimi programatik değerlendirmeler ve saptamalar yaşamın sınavından geçemedi. Bir dizi somut sorunun çözümüne ilişkin zamanlamalarda belirli hatalar, hesap yanlışlıkları yapıldı. Sosyalizmi yetkinleştirmenin, onun gelişmesini hızlandırmanın, uluslararası politikanın pek çok yeni ve yakıcı sorunları gündeme geldi. Bütün bunların Program'da yansıtılması gerekiyordu.

SBKP MK'nin Nisan (1985) Plenumu'nda ve daha sonra da 27. Kongre'de Sovyet toplumunun günümüzdeki durumu üstüne partinin yaptığı çokyönlü ve derin analiz şu belirleyici sonucun çıkarılmasını sağladı: Oluşan koşullar teorik ve politik düşüncenin *sosyal-ekonomik ilerlemenin hızlandırılmasının* yol ve yöntemlerini belirlemeye ve temellendirmeye yönlendirilmesini gerekli kılıyor. Yaşamın çeşitli alanlarında nitel değişikliğin gerçekleşmesi büyük ölçüde böyle bir hızlandırmaya bağlıdır. Böyle bir değişikliğe olan gereksinim, toplumun gelişme dinamiklerini hızlandırma gerekliliği Program'ın yeniden kaleme alınmış biçiminde belirlenen SBKP stratejisinin özünü oluşturuyor.

Komünistler, tüm Sovyet halkı 27. Kongre kararlarına damgasını vuran yaratıcı, yenilikçi ve özeleştiril ruhu büyük bir coşkuyla karşıladılar. Elde edilen değerlendirmesinde somutluk ve beceriklilik, bilimsel objektiflik, eksikliklerin ortaya konması ve giderilmesi, pasifliğin ve ataletin ortadan kaldırılması, güncel ve uzun erimli ödevlerin çözümü için verimli ve etkin yöntemlerin cesaretle aranıp bulunması, doğrudan halka başvurulması, ona danışılması, her düzeydeki yönetici kadrolardan titiz biçimde sorumluluk aranması, açıklık, tek sözle Leninci çalışma stiline bütün bu

karakteristik çizgileri partide, her yönde ve düzeyde gelişip yerleşiyor. Çalışmalardaki her olumsuzluğu, ihmal ve hataları eleştirmede partinin gösterdiği kararlılık ve cesaret aynı zamanda onun gücünün, belirlenen amaçlara ulaşılabilmesine olan kesin güvenin, bu amaçların gerçekleşmesi için en iyi, dolambaçsız yolları bulma çabalarının bir göstergesi, kanıtı oluyor.

Program'da, iç politikanın uzun vadeli genel doğrultusunu belirlerken SBKP, sosyalizm ve komünizmin tek bir komünist formasyonun birbirini izleyen, ama aralarında kesin bir sınır bulunmayan iki evresi olduğu görüşünden hareket ediyor. Parti, şimdi, tüm çabalarını sosyalist toplumun her bakımdan mükemmelleştirilmesi, sosyalizmin olanak ve üstünlüklerinin daha tam ortaya çıkarılması ve bunlardan tam olarak yararlanılması konusu üzerinde yoğunlaştırıyor.

İki karşıt toplumsal-politik sistemden hangisinin bilimin yeni ve muazzam buluşlarını daha iyi kullanabileceği, teknik ve teknolojideki devrimci dönüşümlerden daha etkin yararlanabileceği sorunu şimdiki aşamada bu iki sistem arasında giden tarihsel yarışmanın önemli sorunlarından birini oluşturuyor. Bütün bunlar gericiliğin ve savaş yanlısı güçlerin hizmetine mi sokulacak, yoksa tüm insanlığın yararlanacağı, halkların mutlu geleceğini sağlamak için kullanılacağı nimetlere mi dönüştürülecek? İşte bu sorunun çözümü tüm insanlığın kaderiyle sıkı sıkıya bağlıdır.

Sovyetler Birliği, emekçilerin yüzyıllardır hasretini çektiği sosyal özlemlerin bir sembolüydü ve böyle bir sembol olmaya devam ediyor. Parti, sosyalist ekonomide yüksek düzeyde bir örgütlülüğün ve verimliliğin sağlanması görevini öne koyuyor. Ve *bilimsel-teknik ilerlemenin her bakımdan hızlandırılmasını, bilimsel ve teknik devrimin kazanımlarının aktif ve geniş ölçülerde uygulanmasını, buna dayanarak Sovyet toplumunun maddi-teknik temelini esaslı biçimde yenilenmesini ekonomik stratejinin temel sorunu olarak görüyor.*

Bilimde üretimin gereksinimlerine yanıt verecek kesin bir değişikliğin sağlanması, ilkesel bakımdan yeni tip teknik araç ve gereçlerin, modern teknolojilerin teorik temellerinin oluşturulmasında, ekonominin ise bilimsel-teknik ilerlemeye elverişli bir duruma getirilmesinde bilimin rol ve sorumluluğunun artırılması, ekonominin tüm halkalarında böyle bir şeye yaşamsal ilgi gösterilmesinin sağlanması görevi öne konmuştur.

Ekonomi ile ilgili olarak Program'da yer alan saptamalar SSCB'nin 1986–1990 yılları arasında ve 2.000 yılına kardaki dönemde ekonomik ve sosyal gelişmesinin Temel Doğrultularında somutlaştırılmıştır. Bu belge, ekonominin kilit sorunlarına ilişkin olarak daha önce kabul edilmiş olan kapsamlı ve büyük boyutlu programları özlü biçimde içinde toplamıştır. Tarım-sanayi komplekslerinin ekonominin yüksek düzeyde gelişmiş bir sektörüne dönüştürülmesine ve bu temelde Sovyet insanların çok daha

çeşitli ve yüksek kaliteli gıda maddelerine olan gereksinimlerinin tamamen karşılanmasına büyük önem veriliyor.

Program'ın yeniden kaleme alınmış biçimi, yapılan işe göre ücretin komunizmin ilk evresi boyunca emekçi halkın gelirlerinin ana kaynağı olarak kalacağını çıkış noktası yapıyor. Toplum yararına olan yüksek kaliteli ve yüksek verimli işlerin, iyi, dürüst çalışmanın teşvik edilmesine ağırlık verilmesi de işte buradan ileri geliyor. Aynı zamanda ücret ve maaşların artırılmasıyla birlikte toplumsal tüketim fonlarının hacmi de büyüyecek ve bunların dağılım işleri iyileştirilecektir. Pek çok sosyal sorunun çözümünde bu fonlar çok daha büyük rol oynayacaktır.

Program'da işletmecilik biçim ve yöntemlerinin mükemmelleştirilmesine, yönetim ve planlamanın sürekli iyileştirilmesine birincil dikkat veriliyor. Bu da, büyük sosyal önem taşıyan sosyalist ekonomik sistemin sahip olduğu olanak ve üstünlüklerin daha da ortaya çıkmasını ve bunlardan yararlanılmasını sağlayacaktır. Ekonominin gelişmesi, yeni toplum düzeninin başlıca temel değerleri olarak, *halkın refahını daha da yükseltmek için, sosyal eşitlik ve adaleti*, kolektivizm ve karşılıklı yardımlaşmayı iyice yerleştirmek için gerekli olan koşulları yaratacaktır.

Halkın gereksinimlerini karşılamaya yönelik kaynakların önümüzdeki 15 yıl içinde iki katına çıkarılması ödevi öne konmuştur. Parti, konut sorununun çözümünü hızlandırmayı özel sosyal önemi olan bir konu olarak görüyor. *2.000 yılına kadar her Sovyet ailesinin kendi konutuna, yani bir apartman dairesi ya da ayrı eve sahip olması gerekiyor.* Yakın gelecekte nüfusun çocuk bakım kuruluşları için gereksinimi tümüyle karşılanacaktır. Asgari ücret tutarını ve emekli maaşlarını artırma, kişisel gelir vergisini azaltma, ücretli izin sürelerini artırma politikası sürdürülecektir.

Sosyalist toplumdaki sınıfların ve sosyal grupların durumlarını derinlemesine inceleyen parti, ilkesel politik ve teorik önemi olan şu sonucu çıkarmıştır: Daha bu evrede, sosyalizm çerçevesinde toplumun sınıflara bölünmüşlüğü giderilmeye başlıyor, sosyal bakımdan türdeş toplum biçimleniyor, sınıfsız toplum yapısı oluşmaya başlıyor.

SSCB'de ulusal sorunun çözümü de, çok sayıda ulusun yaşamakta olduğu bütün dünyada özel bir ilgi ve dikkat konusu olan sorunlar arasında yer alıyor. Sovyetler Birliği'ndeki ulusal ilişkiler için karakteristik olan hem ulusların ve halkların sürekli serpilip gelişmesi, hem de bunların gönüllülük, eşitlik ve kardeşçe işbirliği temelinde birbirine giderek daha çok yakınlaşmasıdır. SBKP ileride de, çokuluslu Sovyet devletini her bakımdan güçlendirmeye devam edecek, her Cumhuriyetin maddi ve manevi potansiyelini artırmaya, bu potansiyeli tüm ülkenin uyumlu gelişmesi için kullanmaya özen gösterecek, bütünsel enternasyonalist Sovyet kültürünün SSCB halklarının en iyi kazanımları ve özgün ilerici gelenekleri temelinde gelişmesine yardım edecektir.

Proletarya diktatörlüğü tüm halkın sosyalist devletine dönüştü ve günümüz koşullarında bu erk bizzat emekçiler tarafından kendi çıkarları uğrunda gerçekleştiriliyor. Halkın sosyalist özyönetimi Sovyet erkinin özünü oluşturuyor. Lenin'in şu öngörüsü inandırıcı bir biçimde doğrulanıyor: «Toplumsal ve kişisel yaşamın tüm alanlarında *ancak sosyalizmle* hızlı, gerçek, önce nüfusun *çoğunluğunun*, daha sonraları da tüm halkın katılımıyla asıl yığınsal ilerleme başlayacaktır.»⁽³⁾ Partimiz tüm yurttaşların sosyal-ekonomik, politik ve kişisel hak ve özgürlüklerini genişletmeye ve zenginleştirmeye, bunların tam olarak gerçekleşmesi için elverişli olanaklar yaratmaya, toplumun politik, ekonomik ve kültürel yaşamına yurttaşların aktif katılımını sağlamaya çalışıyor.

Sovyetler'in faaliyetinin, sorunları kolektif biçimde, özgürce, eleştirel ve yapıcı biçimde tartışmak ve gerekli kararları almak; açıklık, yürütme organlarının düzenli raporlarla hesap vermeleri, güvenini yitirmiş olan temsilcilerin dönem sonu beklenmeden seçmenler tarafından görevden geri alınması temelinde geliştirilmesi öngörüldü.

Program'da öne konan büyük ve karmaşık ödevler ideolojik çalışmanın iyileştirilmesini gerekli kılıyor. Parti, Marksist-Leninist dünya görüşünün Sovyet insanların bilincinde kesin, sarsılmaz bir inanca dönüşmesini, pratik çalışmalarda bir kılavuz olmasını, aktif, yaşamsal bir konum durumuna gelmesini sağlamak için çaba harcıyor.

Program'ın sosyal süreçlerle ilgili bölümleri, bir bütün olarak, partinin sosyal adalet toplumunu; temiz, soylu, yüksek ahlaklı, insana layık komünist toplum formasyonunu kurma amaç ve çabalarını yansıtıyor.

Ülkenin önünde duran bu büyük ödevlerin çözümünü Program, doğrudan doğruya komünist partisinin gelişmesine bağlıyor. İşçi sınıfının, tüm Sovyet halkının öncüsü olarak parti, Sovyet toplumunun politik çekirdeğini oluşturuyor. Sovyet Anayasası çerçevesinde eylem yürüterek, SBKP, bu sistemin tüm öteki halkalarının çalışmalarını yönlendiriyor ve koordine ediyor, bunların aktiflik ve sorumluluklarının artırılması yönünde çaba harcıyor. Parti, bütün kendi iç yaşamıyla halkın çıkarlarına hizmet etmede, demokratizm ilkelerine uymada örnek oluyor.

Parti yaşamında Leninci normlara, kolektif yönetim ilkelerine kesinlikle uymak, parti-içi demokrasiyi sürekli geliştirmek ve derinleştirmek, parti organlarının ve parti işçilerinin yığınlar önündeki sorumluluklarını artırmak, politik ve pratik çalışmalarla ilgili tüm sorunların özgürce ve yapıcı bir biçimde tartışılmasının koşullarını yaratmak, eleştiri ve özelleştiriyi geliştirmek, açıklığı yaygınlaştırmak parti için bir yasadır. Parti üyeliği hiç kimseye hiçbir ayrıcalık sağlamıyor, tersine ülkede gerçekleştirilen her şey için, yapılan her iş için, komünizm kuruculuğunun kaderi için çok daha büyük sorumluluk getiriyor.

⁽³⁾ V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 33, s. 99–100 («Devlet ve devrim»den).

Program'ın yeniden kaleme alınmış biçiminde *dünya gelişmesinin, bu gelişmenin derin süreçleri ve uzun süreli eğilimlerinin analizi yapılıyor, SBKP'nin uluslararası arenadaki politikasının ana amaçları ve temel doğrultuları formüle ediliyor*. Program'da yaşadığımız çağın nitelemesi yapılıyor, bu çağın içeriğini sosyalizm güçlerinin, işçi ve komünist hareketinin, kurtulmuş devletler halklarının, yığınsal hareketlerin emperyalizme, onun saldırganlık ve baskı-politikasına karşı, demokrasi ve barış için savaşımın belirlediği vurgulanıyor.

Program, günümüzde emperyalizme karşı koyan, insanlığın gelişmesinin ana yollarını belirleyen başlıca güçler arasında dünya sosyalizmini birinci sırada sayıyor. Dünya sosyalizmi halklar arasındaki ilişkilerde barışçı, demokratik ilkelerin, halkların ve devletlerin vazgeçilmez haklarına saygının, maddi ve manevi değerler değiş-tokuşunu geniş ölçülerde geliştirmenin nesnel olarak en güvenilir kalesi durumundadır. Dünya sosyalizmi emperyalizme karşı koyan muazzam bir güçtür, barışı savunma ve pekiştirmenin, sosyal ilerleme savaşımının en önemli faktörüdür.

Tarihsel pratik, sosyalist gelişmenin yollarının çok zengin ve çeşitli olduğunu gösteriyor. Bu, ülkelerin ekonomik düzeylerinin farklı oluşundan, kültürel ve tarihsel geleneklerin özelliklerinden, sınıfsal güçler oranının ve partilerin politik deneyimlerinin farklı oluşundan, her ülkenin uluslararası durumunun özelliklerinden ve daha bir dizi başka etmenlerden ileri geliyor. Bununla birlikte, tek tek sosyalist ülkelerde ulusal özellikler yelpazesi ne denli geniş olursa olsun, bu ülkelerde genel, ortak yasallıklar geçerli oluyor ve bu yasallıkların gerçekleşmesi sosyalizmin özünü yansıtıyor.

Sosyalist sistemin gelişmesi yeni tip uluslararası ilişkilerin doğmasına yol açtı. Bu ilişkilerin temelini, sosyalizm kuruculuğu ödevlerinin çözümünde ve yeni toplum düzenini savunmada dostluk, işbirliği ve karşılıklı yardımlaşma, eşitliklilik, her devletin bağımsızlığına ve egemenliğine saygı oluşturuyor. Bu ilişkiler, elbette otomatik olarak gelişmiyor. İktidardaki komünist ve işçi partileri bu ilişkilerin itici gücünü oluşturuyor. SBKP, dünya sosyalist sisteminin tüm devletleriyle SSCB arasında sarsılmaz, dostça ilişkilerin ve çokyönlü işbirliğinin geliştirilip pekiştirilmesini kendi uluslararası politikasında öncelik tanınan doğrultu sayıyor.

SBKP, emperyalist NATO askeri bloku varolduğu sürece, emperyalizmin saldırgan amaçlarına karşı kolektif savunma aracı olarak ve kalıcı barış ve daha geniş uluslararası işbirliği için Varşova Antlaşması Örgütü'nün çalışmasını iyileştirmeye olanaklı her yolla katkıda bulunmayı gerekli sayıyor. Avrupa'da ve onun sınırları dışında barışın güçlendirilmesine, nükleer savaşın önlenmesine yönelik büyük girişimler Varşova Antlaşması'nın eylemleriyle sıkı sıkıya bağlıdır. Daha geçenlerde, Nisan ayında Varşova Antlaşması üyesi devletler Avrupa devletlerine, ABD ve Kana-

da'ya yeni bir çağrıda bulundular: Avrupa kıtasında nükleer silahlardan arındırılmış bölgelerin oluşturulmasına yönelik girişim ve çabaları desteklemeye çağırıyorlar, Avrupa'nın merkezinde nükleer silahlardan arındırılmış bir koridorun oluşturulması için görüşmelere başlanmasını istedikler.

Program'da, sosyalist ekonomik bütünleşmenin daha da derinleştirilmesi için partinin aktif çaba harcayacağı belirtiliyor. Sosyalist ülkelerin bilim ve teknolojinin çok daha ileri konularına ulaşmasını sağlamak ve böylece kendi halklarının refah düzeyinin yükseltilmesini ve güvenliklerinin sağlanmasını olanaklı kılacak elverişli koşulları yaratmak için kardeş devletlerin tüm güç ve çabalarını üretimin entansifleştirilmesine ve bilimsel-teknik devriminin hızlandırılmasına ilişkin belirleyici doğrultularda ardıcılıkla birleştirmeleri ve yoğunlaştırmaları tarihsel önemi olan bir görev olarak öne konuyor.

Sosyalizmin gelişmesi iki dünya sistemi arasında keskin çatışma koşullarında gerçekleşiyor. Emperyalizm, ortaya çıkan sorunları kötüye kullanmaya ve bozguna amaçları için milliyetçi duygulardan yararlanmaya çalışıyor. Bu koşullarda sosyalist devletler arasındaki dayanışma, anti-komünizme ve antisovyetizme hep birlikte karşı koyma çok daha büyük önem kazanıyor. Program'da, eşitlikliliğin tam korunması ve karşılıklı saygıya kesinlikle uyulması temelinde kardeş ülkelerin gitgide daha çok karşılıklı anlayış ve yakınlaşma yolunu izlemeyi sürdüreceklerine ilişkin çok önemli bir saptamaya yer veriliyor. SBKP bu sürece katkıda bulunmaya devam edecektir.

Yeni parti belgesinde, dünya kapitalizminin bugünkü durumunun ve gelişme eğilimlerinin derin analizi yapılıyor. 20. yüzyılın ikinci yarısında kapitalist toplum içindeki süreçler, kapitalizmin en yüksek aşaması olan emperyalizmi karakterize eden Leninci saptamaların doğruluğunu bütünüyle kanıtlıyor. Program, günümüz kapitalizmini tüm yönleriyle ve diyalektik bir yaklaşımla değerlendiriyor. Ana dikkat, kapitalizm kampındaki sosyal-ekonomik çelişkilerin açığa çıkarılmasına, kapitalizmin genel bunalımının derinleşmekte olduğu olgusuna çevriliyor. Bununla birlikte kapitalizmin, henüz gelişme rezervleri tükenmemiş olan güçlü ve tehlikeli bir düşman olarak kaldığı, sürekli manevra yaptığı, kendini değişen iç ve uluslararası duruma uydurmaya çalıştığı belirtiliyor.

Devlet tekelleri kapitalizminin süregen işsizlik, hayat pahalılığı, sosyal gerginliklerin artması, burjuva toplumunun sosyal ve politik kurumlarına güvensizliğin yaygınlaşması gibi bilimsel-teknik devrimin sosyal sonuçları karşısındaki çaresizliği açıkça görülüyor. Militarizm bir kanser uru gibi büyüyor. Emperyalizm silahlanma yarışını şimdiki dek görülmemiş boyutlarda tırmandırıyor, bundan tek maddi çıkar umanlar silah üreten tekeller, generaller, devlet bürokrasisi, ideolojik aygıt, militaristleştirilmiş

bilim ve askersel-sanayi kompleksinin öteki bileşenleri oluyor. Emperyalizm azgın gericiliğin temel dayanağını, günümüz dünyasında savaş tehlikesinin de başlıca kaynağını oluşturuyor.

Uluslararası gericiliğin kalesi Amerikan emperyalizmidir. ABD emperyalizmi güce başvurmayı ve güç kullanımını kendi uluslararası politikasının bir ilkesi haline getirmiş bulunuyor, öteki devletlerin içişlerine kabaca karışıyor, silahlanmayı tırmandırıyor, silahlanma yarışını uzaya sıçratmaya hazırlanıyor. Program, emperyalizme özgü gericiliğin her yönde güçlenmesi eğilimini açığa çıkarıyor. Ve bu eğilimin tüm insanlığın yaşamsal çıkarlarıyla çeliştiği de giderek daha açık biçimde görülüyor. Emperyalizm, toplum sistemi olarak artık ömrünü yaşamış olduğu olgusunu kabullenmek istemiyor.

Program, çağımızın temel devrimci sınıfının işçi sınıfı olduğunun altını çiziyor. İşçi sınıfının saflarını ücret karşılığı çalışan emekçiler ordusunun öteki bölükleri, bu arada entelektüel mesleklerden temsilciler sürekli dolduruyor.

Sosyalist ülkelerde iktidarda bulunan partileri de içine alan uluslararası komünist hareketi günümüzün en etkili ideolojik ve politik gücünü oluşturuyor. *İşçi sınıfının ve tüm emekçilerin çıkarları için her zaman ardıcıl savaşım veren komünist partileri, şimdi insanlığı dünya savaşından kurtarma savaşımının en ön sıralarında yer alıyorlar.* Komünistler, toplumun bunalımdan çıkışının en doğru yollarını gösteriyor, sömürücü düzenin reel alternatifini ileri sürüyor, günümüzün temel sorunlarına sosyal iyimserlik taşıyan çözümler getiriyorlar. Komünist partileri bağımsız ve özgür hareket ederek, kendi strateji ve taktiğini mükemmelleştirmeye, antitekel ve savaş karşıtı eylem platformu temelinde sınıfsal bağlaşıklıkları genişletmeye çalışıyor, demokrasi için savaşımın sosyalizm için savaşımın ayrılmaz bir parçası olduğu olgusuna dayanarak emekçilerin ekonomik çıkarlarını ve politik haklarını savunuyorlar. Komünistler, kendi ülkelerinin ulusal çıkarlarının gerçek sözcüleri ve en kararlı savunucularıdır.

Tekeller ile nüfusun ecizi çoğunluğu arasında giderek derinleşen uzlaşmaz çelişkiler kapitalist dünyada yığınsal demokratik ve savaş karşıtı hareketlerde güçlü bir yükselişe yol açtı. Bu hareketler, nesnel olarak emperyalizmin gerici çevrelerinin politikasına karşı yöneliktir, toplumsal ilerleme için savaşımın genel kanalında birleşmektedir, pek çok devletin toplumsal yaşamının uzun süreli ve etkili faktörleri haline gelmiştir.

Çeşitli ülkelerdeki emperyalist çevrelerin komünist harekete karşı kendi faaliyetlerini daha sıkı koordine ettikleri, açık antikomünist propagandayı işçi hareketi içinde sınıfsal politikaya ve enternasyonalist dayanışmaya karşı çıkan elemanları desteklemekle birleştirerek, kardeş partileri birbirine düşürmeye çalıştıkları koşullarda proleter enternasyonalizminin

önemi daha da artıyor. Proleter enternasyonalizmi hem devrimci dayanışmayı, hem de her partinin bağımsızlığı ve eşitlikliliğine saygıyı organik olarak içeriyor.

SBKP, sömürgecilik boyunduruğundan kurtulan halkların toplumsal ilerleme için verdikleri antiemperyalist savaşımı dünya devrimci sürecinin önemli bir bileşeni olarak görüyor. Yenisömürgecilik politikasına karşı çıkışlar her yerde yükseliyor. Program, bir dizi kurtulmuş ülkenin seçtiği sosyalist yönelimli gelişme yolunun bu ülkelerin önünde geniş ufuklar açtığını gösteriyor, bunu büyük tarihsel önemi olan bir olgu olarak değerlendiriyor. Kendi kaderini özgürce tayin etme kurtulmuş ülkelerin en vazgeçilmez, kutsal bir hakkıdır. Partimiz, kurtulmuş ülkelerin uluslararası ilişkilere eşit haklı katılımından, onların barış ve toplumsal ilerleme davasında bağımsız rolünün daha da artmasından yana çıkıyor.

Çağımızda dünya gelişmesinin başlıca itici güçlerinin analizi SBKP'ni, tarihsel iyimserlik dolu şu sonuca götürüyor: Bu güçlerin sürekli gelişmesi ve birlikte davranması halkların barışçı, özgür ve mutlu bir gelecek umutlarının gerçekleşmesinin güvencesidir.

Uluslararası tarihsel süreçte katılanlar, hangi politik görüşü ve ideolojiyi benimserlerse benimsesinler, herkes için yaşamsal önem taşıyan ve günümüzün kilit sorununu oluşturan savaş ve barış sorununa kayıtsız kalmaz, cephenin ya bu tarafında ya da öteki tarafında yer almak zorundadırlar. İnsanlığın toptan yokolmasına yol açabilecek bir nükleer savaşın çıkması tehlikesi çok daha artmıştır. İşte bu nedenle SBKP açık ve kararlı olarak şunu ilan ediyor. «Şimdiki ve gelecek kuşakların yaşamı uğruna, barışı korumak ve güçlendirmek, saldırgan ve militarist güçleri frenlemekten daha yüce ve sorumlu bir görev yoktur.» (4)

Program'da, dünya savaşının kaçınılmaz olmadığına, böyle bir savaşın önlenimin olanaklı olduğuna ilişkin önemli saptamanın altı çiziliyor. Halklar, güçlerini birleştirirlerse, nükleer yıkım tehlikesini ortadan kaldıracaklardır. Bu saptama güvenli bir temele dayanıyor. Emperyalizmin saldırgan politikasının karşısında sosyalist devletlerin aktif, ardıcıl barış politikası, onların sürekli büyüyen ekonomik ve savunma gücü bulunuyor. SSCB ile ABD arasında, Varşova Antlaşması Örgütü ile NATO arasında sağlanmış bulunan askersel-stratejik denge barışın korunmasında önemli bir rol oynuyor. Kurtuluşuna kavuşmuş genç ülkelerin ezici çoğunluğu, tüm kıtalardan çok geniş halk yığınları emperyalizmin saldırgan ve militarist politikasına karşı çıkıyorlar.

SBKP'nin Programı, bugün tek kabul edilebilir gerçekçi politikanın toplumsal düzenleri farklı devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları politikası olduğunu bir kez daha tüm dünyaya ilan ediyor. Partimiz, bu ilkeyi

(4) SBKP Programı (27. Kongre'de kabul edilen, yeniden kaleme alınmış biçimi). TKP Yayınları, Nisan 1986, s. 73.

kararlılıkla savunmayı sürdürecektir, bunun uluslararası ilişkilerde her bakımdan yerleşmesi için çalışacaktır.

Program, partinin uluslararası durumu iyileştirme savaşımının her alanında yapıcı bir çalışma yürüteceğine ilişkin açık ve kesin iradesini belirtiyor. Belge'de, ABD ile ilişkileri normalleştirme, Avrupa devletleriyle iyi komşuluğu ve işbirliğini geliştirme, yumuşamayı bütün dünyaya yayma arzusu vurgulanıyor. Ekonomi, bilim, teknik ve kültür alanlarında işbirliğine büyük önem veren SBKP, bütün bu alanlarda daha geniş ve istikrarlı ilişkilerin kurulması ve geliştirilmesinden yana çıkıyor. Güvenliğin sağlanması, devletler arasında güven ortamının yaratılması ve barışçı işbirliğinin güçlendirilmesi amacıyla SBKP, dünyanın askersel-politik bloklara bölünmüşlüğü'nün giderilmesi için bundan böyle de çaba harcayacaktır.

Silahlanma yarışının gemlenmesi ve silahsızlanmaya gidilmesi amacıyla partimizin yaptığı kapsamlı ve yapıcı öneriler şu özlü saptamada ifadesini buluyor: «Sovyetler Birliği'nin karşılıklı olarak ve etkili bir denetim uygulamasıyla sınırlanmasına ya da yasaklanmasına hazır olmadığı tek bir silah türü yoktur.»⁽⁵⁾

Sovyet devleti askersel üstünlük peşinde koşmuyor, ama aynı zamanda bugün varolan askersel-stratejik dengenin bozulmasına da izin vermeyecektir. Bununla birlikte bu dengenin düzeyinin sürekli azaltılmasını sağlamaya çalışacaktır.

Barış, iyi komşuluk ve devletler arasında yapıcı işbirliği ülkeleri Program'ın candamarını oluşturuyor. Programın içeriği, ülkemizin Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nden bu yana ardıcıl olarak uyguladığı barış programına SBKP'nin sadık kaldığını gözler önüne seriyor.

Programın saptamaları parti politikasının temelini ve köşetaşı ilkelerini oluşturuyor, yakın gelecek ve 21. yüzyıla uzanan dönem için şaşmaz bir kılavuz niteliğini taşıyor. SBKP, uluslararası doğrultusunun soylu barışçı ilkelerini yaşama geçirmek için her zaman savaşmıştır, ama bugün bu savaşım çok daha geniş ölçülerde ve daha büyük güçle sürdürülüyor.

15 Ocak 1986 tarihinde Mihail Gorbaçov tarafından açıklanan ve nükleer silahların tamamen ortadan kaldırılmasını öngören program, SBKP 27. Kongresi'nin dış politika konularına ilişkin karar ve saptamaları, kapsamlı bir güvenlik sisteminin oluşturulması konsepti bunun inandırıcı kanıtlarıdır. Sovyet önerileri sadece hükümetlere değil, aynı zamanda tüm halklara, tüm toplumsal güçlere ve sağduyu sahibi bütün insanlara yöneliktir, çünkü bir dünya savaşını önleme, böyle bir tehlikeyi ortadan kaldırma davası tek tek herkesi ilgilendirmektedir.

(5) SBKP Programı (27. Kongre'de kabul edilen yeniden kaleme alınmış biçimi). TKP Yayınları, Nisan 1986, s. 85.

Sovyetler Birliği'nin atomuz bir dnya gr yeryüzünde milyonlarca insan tarafından destekleniyor. SSCB, kendi deneyiminin, yapıcı görüş ve gerçekçi girişimlerinin gücüne dayanarak, günümüzün sorunlarına amaca uygun çözümler getiriyor, kalıcı bir barış sağlamının yolunu düşüyor. Bunu, Atlantik'ten Ural'lara kadar tüm Avrupa kıtasında kara kuvvetlerinin tüm birimlerinde ve hava taktik kuvvetlerinde önemli bir indirime gidilmesi için kısa bir süre önce yapılan öneri bir kez daha kanıtılıyor. Aynı zamanda operatif-taktik nitelikli nükleer silahların azaltılması da öngörülüyor.

SBKP 27. Kongresi'nde kabul edilen parti programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimi bütün dünyada büyük bir ilgi uyandırdı. Bunda aılabacak bir şey yok. Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nden bu yana sosyalizm ve onun politikası konusunda gerçekler ile uydurmalar arasında süregelen çatışma ideolojik savaşımın merkezinde yer alıyor. SBKP'nin i ve dış politikasını açıklıkla ve kapsamlı bir biçimde gözler önüne seren partinin programatik belgesinin söz konusu olduğu, partimiz ve halkımızın tarihin terazisine neler koyduğu insanlığa neler önerdiği, kapitalizmin ise neler dayatmaya çalıştığı, iki sosyal-politik dünya sistemi arasındaki yarışmanın temel içeriği ve tarihsel geleceğinin söz konusu olduğu günümüzde bu sorunlar çok daha yakıcı bir biçimde ne çıkıyor. Uluslararası arenada ideolojik savaşımın sertletiği koşullarda SBKP'nin Programı emperyalizmin global saldırgan stratejisine kapsamlı bir yanıt oluyor.

Son yıllarda gericiliğin ideologları, artık kaçıncı kezdir sosyalizm teorisinin ve bu teoriye dayalı toplumsal pratiğin tutarsızlığını kanıtlamaya giriştiler. Ne ki, Sovyetler Birliği'nin, öteki sosyalist ülkelerin gelişmesinin temel sonuçları Ŗunu kanıtıyor: Sosyalizm, en dinamik gelişen ve geleceği olan bir sistem olarak, bilimsel-teknik ilerleme ve insanlığın kültürel gelişmesi için, özgürlük ve adaletin iyice yerleşmesi için en elverişli koşulları sağlıyor. SBKP'nin Programı, lkemizdeki reel sosyalizmi, onun oluşma ve gelişme aşamalarını, partinin ve halkın önünde duran ağda görevleri tüm karmaıklılığıyla, zorlukları ve elikleriyle ele alarak, Marksizm-Leninizm'in yaratıcılarının ülkülerini yaşama geçirmenin gerçek yollarını gösteriyor. Marks, Engels ve Lenin'in öğretisine tamamiyle uygun olarak sonul amacı, yani komünizmi kurma amacını gözler önüne seriyor.

Kapitalizmin savunucuları, Marksizm-Leninizmin gelimi ülkelerde sosyal-ekonomik dnmlerin etkin bir aracı olamayacağını, artık ie yaramaz hale geldiğini iddia ediyorlar. Ama bizim Programımızı, tam da yüksek düzeyde sanayilemi bir toplumun, yani Ŗimdi böyle bir toplum olan Sovyetler Birliği'nin gelişme programıdır. Tüm içeriğiyle Program, antikomünizmin bu tezini baştan aşağı çürütmektedir.

Burjuva propogandası, dünyanın hangi köşesinde olursa olsun tüm kartulu hareketlerini, bütün ilerici, devrimci dnmleri, hatta barış

yanlısı hareketleri bile «Moskova'nın çevirdiği dolaplar»ın birer sonucu olarak göstermeye çalışıyor. Ve bununla egemen devletlerin işlerine emperyalist karışmaları haklı göstermeye yelteniyor. Program, bu tür uydurmaları açık ve kesin bir biçimde çürütüyor. Program'da şöyle deniyor: «Devrimler her ülkede toplumsal gelişmenin, sınıf savaşımının yasal sonucudur. SBKP her zaman şu görüşte olmuştur: Devrim «ihracı» ilkesel olarak kabul edilemez, devrim kimseye dışardan dayatılamaz. Ancak şu ya da bu biçimde bir karşı-devrim «ihracı» da halkların iradelerini özgürce belirlemelerine, kendi gelişme yollarını egemence seçme haklarına karşı kaba bir saldırıdır.» *Sovyetler Birliği dünya olaylarının gidişini silah zoruyla değil, örnek olma yoluyla etkilemektedir.*

Komünistler, emekçiler, ilerici dünya kamuoyu SBKP Programı'nı olumlu karşıladılar. Onlar bu belgede en insancıl bir toplum düzeni olarak, Sovyet toplumundaki gerçeklerin ve bu toplumun perspektiflerinin nesnel, bilimsel ve somut yansımasını buluyorlar. Bu, şüphesiz, tüm dünyadaki geniş halk yığınlarının gözünde sosyalizmin çekiciliğini daha da artıracaktır.

Program'daki saptamalar, SSCB'nin kardeş sosyalist ülkelerle bağlarının daha dinamikleşmesi ve gelişmesine yeni bir ivme katacaktır. Program'da yer alan görüşler ve deneyim birikimi, kanımızca, bağımsız gelişme yoluna koyulan, özellikle sosyalizmi kurmayı başlıca amaç edinen Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın genç devletleri için yararlı olacaktır. Program'ın içerdiği somut, kanıtlı değerlendirmelerden işçi ve komünist partileri, tüm ilerici demokratik çevreler kendi çalışmalarında yararlana-bilirler. Sovyet dış politikasının barışçı özünün açık ve net olarak ortaya konmuş olması militarist ve saldırgan politikalara karşı en geniş demokratik ve şavaş karşıtı güçlerin savaşımının daha da aktifleşmesine yardım edecektir.

SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimine ilişkin tasarının tüm parti, bütün halk tarafından tartışılması komünistlerin, Sovyet insanların bu tarihsel belgeye ne denli büyük önem ve onay verdiklerini gösterdi. Onlar, Program'da öne konan ödevlerin gerçekleşmesinde sosyalizmin serpilip gelişmesini, kendi mutlu geleceklerini görüyorlar. Program'ın ülkeleri emekçilere günlük çalışmalarında yeni esin kaynağı oluyor, onları yeni yeni atılımlara özendiriyor. Sosyalizmin her bakımdan mükemelleştirilmesi, komünizme doğru adım adım ilerleme Sovyetler Birliği'nin saygınlığını daha da artıracak, onun tarihin gidişine etkisini güçlendirecektir.

Tükenmez bir umut kaynağı

Dolores Ibarruri

Ispanya Komünist Partisi Genel Başkanı

Dolores Ibarruri'nin adı İspanya dışında da ünlüdür. Onun devrimci savaşımında dolu yaşamı, emekçilerin kurutuluşu davasına, işçi sınıfının davasına bağlılığın bir sembolüdür. İspanya'daki ulusal devrimci savaş yıllarında, İkinci Dünya Savaşı'nı da ve daha sonraki yıllarda, ateşli Passionara'nın çağrılarını, binlerce, onbinlerce insanı, gerici ve faşist güçlere karşı savaşıma, özgürlük, demokrasi, sosyalizm ve daha iyi bir gelecek için savaşıma esinlendirmiştir.

1985 yılı Aralık ayında 90 yaşına basan Dolores Ibarruri BSS'nin yönelttiği soruları şöyle yanıtladı:

• *Bu yüzyılın başlıca gelişmelerine tanık oldunuz, bunlara katıldınız. Toplumsal ilerleme, emekçiler için daha iyi bir yaşam ve komünist ülkeler için verilen savaşıma büyük katkılarınız oldu. Sizce bu ülkeler toplumsal tarihsel gelişmeyi nasıl etkilemiştir?*

• *Ülkelerimiz, emekçilerin sosyal kurtuluşuna ilişkin komünist ülkelerimiz, savaşıma adanmış tüm yaşamıma ışık tuttu. «Tek yol» adlı kitabımda, Rusya'da sosyalist devrimin zaferinin benim için ne anlama geldiğini açıkladım. O zamanlar, bu olayın boyutlarının, benim ve milyonlarca insanın, bütün insanlığın geleceği üzerindeki etkisinin henüz yeterince farkında değildim.*

Yine de içgüdüsel olarak, bunun muazzam ve sonsuz derinlikte bir şey olduğunu hissediyordum. Bizden çok uzak olan ama o andan itibaren bize öylesine yakınlaşan bu ülkeden başka birşey düşünmüyorum. İki kelime sonsuz kadar hafızama kazındı, yüreğimi ve bilincimi alevlendirdi: «RUSYA VE LENİN».

O zamandan bu yana yaklaşık 70 yıl geçti. Kapitalist sömürden kurtulmuş bütün bir sosyalist ülkeler topluluğu dünya sahnesine çıktı. Onlarca ülke sömürgeci boyunduruğu attı ve egemenliğini eline aldı. Yarım yüzyıl önce faşizme karşı ayaklanmış olan vatanım İspanya da, kolay olmakla birlikte, Franko'nun diktatörlüğünün uzun, acılı yıllarından sonra demokrasi yoluna girdi.

Bu nedenle, günümüzdeki toplumsal tarihsel gelişmeler ne denli karmaşık ve çeşitli olursa olsun, ülkelerimiz hâlâ bizim için rehberdir, ezgi altındaki insanlar için tükenmez bir umut kaynağıdır, savaşımın amacıdır.

• 60 yılı aşkın bir süre önce *Sosyalist Partisi*, ardından *Komünist Partisi üyesi* oldunuz. İspanyol madencilerin ve ailelerinin zorlu kaderlerini paylaşan biri olarak, işçi sınıfının özlemleri, hakları ve çıkarları için, sosyal kurtuluş için verdiği savaşılara katıldınız. Sizce bu amaçların rolü bugün nedir?

• Elbette, geçen altmış yıl içinde çok şey değişti, ama ilkeler aynı kalmaktadır. Kimi bakımlardan işçi sınıfının bileşimi değişmiştir, ama bilimsel-teknik devrim sonucunda bağlaşıklarının sıraları daralmamış, genişlemiştir. Savaşım biçimleri şimdi muazzam ölçüde çeşitlenmiştir. Bütün bunlarla birlikte, amacımız, emekçilerin genelde söylesek büyük sermayenin politikalarının sonuçlarından acı çekenlerin özlemlerini, haklarını ve çıkarlarını savunmaktır. Öte yandan kimi yeni olgular da ortaya çıkmıştır, bunlar arasında yeni toplumsal hareketler olarak bilinen, çevreyi koruma hareketi, kadın hakları hareketi vb. vardır. Çeşitliliğine, yer yer iyi tanımlanmış görüşleri olmamasına karşın bu hareketler, nesnel olarak antikapitalisttir ve mevcut ekonomik bunalımın eşliğindeki derin toplumsal bunalımı yansıtan güçlü bir protesto selinde birleşmektedir. Ancak, temel çelişki hâlâ, emek ile sermaye, sömürülenler ile sömürenler arasındaki uzlaşmaz çelişkidir. Bu nedenle, kelimenin geniş anlamında, işçi sınıfı hâlâ kaçınılmaz toplumsal değişimlerin itici gücüdür.

• *Uluslararası komünist hareketin bir emektarı olarak bu hareketin günümüz dünyasındaki rolü ve yeri üzerine ne düşünüyorsunuz?*

• Herhangi bir genellemeye kaçmaksızın, uluslararası komünist hareketin bir parçası olan İspanya Komünist Partisi'nin Başkanı olarak, uluslararası komünist hareketinin günümüz dünyasında önemli rol oynadığı kanısındayım. Bunun birçok nedeni vardır. Bunlardan biri, aralarında Sovyetler Birliği ve Çin gibi büyük ülkelerin de bulunduğu, komünist partiler tarafından yönetilen ülkelerin varlığıdır. Kendi özgüllükleri içinde sosyalizm yolunu benimsemiş başka ülkeler de vardır.

Öte yandan, hareketimizin çeşitliliğine, şu ya da bu partinin çalıştığı koşullar, tarihsel kökenleri vb. birbirinden farklı olmasına karşın, her bir partinin kendi stratejisini ve taktiğini bağımsızca çizmesi, karşılıklı saygı ve işlerine karışmama temelinde hareketimizin birliği güçlenmektedir.

Tarihsel deneyim, zamana uygun olarak sürekli gelişmekte olduğunu gördüğümüz Marksist teoriye bağlı olmak koşuluyla, dar dogmatik yaklaşımlarından bir an önce kurtulmak gerektiğini gösteriyor. Lenin'in dehasına hayran kalmış ve her zaman onun, Marksizme devrimci gücünü yeneden kazandıran ve yeni çağda, emperyalizm çağında Marks ve Engels'in düşüncelerini geliştirenin olanaklı olduğunu kanıtlayan tutumunu benimsemişimdir. Aynı zamanda, devrimci Marksist bir parti için, şimdi günümüzde, savaşımın çeşitli cephelerinde sosyalistlerle, sosyal de-

mokratlarla, ilerici hristiyanlarla ve ötekilerle, aynı zamanda daha önce andığım yeni toplumsal hareketlerle eylem birliğine gitmek ya da ortak bir zemin bulmak anlamına gelen, akıllı bir bağlaşıklık politikası izlemek de önemlidir.

● *Adınız faşizme, gerici ve savaş yanlısı güçlere karşı direniş yılları ile bağlıdır. Size göre bu yılların başlıca dersleri nelerdir? Bu yıl önümüzdeki aylarda kutlanacak olan İspanya'da ulusal devrimci savaşın başlangıcının 50. yılı ilgili olarak düşünceleriniz nasıldır?*

● Bana göre, bu yılların en temel dersi, haklı bir dava için dövüşen ve tüm zorlukları göze alan birleşmiş halkın yenilmez olduğudur. Belçimiz «NO PASSARAN»dı (Geçemezler). Yenilgiye uğramamıza karşın (ki bunun başlıca nedenlerinden biri Fransız ve İngiliz egemen çevrelerinin Münih politikasıydı), İspanyol halkının demokrasi için savaşımı sürecinde adalet kazandı. Halk ÜSTÜN GELDİ.

İspanya'daki ulusal devrimci savaşın başlangıcının 50. yıldönümü bana, her şeyden önce, Avrupa'ya ve tüm dünyaya bir örnek teşkil edecek şekilde, yaklaşık üç yıl boyunca Hitler ve Mussolini'nin işgaliyle desteklenen Franko'nun paralı askerlerinin şiddetli saldırılarına karşı direnen halkımızın kahramanlığını hatırlatıyor.

İspanya Komünist Partisi'nin savunduğu Halk Cephesi politikası, faşizm karşı direnişin temelini oluşturan demokratik güçlerin birliğini kolaylaştırdı. Cephedeki çarpışmalar, ancak sözde bir «onurlu barış» bahanesi ile teslimiyetçilerin bu halk birliğini bozmasıyla durdu. Yine de, özellikle partimiz tarafından esinlendirilen Franko karşıtı direniş, önce gerilla eylemleri biçiminde, daha sonra işçi sınıfının yeni bir yükseliş ve emekçilerin, öğrencilerin ve öteki katmanların genel politik af ve demokratik özgürlükler için seferberliği ile sürdü.

● *İspanyol halkının faşist saldırıya karşı savaşım yılları, barış ve demokrasiyi korumada proleter enternasyonalizminin, komünistlerin ve tüm öteki ilerici ve demokratik çevrelerin uluslararası dayanışmasının büyük gücünü çarpıcı bir şekilde gösterdi. Sizce, günümüzde bu dayanışmanın önemi nedir?*

● Gerçekte, yerel ve uluslararası faşizme karşı dövüşen cumhuriyetçi İspanya ile komünistlerin, ilerici ve demokratik çevrelerin uluslararası dayanışması, o yıllarda belirgin biçimde kendini gösterdi. Uluslararası tugayların kahramanlıkları unutulmaz. O zamandan bu yana, İspanyol komünistleri de kurtuluşları için savaşan halklarla uluslararası dayanışmasını her seferinde gösterdi: ABD emperyalizmine karşı direnen Vietnam ile, ablukaya ve ABD müdahalesine karşı cesaretle karşı koyan Küba ile, İsrail saldırısının kurbanı Filistin halkı ile ve şimdi de Washington'un tehditleri altındaki Nikaragua ile. Kısacası, komünistler olarak, ger-

çek enternasyonalistleriz. Böylece bir bakıma yalnızca üç yıllık silahlı savaşım sırasında değil, Franko diktatörlüğüne karşı uzun direniş döneminde de bizle gösterilen sınırsız dayanışmanın karşılığını veriyoruz.

• 1930'larda Kortes'de (Parlamento) milletvekiliydiniz ve başkan yardımcılığı yaptınız. Konuşmalarınız dinleyiciler üzerinde muazzam bir etkide bulundu ve İspanyol demokratlarını Frankoculuğa karşı savaşıma esinlendirdi. Bir konuşmacının, kamuoyu temsilcisinin yığınları etkileyebilmesinin «sırrı» sizce nedir? Bir politik liderin günümüzde halkla doğrudan temas etmesi, konuşması sizce hâlâ bir gereklilik midir? Televizyon artık bunu gereksiz kılmıyor mu?

• Bir konuşmacının ya da politikacının halk üzerindeki etkisi oldukça basit, ama her zaman öyle kolay olmayan bir şeye, kendini halkla birleştirebilmeye, onların ruh halini bilme yeteneğine ve en yakıcı sorunlar üzerine onların anlayacağı dilde konuşmaya (elbette basite kaçmadan) bağlıdır. Geniş bir dinleyici kitlesi karşısında konuşurken, sözlerinizin kalabalığın içinde kaybolup kaybolmadığını hemen farkedersiniz ve klasik söz söyleme sanatının hiçbir aracı size bunu sağlayamaz. Büyük şairimiz Antonio Mackado şöyle söyledi: «Halkın konuştuğu gibi konuşmak, daha fazla ne isteyebilirim?»

Kuşkusuz televizyon ve öteki göze, kulağa hitap eden çağdaş araçlar, kendileriyle birlikte yeni yöntemler de getirdiler. Ne yazık ki bunlar halka gerçek bilgi iletmekten çok insanları yanlış bilgilendirmede, onları şaşırtmada kullanılıyor. Ancak, ne kadar gelişkin olursa olsun, teknoloji insanın doğrudan ilettiği mesajın, tarihi ilerleme yönüne çevirmek isteyenlerin sözleri yerine geçemez. Hâlâ politik lider ile halk arasındaki doğrudan diyalogun yerine geçecek hiçbir şey yoktur. Hatta diyebilirim ki, insanlar daha deneyimli olmakta ve daha çok şey istemektedir. Politik liderlerin dürüst ya da yalancı olup olmadığını daha kolaylıkla görmekte-dirler.

• Bir kadın ve ana olarak çok acılar çektiniz. Önce madenci ailelerin kaderi olan yoksulluk ve hastalık kızlarınızı aldı, daha sonra oğlunuz faşistlerle savaşırken Stalingrad önlerinde şehit düştü. Çeşitli ülkelerin kadınları için ne dilemek istersiniz? Günümüz dünyasında ne yapabilirler?

• Çeşitli ülkelerdeki kadınlar için ne dileyebilirim? Herşeyden önce barış, kuşkusuz ne yenenin, ne de yenilenin olacağı bir nükleer savaş tehditinin kalkmasını. Barış olmadan hiçbirşey olanaklı değildir. Herhangi bir toplumsal projenin gerçekleşmesi için birinci koşul, toplumun kendinin varolmasıdır. Ve kadınlar, güçlü barış hareketinden de gördüğümüz gibi (İspanya'da bu NATO'ya karşı, askersel paktların aynı anda dağıtılması için, silahsızlanma için ve aktif bir tarafsızlık politikası için hareketler) büyük bir güçtür, ve bu yalnızca sayısal bakımdan değil, on-

ların davaları için gösterdiği sınırsız adanmışlık bakımından da böyledir. Tükenmez enerjileri, bilgelikleri ve adanmışlıkları ile kadın yığınlarını katamadığımız herhangi bir devrimci değişim başarıya ulaşamaz.

• *Bir komünist için en tipik en önemli nitelikler nelerdir? Gençlere, genç kuşak komünistlere neler dilersiniz?*

• Komünistlerin belirgin özellikleri olarak şunları düşünüyorum:

Kanımcı, komünistlerin en önemli özellikleri arasında onların emekçilerin ve ezilenlerin çıkarlarının savunulması davasına içten bağlılıkları, onların sosyal eşitsizliğin her biçimine karşı savaşımlarını yer alıyor. Bundan başka onların tüm zorluklar ve sınavlar karşısındaki dayanıklılıkları. Dayanışma duyguları. Yüksek moral ilkeler üzerine kurulu, bir başkası tarafından dayatılmış bir davranış biçimi değil de, kişisel inançlardan doğan komünist ahlak işte tam da budur. İnsanları kelimenin gerçek anlamıyla boğazına kadar sahte değerler ağıyla sarmış olan «tüketim toplumu» denen şeyin olduğu ortamda, bu ahlakın daha da önem kazandığı görüşümdedir.

Tüm gençlere, özellikle de komünistlerin genç kuşağına seslenirken, önceki kuşakların devrimci mirasını ileriye götürmelerini, daha iyi ve daha adil bir dünya için dövüşme geleneğini, birçok iyi insanın uğrunda yaşamını verdikleri bu davayı sürdürmelerini diliyorum. Bunları söylerken yalnızca analık duygularıyla hareket etmiyorum, sizlerin çağınıza uygun bir dünya kurabilecek durumda olmanızı diliyorum.

Eski kuşaklardan komünistlerin davasına bağlı kalın, ancak geçmişe saplanıp kalmayın. Özelemlerinizi için, kendi istemlerinizi ve sürekli değişen bu koca dünyanın ortaya çıkardığı yeni konulara uygun olarak sorunlarınızı çözerek ileri atılın.

Derin analiz, gerçekçi politika

George Toubi

İsrail Komünist Partisi (IKP) MK Sekreteri

İsrail Komünist Partisi'nin Aralık 1985'te Haifa'da yapılan 20. Kongresi, İsrail komünistlerinin çetin savaşım yolunda önemli bir aşama oldu. Kongre, kamuoyunda büyük ilgi uyandırdı, yığınsal enfomasyon araçlarında görülmemiş bir yankı buldu. Kongre, buna İsrail Cumhurbaşkanı da katıldı, (Komünist Partisi ilk kez diğer partilerle eşit duruma konmuş-tur) kamuoyunun tanınmış temsilcileri, aynı zamanda değişik politik parti ve demokratik örgüt temsilcileri katıldılar, İKP'nin artan gücünü gösterdi, onun ülkenin yaşamında önemli bir faktör olduğunu kanıtladı.

Forumumuz, dünyada durumun ABD emperyalizminin saldırgan global politikası ve Reagan yönetiminin uzayın militaristleştirilmesini gerçekleştirme gibi korkunç niyetleri nedeniyle ciddi bir biçimde gerginleştiği; nükleer çatışma tehlikesinin arttığı bir dönemde toplandı. Washington'un dünyada egemenlik kurma niyetleri, tehlikeli savaş ocaklarının korunduğu Ortadoğu bölgesinde açıkça ortaya çıkıyor. Siyonist egemen çevreler, İsrail ile ABD arasındaki stratejik birliğin varlığının da gösterdiği gibi, kendilerini tam olarak emperyalizmin korkunç planlarına bağlamışlardır. İsrail hükümetinin Arap ulusal-kurtuluş hareketine, Filistin halkına, Ürdün nehrinin Batı kıyısında ve Gazze bölgesindeki Filistin topraklarının, Golan tepeleri ve Güney Lübnan'ın işgalinin sürdürülmesine yönelik saldırgan çizgisi, Washington'un tam desteğini buluyor. Bu yayılmacı çizgi, bölgede yeni bir askersel yangının çıkması sonucu doğurabilir. İsrail toplumuna zararlı etkisini gösteren bölgesel işgaller, baskı ve sömürgeleştirme politikası, faşist tehlikenin hızlanmasının, ırkçılığın gemi aziya almasının eşlik ettiği eşi görülmemiş bir ekonomik, sosyal ve moral bunalım yarattı.

Bu koşullarda partimizin 20. Kongresi'ne katılanların önüne sürüp giden tehlikeli durumun enine-boyuna analiz edilmesi, Filistin sorununun adaletili çözümü temelinde Ortadoğu'da kalıcı bir barışın sağlanması yollarının saptanması, İsrail toplumunu saran bunalımın kaynak ve nedenlerini gösterme görevi çıktı. Kongrenin, İKP'nin zengin deneyimini genelleştir-mesi, partinin İsrail'in resmi politikasının köklü bir biçimde değişmesi, barış ve ulusal bağımsızlık politikasına dönülmesi için savaşıma halkın yeni yeni katmanlarının giderek nasıl seferber edileceğini göstermesi gerekiyordu. Aynı zamanda, işçilerin kendi haklarını, ücretlerini savun-maları ve işsizliğe karşı savaşmak için eylem birliğinin örgütlenmesi, faşizm tehlikesine, ırkçılığın yaygınlaştırılmasına karşı geniş savaş cephesi-nin kurulması, İsrail'deki Arap halkına karşı izlenen utanç verici ulusal

ayrımcılık ve baskı politikasına karşı koyma gibi sorunlar da tartışmaya sunuldu. Daha da önemli olan partinin ideolojik, politik ve örgütsel bakımdan güçlendirilmesi görevinin öne konmasıdır, çünkü bu, onun ortaya çıkan sorunların en iyi bir biçimde üstesinden gelmesine, komünistlerin devrimci, Marksist-Leninist stratejik amaçlarıyla sıkıca bağlı olan başta gelen görevlerin başarıyla yerine getirilmesine olanak sağlar. İKP Merkez Komitesi Çalışma Raporu taslağını kongreye iki ay kala yayınladı. Taslak, tüm parti örgütlerinde çok yönlü ve ilgili bir biçimde tartışıldı.

İKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri M. Vilner'in kongrede okuduğu Merkez Komitesi Çalışma Raporu'nda, partinin 19. Kongresi'nden (1981) sonraki gelişmeler çok değişik yönleriyle değerlendiriliyor ve birçok ideolojik sorun ele alınıyordu. Raporla komünistlerin ilerdeki çalışmalarının ana doğrultuları, ivedi ve uzun erimli amaç ve görüşler saptanmış bulunuyor. İdeoloji, politika ve taktikle ilgili birçok büyük sorun ve genel olarak İKP'nin çalışmaları üstüne yoğunlaşan canlı ve aktif tartışmalarda, kongreye seçilmiş bulunan 615 delegeden 82'si söz aldı. Konuşmacılar, temel *parti örgütlerinin çalışma deneyimlerine dayanarak eylemlerin aktifleştirilmesi ve komünistlerin savaşımının güçlendirilmesi zorunluluğunu belirttiler. Cesur eleştiri ve özeleştirisinin yapıldığı kongre, İKP'nin ideolojik, politik ve örgütsel birliğini açıkça ortaya koydu.*

Parti forumu, barış savaşçılarının eylem birliğinin aktifleştirilmesinin kaçınılmaz bir zorunluluk olduğunu belirterek, savaş ve barış sorununa özel bir dikkat ayırdı. Cenevre zirve görüşmesi ve Sovyetler Birliği'nin yapıcı barış girişimleri sayesinde, Reagan yönetiminin saldırgan politikasına ve onun nükleer çılgınlık çizgisine karşı konulmasına, nükleer silahlanma yarışına son verilmesine, uluslararası durumun iyileşmesine olanak sağlayan yeni etkin araçlar ortaya çıkmıştır. Sovyetler Birliği'nin nükleer savaşa izin verilmemesini, yıkıcı silahlanma yarışının gemlenmesini ve barış içinde yanyana yaşamayı amaçlayan ardıcıl çizgisine büyük değer veren ve destekleyen İKP 20. Kongresi, ülkedeki barışsever güçleri İsrail'in ABD ile imzaladığı ve ülkeyi yıkıma götüren stratejik işbirliğinden vazgeçmesi, Ortadoğu'nun nükleer silahlardan arındırılmış bir bölgeye dönüştürülmesi savaşımını güçlendirmeye çağırırdı. Burada, her şeyden önce söz konusu olan, İsrail hükümetinin bugüne kadar imzalamayı reddettiği nükleer silahların yaygınlaştırılmasının yasaklanması anlaşmasına katılmaktır.

Kongre, Haziran 1982'de Lübnan'a yapılan Amerikan-İsrail saldırısının sonuçlarını değerlendirdi. Verilen kurbanlara, yıkıma, kıyıma, insanların yok edilmesine ve saldırganların başvurdukları toprakları çoraklaştırma pratiğine karşın, bu savaşın ana amaçlarından hiçbirine ulaşamadığı, tam bir fiyaskoyla sonuçlandığı belirtildi:

– Ne Filistin halkının ulusal varlığı, ne de onun yasal temsilcisi Filistin Kurtuluş Örgütü (FKO) yokedilemedi. İşgalciler, bunları savaşı sona erdirmek zorunda bırakamadı. Filistin sorunu, Ortadoğu'da İsrail-Arap çatışmasının merkezindeydi ve öyle de kalıyor.

– Saldırganların Lübnan'a faşist Falanjistlerin, Amerikan emperyalizmi ve İsrail egemen çevrelerinin ajanlarının yönetimini dayatma planları da iflas etti.

– Savaşın Suriye'de antiemperyalist rejimi alaşağı etmesi şöyle dursun, o bu ülkeyi bağımsız, Sovyetler Birliği ile dostluk ve işbirliği politikasından bile vazgeçiremedi.

– Lübnan'daki savaş eylemleri, ABD emperyalizminin bölgedeki halkları dayatmalarına boyun eğdiremeyeceğini, bunları baskı altında tutma yeteneğine sahip olmadığını, emperyalist ve siyonist egemen çevrelerin Filistin sorununu askersel araçlarla «çözecek», ya da kendi iradelerini Lübnan halkına, diğer komşu Arap ülkelerine dayatacak güce sahip olmadıklarını açıkça ortaya koydu.

Ote yandan, halk yığınlarının Lübnan savaşına karşı gelişen geniş hareketi, İsrail'in kendi içinde de hız kazanmıştır. Bu saldırıya karşı çıkan ve ona karşı savaş açan Komünist Partisi, ülke tarihinde ilk kez geçmişteki saldırgan savaşlar sırasında olduğu gibi, tek başına kalmamıştır. Ancak, gerçek şudur ki, Lübnan serüvenine ilk zamanlarda yalnızca komünistler ve onların barış ve eşitlik yanlısı Demokratik Cephe içindeki bağlaşıkları karşı çıkıyordu. Ama, Lübnan yurtsever güçlerinin ve Filistinlilerin kahramanca karşı koyuşunun güçlenmesiyle, ve savaşın nedenlerini, amaçları ve özünü yığınlara cesurca açıklayan İsrail komünistleri ve bağlaşıklarının savaş karşıtı eylemlerinin daha da güçlenmesiyle, değişik katmanlar ve örgütler de protesto eylemlerini yaygınlaştırmaya başladılar. Savaş karşıtı hareket böyle oluştu. Partimiz, barışsever güçlerin birliğini, bunların doğru politik dünya görüşünü yaygınlaştırmaya çalışarak, başarılı bir biçimde gerçekleştiriyor.

Genellikle kimi siyonist ögeler, değişik savaş karşıtı çevrelerde siyonizme karşı onlarla işbirliği yapılmaması gerektiği iddialarını ileri sürerek, barış savaşçılarının sıralarını ideolojik bakımdan sarsmaya yeltendiler. Burada, nesnel olarak savaş karşıtı hareketi zayıflatan, komünistleri ve İsrail Arap halkını yalıtılma çabaları açıkça görülüyor. Partimiz, bu antikomünist tutuma karşı savaş karşıtı hareketin birliğini kararlı bir biçimde savunarak, bu canice savaşın sona erdirilmesinden yana olan (ideolojik ayrılıklara, üyesi olduğu partiye bakmaksızın) herkesin en geniş birliğinin zorunluluğunu vurguladı. Bu çağrı dikkate alındı ve savaş karşıtı hareket hız kazandı. İKP'nin bu harekete aktif katılımı, komünistlerin tutumu ve politikası konusunda, toplumda yaşama ortamı bulan önyargıları ortadan kaldırarak, onun yeni katmanlarıyla ilişki kurmasına olanak sağladı.

Lübnan serüveninin dersleri, sonuçları ve buna karşı verilen savaşım birçok İsrail'inin kafasında siyonist yöneticilerin her şeyden önce Filistin halkı ve komşu Arap devletleriyle ilgili politikalarını kuşku altında bırakarak, önceki saldırgan savaşların niteliğini yeniden gözden geçirmele-
rinin yolunu açtı.

Kongre, İsrail'in tüm barışsever güçlerini ve savaş karşıtı hareketlerini, saldırının hâlâ sürmekte olması nedeniyle uyanıklığı elden bırakmamaya, savaşımı sürdürmeye ve hükümetin Lübnan'dan biçimsel olarak ilan edil-
len kararlarına (bu, serüvenin fiyaskosunun dolaylı yoldan tanınması anlamına gelmektedir) aldanmamaya çağırı. İsrail ordusu, sözümona «güvenlik kuşağı» adı altında Güney Lübnan topraklarının bir bölümünü işgal altında tutuyor. Lübnan köylerine ve Filistin kamplarına karşı askeri saldırılar düzenliyor. Suriye'ye karşı savaş tehlikesi varlığını koruyor. İsrail askeri birliklerinin varolan uluslararası sınırlara geri çekilmesini, Lübnan'ın egemenliğine yönelen ve barışı tehdit eden her türlü saldırıya son verilmesini sağlamak için savaşımın ileride de birlikte yürütülmesi gerekiyor.

Lübnan saldırısının fiyaskosuna karşın, İsrail yöneticilerine ve Arap gericiğine dayanan ABD emperyalistleri, bölgede egemenliklerini kur-
mak amacıyla entrikalar çevirmeye devam ediyor, İsrail'in Filistin top-
raklarının ve Suriye'nin Golan tepelerinin işgalini destekliyor, Filistin hal-
kının yasal ulusal haklarını görmezlikten geliyor ve böylelikle Ortadoğu'-
da barışa giden yola set çekiyor.

İKP'nin 20. Kongresi, ABD, İsrail ve Ürdün'ün birlikte hazırladıkları «Amerikan barış girişimi»nin özünü ortaya koydu. Bu girişim, barışın sağ-
lanmasına değil, Washington'un stratejik planlarının gerçekleştirilmesine, bölge devletlerine Camp David Anlaşması ve «Reagan Planı» ruhunda ayırlıkçı kararlar dayatmaya yöneliktir.

Kongreye katılanlar, genel olarak antiemperyalist güçlerin, özel olarak Filistin ulusal-kurtuluş hareketinin eylemlerini güçleştiren kimi olum-
suz ögelere değindiler. Burada, Arap ülkeleri arasında birliğin sağlanama-
ması, FKÖ içindeki derin bunalım ve bozguncu görüşlerin yaygınlık ka-
zanması, gerici Arap rejimlerinin de kışkırttığı Filistin'in belli çevrelerinin ABD'nin sözümona «iyi niyeti»nden de yararlanarak olası çözümler üstüne kurdukları temelsiz hayalleri söz konusudur. Şubat 1985'te Amman'-
da (!) imzalanan anlaşma, bunu açıkça doğruluyor. Bu anlaşma, ardında Birleşik Amerika'nın durduğu kara ünlü Camp David Anlaşması ruhuna dayanıyor ve Filistin halkının gerçek çıkarlarıyla, barışın çıkarlarıyla çeli-
şiyor. Bundan ötürü, partimize göre, bu anlaşma ne kadar kısa bir süre içinde ortadan kaldırılırsa, o kadar iyidir.

(!) Bu anlaşma Ürdün kralı Hüseyin ile FKÖ Yürütme Kurulu Başkanı Y. Arafat arasında imzalandı. (Not Red.)

Filistin Kurtuluş Örgütü içindeki bunalım yıkıcı sonuçlar doğurdu, bunalım Filistin sorunun tüm dostları ve yandaşları arasında derin bir üzüntü yarattı. FKO'nun birliğinin yeniden sağlanması, antiemperyalist savaşımın yaygınlaştırılması, işgale son verilmesi ve Filistin sorununa adil bir çözüm bulunması açısından, en önemli bir görevdir. Filistinlilerin sıralarında birliğin yeniden sağlanması, emperyalizmin entrikalarına ve yıkıcı eğilimlere son vermekle, antiemperyalist, barışsever güçlerle işbirliği ve Filistin'in bağımsızlığı davasını savunma temelinde kalıcı bir barışın sağlanması gerçekçi planını gerçekleştirmekle olanaktır. Filistin Ulusal Kongresi'nin 16. Toplantısının kararlarında ve Aden-Cezayir anlaşmasında (2) yer alan bu ilkeler, FKO ve Filistin davasının başarısının önkoşulunu oluşturuyor.

Kongremiz işgal altında bulunan topraklardaki duruma da büyük bir dikkat ayırdı. Siyonist yöneticiler, eskiden olduğu gibi, burada baskı yöntemleri uyguluyorlar, topraklara el koyuyor ve sömürge yerleşim yerleri kuruyorlar, yığınsal tutuklamalara başvuruyor, insanları yerlerinden kovicıyorlar. Bu topraklar İsrail malları için pazar, İsrail burjuvazisi için ucuz işgücü deposuna dönüştürülüyor. Kongre, İKP'nin işgal altındaki topraklarda yaşayan Filistinlilerin işgale ve barbarlıklara karşı özgürlük, ulusal bağımsızlık ve barış için yürüttükleri kahramanca savaşlarıyla dayanışmasını yeniden vurguladı. Partimiz ağır illegal koşullarda eylem yürüten, işgale karşı savaşımında önemli bir rol oynayan Filistin Komünist Partisi'yle sağlam kardeşçe ilişkilerini sürdürüyor. Rapordaki belirtildiği gibi, İKP, kardeş Filistin Komünist Partisi'yle dayanışma bağlarını, iki halkın mutlu geleceği için, barış ve her iki parti için ortak olan yüce ülküler uğruna giderek güçlendirecektir.

Kongre, özünü Filistin sorununun çözümünün oluşturduğu İsrail-Arap çatışmasının düzenlenmesi yolunda gerçekçi bir barış planı kabul etti. Plan şu ilkelerden oluşuyor:

– İsrail'in, Haziran 1967 saldırısından bu yana işgal ettiği tüm Arap topraklarından çekilmesi,

– Filistin halkına kendi yazgısını özgürce belirleme ve Ürdün nehri-ninin Batı kıyısında, Doğu Kudüs'ü ve Gazze bölgesini de içine alan kendi bağımsız devletini kurma hakkının tanınması,

– Filistin göçmenleri sorununun, bunların ülkelerine geri dönme ya da tazminat alma arasında seçim yapma hakkını kendilerine bırakan BMO kararlarına uygun olarak, adaletli bir biçimde çözülmesi,

– İsrail devletinin ve bağımsız Filistin devletinin geleceğini, egemenliğini, barış ve güvenlik ortamında gelişmesini kapsamaması da içinde Arap devletlerinin haklarının tanınması.

(2) Bu Anlaşma Temmuz 1984'te imzalandı. (Not Red.)

Kanıma göre, uluslararası kamuoyunun desteklediği bu ilkelerin ya-şamda gerçekleşmesi ve bölgede adil ve geniş kapsamlı bir düzenleme- nin sağlanması için Ortadoğu'da, BMO'nün denetiminde, İsrail ve FKO'nün, Sovyetler Birliği'nin, Birleşik Amerika'nın ve diğer ilgili devletlerin katılacağı uluslararası bir barış konferansının toplanması kaçınılmaz bir zorunluluktur.

Kongre, İsrail'de ideolojik ayrılıklara bakmaksızın işgal, ilhak, gaspetme politikasına karşı, bölgede kalıcı bir barışın kurulması savaşımına aktif katılmaya hazır olan herkesi birleştirecek bir Barış Cephesi'nin kurulmasını başta gelen amaçlardan biri olarak yükseltti. İKP, bu amaç için elinden gelen hiçbir şeyi esirgemeyecektir ve o, bu uğurda en değişik çevrelerle işbirliği yapmaya hazırdır.

Öte yandan İsrail toplumuna darbe indiren derin iç sosyal-ekonomik bu- nalımla ilgili sorunlar da, komünistlerin forumunun dikkat merkezindeydi. Ekonomi iflasın eşiğindedir, bunun nedeni İsrail İşçi Partisi ve Likud blo- kunun başında bulunduğu hükümetin izlediği saldırgan, işgalci politika- dır. Bu çizgi, işçi sınıfına, halk yığınlarına ağır darbe vuruyor. İsrail eko- nomisi giderek militaristleştiriliyor, onun Amerikan tekellerine bağım- lılığı artıyor. Devletin, özel şirketlerin ve aynı zamanda yabancı sermaye- nin elinde bulunan askersel-sanayi kompleksi, ülkenin tüm sosyal-ekono- mik ve politik yaşamında egemenliğini sürdürüyor. Bunun, İsrail'in genel sanayi üretimi kapsamındaki payı % 30 ile % 40 arasındadır, sanayide çalışan işgücü dengesi bakımından ise, dörtte birini oluşturuyor. En başta Afrika'da, Asya ve Orta Amerika'daki ırkçı ve diğer gerici rejimlere (3) yapılan silah ihracatı 1972'de 50 milyon dolardan, 1984'te 1 milyar do- lara yükselmiştir ve bu da bugün İsrail'in tüm sanayi ihracatının yaklaşık dörtte birini oluşturuyor.

Resmi verilere göre, İsrail'in askeri harcamaları 1973 Ekim savaşından 1984 sonuna kadar yaklaşık 60 milyar doları (yıllık 5-6 milyar dolar) bul- muştur. Devletin 1986-87 bütçe tasarısında askeri harcamaların (borç ve faizlerin ödenmesi de içinde) payının % 69,1 olması öngörülüyor. Öte yandan sağlık, eğitim ve sosyal ihtiyaçlara ayrılan yatırımlar büyük ölçüde kısıtlanıyor, bu da sosyal güvenlik alanına güçlü bir darbe indiriyor.

Enflasyonun artış hızı görülmemiş bir düzeye ulaştı. 1978'de % 48,7, 1983'te % 191 ve bir yıl sonra da % 445'e fırladı. Hükümet, yığınsal işten çıkarmalara, ücretleri kısıtlama ve diğer halk düşmanı önlemlere başvurua- rak, enflasyonu gemlemeye çalışıyor. İşsizlik 1985'te ortalama % 10 (125 bin insan) civarındaydı. Resmi verilerin de gösterdiği gibi, ortalama

(3) Yabancı kaynaklara göre, İsrail, Güney Afrika'ya, Kenya, Zaire, Tay- van, Salvador, Guatemala, Honduras, Şili ve Bolivya'ya, aynı zaman- da devrimci ve antiemperyalist rejimlere karşı yıkıcı eylemler yürüten karşı devrimci gruplara silah sağlıyor.

Ücretler Temmuz 1984'ten Temmuz 1985'e kadar yaklaşık üçte bir d gterdi. Emekçilerin uzun yıllar etin savaşlarının ürünü olan sosyal kazanımlar sürekli tırpanlanıyor.

Hükümetin ve kapitalistlerin başlattığı halk yığınlarının yaşam düzeyine yönelik saldırımlar, geniş yığınların yoksullamasına yol açtı, onların ilesini artırdı. Resmî verilere göre, yoksulluk çizgisinin altında yaşayanların sayısı 1985'te, 1984 yılına oranla % 25 yükseldi. Bugün İsrail'de bunların sayısı 220 bindir. Emekçiler kendi haklarının savunulması için, ücretlerin azaltılmasına, artan işsizliğe karşı savaım veriyorlar. Kongremizde, son yıllarda ii ve memurların grev hareketinin yeni bir aşamaya yükseldiği belirtildi. Hatta 1982'de, Lübnan'a karşı saldırının başlatıldığı bir dönemde bile ülkede grevlerin sayısı 112'ye tırmanmıtı. Bu önemli ge, geçmişteki saldırgan savaşlar döneminden farklı olarak, bu kez İsrail ii sınıfının hükümetin ve işverenlerin sınıf savaşını durdurmaya yönelik baskılarına karşı koyduğunu gösteriyor. Grevlerin sayısı giderek artıyor ve 1984'te 149'u buldu. Bir yıl önce ise, sınıf eylemlerinin yeni bir biçimi geniş yaygınlık kazandı. İşçiler, iten çıkarmaları engellemek için fabrika ve işletmeleri işgal etmeye baladılar.

Komünistler, emekçilerin haklarını savunarak önemli bir rol oynadılar. Başında İsrail İşçi Partisi temsilcilerinin bulunduğu Histadrud yönetiminin bozguncu tutumuna ve emekçilerin çıkışlarını desteklemekten uzak kalmasına karşın, bu sendika federasyonundaki grubumuz sürekli olarak işçilerden yana çıktı, onların savaımını her bakımdan destekledi. Biz Kongrede, partinin ii sınıfı içindeki eylemlerinin aktiflemesi ve yetkinletirilmesinin kaçınılmaz bir zorunluluk olduğunu vurguladık.

Parti forumu, bunalımdan çıkış yollarını göstererek kapsamlı ve etkin bir ekonomik program kabul etti. Ekonomik ve sosyal sorunların köklü çözümünü İsrail'e ancak sosyalizmin getirebilecek yetenekte olduğu belirtildi. Barış ve sosyal ilerleme politikasının da, onun baarisına kadar, İsrail'i sarsan bunalımın üstesinden gelinebilmesine olanaklar açtığı vurgulandı. Komünistlerin ekonomik programlarının temel ilkeleri Şunlardır:

– Askeri harcamaların köklü bir biçimde kısıtlanması; yabancı tekelere olan bağımlılığa son verilmesi; emperyalizmin çıkarlarına hizmet edilmemesi; bankaların, sigorta Őirketleri ve dış ticaretin devletletirilmesi; kapitalist Şirketlere ve yabancı sermayeye tanınan her türlü ayrıcalığın ortadan kaldırılması; halk yığınlarının yararına köklü bir vergi reformunun yapılması; ücretlerin, temel mal ve hizmetlere yapılan yardımların gerçek değerinin önemli ölçüde yükseltilmesi; tam istihdam. Bu programın gerçekleştirilmesi, ekonominin iyileştirilmesi, halkın yaşam düzeyinin yükseltilmesi yolunda önemli bir adım olacaktır.

Ağır ekonomik durum, yığınsal işsizlik, hükümetin izlediği işgal ve savaş politikası koşullarında, bugün İsrail toplumu, demokrasi ve tüm toplumsal

yaşam için ciddi bir tehlike oluşturan artan faşizm tehdidi ve azgınlaşan anti-Arap ırkçılığıyla karşı karşıya gelmiştir. Yahudi terörist gruplar, yalnız işgal altındaki topraklarda değil, aynı zamanda İsrail'in kendi içinde de aktif bir eylem yürütüyorlar. Bunlar, siyonist egemen çevreler içindeki etkin grupların gizli ve açık desteğinden yararlanıyorlar. Kahan'ın ırkçı grupları, Arap halkına karşı provokasyonlar düzenliyor, Arapların kendi öz topraklarından kovulmasını istiyorlar. İKP, bu tehlikeli eğilimlere karşı güçlü bir muhalefetin varlığını olumlu değerlendiriyor, ırkçı baskılara ve faşist tehlikeye karşı koyma amacıyla en geniş bir Yahudi-Arap cephesinin oluşturulması çağrısını yükseltiyor, İsrail'deki Arap halkına karşı izlenen resmi ulusal ayrımcılık politikasına son verilmesini istiyor.

Kongrede, partinin örgütsel çalışma sorunları etraflı bir biçimde tartışıldı. Geçen çalışma döneminde güçlüklerle, hızlı gelişen olaylara, ağır kavgalara karşı parti güçlendi, onun sıraları % 30,2 oranında bir artış gösterdi. Bu, önemli bir kazanımdır, ancak parti sıralarının özellikle işçi sınıfı, kadınlar ve genç kuşağın temsilcileriyle doldurulmasına ileride de gayret gösterilmelidir. Şimdi, tüm parti örgütlerinin önünde, eylemlerinde demokratik santralizm ilkeleri ve parti yaşam normlarına sıkıca uyma, eleştiri ve özeleştirici gibi sınanmış bir silahı en küçük bir kararsızlık bile göstermeden kullanma görevi duruyor.

Kongrede, komünistlerin kendi sorunlarını etraflı bir biçimde bilmeleri gerektiği, ne gibi zayıflık ve eksikliklerin nesnel nedenlerden ve ne gibilerinin de öznel faktörlerden doğduğunu açığa vurmaları görevli oldukları belirtildi. Bu, eksikliklerin düzeltilmesine yardım edecek ve çalışmaların sonuçlarına olumlu etkide bulunacaktır. Merkez Komitesi Çalışma Raporu'nda, İKP'nin karakteristik çizgileri üstüne şöyle deniyor: «Demokratik santralizme dayanan Komünist Partimiz kendi dünya görüşü, programı, politikası ve Leninci örgütü bakımından enternasyonalisttir. Partimiz Yahudilerin ve Arapların partisidir, o iki halkın gelecekteki ilişkileri bakımından bir örnek oluşturuyor.»

Kongre sırasında kimi ideolojik sorunlar da ele alındı, partinin ideolojik çalışmalarının hızlandırılmasının, her türden yabancı ideolojik-politik görüşlerin onun sıralarına sızma yeltenişlerine ardıcıl bir biçimde karşı konulmasının önemi vurgulandı. Siyonist ideolojiye gelince, bu konuda da şöyle deniyor: Marksist-Leninist bir parti olarak biz, siyonizmi her zaman kendi özü bakımından İsrail halkının gerçek çıkarlarına yabancı olduğu için karşı konulması ve darbe indirilmesi gereken burjuvazmilliyetçi, şovenist bir ideoloji olarak değerlendirdik. Kongreye katılanlar, özellikle demokrasi, faşist tehlikeye karşı tutum vb. sorunlarda siyonist parti içindeki farklı eğilimleri göz önünde bulundurarak kimi yöneticilerin ve belli çevrelerin «ilerici siyonizm» üstüne yalanlarını reddettiler. Bununla birlikte partimiz, Lübnan savaşı sırasında, savaş karşıtı hare-

ket sıralarında görüldüğü gibi, her iki taraf için ortak olan kimi pratik sorunlarda siyonist ögelerle işbirliği yapma olanaklarını dışlamıyor.

Merkez Komitesi'nin Çalışma Raporunda ve aynı zamanda Kongredeki konuşmalarda antisovyetizmin her türüne karşı savaşımın önemi, Sovyetler Birliği, onun Leninci barış politikası, reel sosyalizmin kazanımları üstüne gerçeklerin yayılmasının zorunluluğu özel olarak vurgulandı. ABD emperyalizminin, siyonist yöneticilerin ve diğer gerici çevrelerin örgütlediği azgınlaşan antisovyetizm kampanyasına karşı koymak için bu alanda ardıcıl ve enerjik eylemlerin büyük önemi vardır. Partimiz, antisovyet iftiralara karşı taarruzunu giderek yaygınlaştıracak, onun özünü ve amaçlarını ortaya serecektir. Biz Sovyetler Birliği ve onun komünist partisiyle dayanışmamızı daha da güçlendirmeye kararlıyız.

Kongre, uluslararası komünist ve işçi hareketine ilişkin, onun Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi temelinde birliğinin güçlenmesine katkıda bulunmak amacıyla bir dizi sorun tartıştı. Buna ilişkin olarak, 1969'da Moskova'da yapılan komünist ve işçi partilerinin uluslararası danışma konferansından bu yana 16 yıldan fazla bir zaman geçti. O günden bu yana dünyada köklü değişiklikler, çok önemli gelişmeler oldu ve hareketimizin önünde önemli sorunlar yükseldi. İKP, komünist partileri arasında, onlar için ortak olan ideolojik ve politik sorunları tartışmak amacıyla bölgesel ve ikili karşılaşmaları destekliyor, ama aynı zamanda, partimizin kanısına göre bu, uluslararası danışma konferansının yerini alamaz. Partimize göre, böylesi bir konferansın toplanması yaşamsal bir zorunluluktur.

15 kardeş parti delegasyonunun ve «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi temsilcilerinin kongreye katılmış olması, Arap ülkeleri kardeş partileri de içinde birçok komünist partisinin kongreye mesaj göndermesi, uluslararası komünist hareketin İKP ile, onun savaşı ile dayanışmasının somut bir göstergesidir. Bu, İsrail komünistlerinin kalıcı bir barış, demokrasi, eşitlik, toplumsal ilerleme ve sosyalizm için savaşımında esinlendiren bir güç kaynağıdır.

Yasa kabul edildi, direniş sürüyor

Fransa'da Mart 1986'da yapılan Parlamento seçimlerinden önce eski parlamento «İşgününü ayarlama yasası»nı kabul etti. Resmi çevreler bu yasanın üretimin gelişmesini sağlama ve yığınsal işsizlik sorununu çözme, aynı zamanda ekonominin modernleştirilmesi sürecini hızlandırma amacı güttüğünü belirtiyorlar. Bu konularda parlamentoda ve onun dışında sert bir politik savaşım başladı. Komünistler, tüm ilerici güçler bu yasanın kabulünden sonra da bunun uygulanmasına karşı savaşım veriyorlar. Bu yasa ne getiriyor? Böyle bir yasanın çıkmasına Fransız Komünist Partisi neden büyük bir tepki gösterdi? Emekçi yığınları neden buna sert biçimde karşı koyuyor? Bu soruları dergi yazı kurulunun ricası üzerine Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin Şube yöneticisi yardımcısı Jean Charles Negre yanıtladı.

Yeni yasanın adına bakılırsa, bunun sadece işgünü süresiyle ilgili olduğu sanılabilir. Gerçekte ise yasa çok daha geniş amaçlar güdüyor. Yasa çalışma tarifesini (günlük, haftalık, aylık) işverenlerin işine yarıyacak biçimde değiştirmekle kalmıyor, aynı zamanda emekçilerin ücretlerini kısıtlıyor. Bundan başka, çalışma haftasının kısıtlanmasıyla işçilerin çalışma yasası çerçevesinde sosyal sosyal güvenlik sisteminden, toplu sözleşmelerdeki haklarından yararlanamayacağı bir durum yaratılıyor. İstedığı zaman üretimi geçici olarak durduran işveren (buna «teknolojik işsizlik» diyorlar) şimdi bu çalışılmıyan günleri ödemeyecek.

Partimiz bu yasanın kabul edilmesinin, çalışma koşullarının kötüleşmesine, sömürünün artmasına, işçi ve memurların işverenlerin keyfi hareketlerine daha bağımlı duruma gelmesine yol açacağını belirtti. Bu, herşeyden önce çalışma yasasında yer alan kolektif sosyal güvenliği, özel sektörde toplu sözleşmeleri ortadan kaldıracak, devlet ve kamu sektöründe statükoyu bozacak. Bu yasayla aslında emekçilerin uzun yıllardır çetin savaşım sonucunda elde ettikleri birçok hak yok ediliyor. Bu haklar ise kapitalistlerin aşırı sömürsünü sınırlayan başlıca engellerdir.

«İşgününün ayarlanması» formülünün ardında herşeyden önce emekçilerin çoğunluğu için sosyal haklar konusunda hiç bir ulusal anlaşma imzalanmayan kısmi ve geçici istihdamı resmileştirme denemesi gizlidir. Bundan başka, garantili işçi ücreti alan kişilerin sayısını azaltmaya, özel şirketlere büyük haklar tanıyarak sosyal güvenlik sistemini değiştirmeye çalışıyorlar. Ve böylece yurttaşların hak eşitliğini sağlamada önemli rol oynayan sosyal güvenlik sisteminin etki alanı daraltılıyor.

Partimiz bu yasanın yalnız işçi sınıfını değil, aynı zamanda tüm toplumu ilgilendirdiği kanısındadır. Toplumu iki uca bölmeye çalışıyorlar. Bir yanda ayrıcalıklı bir azınlık ve öte yanda düşük ücretle çalıştırılan, sosyal bakımdan neredeyse savunulmaz olan, istikrarsız istihdamdan zarar gören ve bir yerden bir yere gidip iş aramak zorunda kalan ezici çoğunluk yer alıyor. Bu yasayla bencillik teşvik edilerek, kendi gücüne güvensizlik, bölünmüşlük ve toplumsal pasiflik duyguları aşılınarak, insanların toplumsal tutumu değiştirilmek isteniyor.

Fransız Komünist Partisi böyle bir yasayı kabul edemez. İşte bunun için bu yasanın tartışılması sırasında şiddetli kavgalar olmuştur. Burjuvazinin bu adımına karşı partimiz ve Genel Emek Konfederasyonu (CGT) emekçileri bu savaşıma seferber etmek için çok sayıda girişimde bulundu. Böylece işçi sınıfının önemli bölümü bu savaşıma aktif olarak katıldı. Bu yasaya «Force Ouvrier» ve Fransa Hristiyan Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu da karşı çıktılar.

Sermoyenin çıkarları doğrultusunda «İşgünü ayarlama» denemeleri 70'li yılların sonlarında da yapılmıştır. Bunlar Fransız Komünist Partisi'nin ve sınıf sendikalarının aktif eylemleriyle suya düşürülmüştü. 1984 yılı sonunda Fransa İşverenler Ulusal Konseyi toplu sözleşme görüşmelerinde, daha sonraları yasaya geçirilen çoğunluk sistemini sendikalara kabul ettirememiştir.

Böyle olduğu halde 1985 yılının sonbaharında emekçilerin yığınsal karşı koymalarına bakmayarak, hükümet ve Cumhurbaşkanı keyfi biçimde bu yasa tasarısının parlamentoda görüşülmesini kararlaştırdılar. Böylece İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana ilk kez işçi sınıfının çalışma alanındaki haklarına yoğun olarak saldırıya geçildi. Şunu da belirtelim ki, o zaman iktidardaki Sosyalist Partisi alelacele patronlara yardıma koştu. Bu koşullarda partimiz emekçilerin çıkarlarını savunarak, politik örgüt olarak görevini, parlamentoda görevini tamamıyla yerine getirdi. Partimiz halk yığınlarına, yurdun çıkarlarına ve ulusal bağımsızlığa zarar verilmek istendiği her durumda böyle hareket etmiştir. Fransız Komünist Partisi parlamentoları yasa tasarısında çok sayıda ilkesel düzeltmeler yaptılar, tartışmalar sırasında defalarca konuştular, çeşitli sosyal tabakaların temsilcileriyle karşılaşmalar örgütlediler, kendi girişimlerini, görüşlerini, önerilerini geniş çapta kamuoyuna duyurdular. Komünistlerin eylem gösterdikleri yerlerde yığınsal örgütlenme çalışmaları yapıldı. (1)

(1) Fransız Komünist Partisi'nin parlamento grubu tartışmalar sırasında 410 ilkesel düzeltme ve tamamlama yaptı. Aynı zamanda yığınları işgünü «ayarlama»na karşı savaşıma örgütledi. CGT'nin bu işçi düşmanı yasanın iptal edilmesi istemiyle başlatılan kampanyada bu istemleri milyonlarca kişi destekledi. CGT'nin çağırısı üzerine grevler, yığınsal gösteriler ve başbakanla parlamento üyelerine istem listeleri

Parlamento, tüm bu güçlü direnişe karşın yasa tasarısını kabul etti. Buna 1958 Anayasasındaki antidemokratik maddeler, sağcı güçlerin ve Sosyalist Partisi'nin manevraları yardım etti. (2) Fakat kabul edilen yasa tasarısı şu gerçeği gizleyemez: Savaşım bitmemiştir, savaşım sürüyor ve bunun başarısı işletmelerden parlamentoya kadar çeşitli koşullar altındaki güçler dengesine bağlı olacaktır. Komünistler ilerde işçi düşmanı yasalar kabul edilmesini olanaksız kılacak koşullar yaratmak için yığınları seferber etme yönünde elinden geleni yapacaktır.

iletme biçiminde gerçekleştirilen Ulusal protesto gösterileri Fransa emekçilerinin son yıllardaki en görkemli çıkışları oldu. (Not Red.)

(2) Hükümet, tartışmaları kesip sorunu oylamaya koyma hakkını veren Anayasa maddesinden yararlandı. Hükümet bu maddeye Millet Meclisinde ve Senatoda olmak üzere iki kez baş vurdu. (Not Red.)

Sosyalizmi geliştirme stratejisinin baş ögesi

Aleksey Antonov

*SBKP MK üyesi, SSCB Bakanlar Kurulu
Başkan Yardımcısı, SSCB'nin EYK'ndeki Daimi Temsilcisi*

Bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılması, Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EYK)'nin 1984'de Moskova'da yaptığı Ekonomik Doruk Toplantısı'nda günümüzde sosyalizmi geliştirme stratejisinin başta gelen ögesi olarak belirlenmişti. SBKP MK Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov Partinin 27. Kongresi'ne sunulan Politik Raporunda bilimsel-teknik devrimin (BTD) başarılarını kullanabilmenin, ekonomik ve sosyal süreçlerin hızlandırılmasında ve «her yönde gelişmiş üretici güçlerle, olgun sosyalist üretim ilişkileriyle ve düzenli işleyen bir ekonomik mekanizmayla daha yüksek örgütlülük ve verimlilik düzeyine sahip bir ekonomiye» (1) geçmişte yakıcı önem taşıdığını gösterdi.

Pek çok sosyalist ülke kardeş partisinin kongre kararlarında ve bu partilerin yöneticilerinin sovyet komünistlerinin forumunda yaptıkları konuşmalarda SBKP'nin rotası aktif bir şekilde desteklendi. Üzerinde ilerlenebilmesi için bu rotanın ekonomik işbirliğini pekiştirme ve niteliksel bakımdan yetkinleştirme çabalarına ayrılmaz bir şekilde bağlanması gerekiyor. Herşeyden önce de 1985'in sonunda toplanmış olan EYK'in 41. Olağanüstü Oturumunda kabul edilmiş olan ve ortaklaşa hazırlanan EYK üyesi ülkelerin 2.000 yılına kadar Bilimsel-Teknik İlerleme Kompleks Programı'nın gerçekleştirilmesine bağlanması gerekiyor.

Programın özü, topluluk üyelerinin ekonomik gelişmesindeki öncelikli doğrultularda, uyumlu bir bilimsel teknik politika uygulamaya geçiştir. Bundan böyle bilim ve tekniğin ilerlemesinde birlikte gelişme ve üretimin her alanında, özellikle yüksek teknolojik nitelikli makine ve donatım imalatında geniş kapsamlı işbirliği, EYK organları ve üyeleri tarafından yürütülen sosyalist ekonomik entegrasyonu (bütünleşme) derinleştirme çabalarının eksenini oluşturacaktır. Şimdi EYK ülkelerinin önünde aralarındaki karşılıklı ekonomik bağları yaygınlaştırıp güçlendirmeye, ekonomik ve sosyal görevlerin yerine getirilmesini hızlandırma ve topluluğun iç yapısını ve uluslararası konumlarını pekiştirme konusunda yepyeni bir perspektif beliriyor.

EYK ülkelerinin daha hızlı bir bilimsel-teknik ilerlemeye doğru keskin bir dönemeç almaları, onların bir bütün olarak sosyal gelişme rotaları ve

(1) Mihail Gorbaçov, SBKP 27. Kongresi'ne Sunulan SBKP Merkez Komitesi Politik Raporu, TKP Yayınları, Mayıs 1986, sayfa 35-36.

içinde bulunulan evrenin yaşamsal gereksinimleri tarafından nesnel olarak belirlenmiştir.

Kardeş ülkeler halkları, sosyalizmin üstünlüklerine, kendi planlı ekonomilerine ve aralarındaki karşılıklı sıkı işbirliğine dayanarak komünist ve işçi partilerinin önderliğinde güçlü bir ekonomik potansiyel oluşturdular. 1971–1985 arasında ulusal gelirleri 2 katına çıktı. Sanayi üretimi % 120 oranında yükseldi. Bu da onların sanayileşmiş kapitalist ülkelerden yaklaşık % 50 daha hızlı geliştikleri anlamına geliyor. Bugün topluluğumuz dünya sanayi üretiminin üçte birine sahip bulunuyor ve dünya yakıt, çelik, mineral gübreler üretiminde ve daha pek çok göstergede en başta geliyor.

Ama gerek SSCB gerekse bazı kardeş ülkelerin ekonomilerinde bazı olumsuz eğilimlerin işaretleri de görüldü. Ekonominin ve karşılıklı ticaretin büyüme oranlarında belirli bir yavaşlama ve yakıt, hammadde, araç gereç ve işgücü kaynakları sağlama konusunda güçlükler vardı. Eski yöntemlerle, yani üretimin ekstansif (yaygın) olarak büyümesi ve kullanılan kaynakların artırılması ile gelişmenin sürdürülemediği gittikçe daha iyi görülmüyordu.

Gerek SBKP 27. Kongresi'nde, gerekse diğer EYK ülkeleri komünist ve işçi partilerinin kongrelerinde bu olumsuz eğilimlere kararlı bir şekilde son verme ve üretimin en üst düzeyde entansifleştirilmesi ve en yeni teknik ve teknoloji temel alınarak köklü bir değişime uğratılması, bu konuda öncelikle ekonomik gelişme ve topluluk üyesi ülkeler arasındaki işbirliğinde köklü ve gerçekten devrimci değişiklikler meydana getirilmesi ile istikrarlı ve dinamik bir ekonomik gelişme sağlanması zorunluluğu vurgulandı.

Böylesi bir yönetim değişikliği zorunluluğu aynı zamanda uluslararası alanda sosyalizm ile kapitalizm arasındaki çatışmanın keskinleşmesinden de ileri geliyor. İki ekonomik-sosyal sistem arasındaki yarışmanın ağırlık merkezi günümüzde bilim ve teknoloji alanına kaydı. Bu açıdan yeni toplumun yani sosyalizmin çekiciliğinin ve uluslararası etkisinin artması büyük ölçüde EYK ülkelerinin bu alanda ilerlemelerini hızlandırmalarına bağlıdır.

Sosyalist kardeş partilerinin en son kongrelerinde belirtildiği gibi, bütün bu sorunlara pratik çözüm sağlamanın anahtarı Bilimsel ve Teknik İlerleme Kompleks Programı'nda gösterilmiştir. Söz konusu program fonların ve kaynakların 5 öncelikli doğrultuda yoğunlaştırılmasını getirmektedir. Bu doğrultular şunlardır:

Ekonominin elektronikleştirilmesi, üretimin kompleks otomatikleştirilmesi, nükleer enerji sanayisi, yeni gereçler geliştirilmesi, bioteknoloji.

Kuşkusuz bir böylesi bir tercih yapılmasının haklı nedenleri vardır. Ge-

EYK ve AET ülkelerinde kilit ürünlerin üretimi

	EYK				AET			
	1970	1980	1985	1970	1980	1985	1980	1985
Elektrik enerjisi (milyar kilovat saat)	988	1.729	2.038 ⁽¹⁾	860	1.269	1.419		
Yakıt (eşdeğer ölçülerde) milyon ton	1.634	2.382	2.658 ⁽¹⁾	459	613	645		
Çelik (milyon ton)	156	210	214	138	129	121		
Mineral gübre (besleyiciler, milyon ton)	20,5	37,1	46,6	15,1	18,5	16,9 ⁽²⁾		
Çimento (milyon ton)	137	195	193	137	147	120		
Kumaş (milyar metre kare)	13,0	15,7	16,3 ⁽¹⁾	9,6	10,7	-		
Şeker (milyon ton)	14,1	20,3	24,4 ⁽¹⁾	8,1	11,8	12,1 ⁽²⁾		

(¹) Tahmini olarak.

(²) 1984.

rek kendi, gerekse dünya deneyiminin genelleştirilmesi, günümüzde bilim, teknik ve üretimdeki köklü değişikliklerin nerede yer aldığını ve toplumun yalnız bu yüzyılın sonuna kadarki değil, gelecek yüzyıldaki gelişmesini de büyük ölçüde bunların belirleyeceğini gösteriyor. Bu doğrultuların gerektiği gibi kullanılabilmesi sosyalist ülkeler topluluğuna bilimsel-teknik ilerlemenin başta gelen alanlarında atılım yapma ve maddi ve teknik olanakları 2.000 yılına kadar emek üretkenliğini en azından 2 katına çıkartacak ve ürün başına düşen hammadde, gereç ve enerji miktarını 1,5–2 kat düşürecek şekilde artırma olanağını sağlayacaktır.

Elektronikleşme alt programını ele alalım. Burada temel görev ekonominin her alanına ve günlük yaşama yığınsal ve ileri düzeyde bilgisayar ve enformasyon olanakları sağlamak, üretimi, iş yönetimini, halk sağlığını, eğitimi, bilimi, kamu hizmetlerini ve ev işlerini bilgisayarlarla donatmaktır.

Sanayide 10 milyarı aşkın işlem yapabilen yeni kuşak, süper bilgisayarların geliştirilmesi, ekonominin bütünü ölçeğinde sosyalist ekonominin idaresi ve plan hesaplarının geliştirilmesi açısından son derece büyük önem taşıyacaktır.

Teknolojik süreçlerin kompleks otomatikleştirilmesi emek üretkenliğini ve ürün kalitesini hızla yükseltecek etkili ve güvenilir bir araçtır. Sosyalizmin koşullarında bu, çalışmayı kolaylaştırmak ve yaratıcı kılmak açısından çok geniş ufuklar açıyor. Bu alanda öne konulan görevlerin yerine getirilmesi, makinalar 24 saat çalışırken 2 ve 3 vardiyaların kaldırılmasını çalışanların monoton ve sağlığa zararlı işlemlerden kurtarılmasını ve insan kaynaklarının tüketiciler ve sosyal hizmetler için en fazla ihtiyaç duyulan alanlara yönetilmesini sağlayacaktır.

Oldukça pahalı bir kimyasal hammadde olan organik yakıtın idareli bir şekilde kullanılması da önemli bir sorundur. EYK ülkelerinin ekonomide elektrik enerjisi ve ısı sağlayan bir kaynak olarak nükleer enerji sanayilerini hızlı adımlarla geliştirmelerinin nedenlerinden birisi de budur.

Önümüzdeki birkaç yıl içerisinde paslanmaya, radyasyona, yıpranmaya ve ısıya dayanıklı tamamen yeni tip gereçler, üretimleri ve işlenmeleri için sanayi teknolojileri geliştikçe, EYK ülkeleri sanayilerinde yaygın bir şekilde kullanılacaktır. Bu da makina ve donatımın kalitesinin önemli ölçülerde iyileştirilmesine, onların daha güvenilir, daha az gereç içeren ve daha uzun ömürlü olmalarına önemli ölçüde yardımcı olacaktır.

Bioteknolojinin gelişmesinin hızlanması ağır hastalıklarının önlenmesini ve tedavisini sağlayacak çok sayıda ilacın icad edilmesine besin kaynaklarının büyük ölçüde artmasına, ekonomiye daha bol miktarda hammadde sağlanmasına, yeni enerji kaynaklarının geliştirilmesine ve israfın az olduğu ve ekonomik bakımdan temiz üretim hatlarının geliştirilmesine yardımcı olacaktır.

Kompleks Program'da öngörülen bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılması öncelikle halkın refahının, emekçilerin yaşam düzeyinin ve yaşam kalitesinin daha da yükseltilmesini ve onların maddi ve tinsel değerlerden daha geniş yararlanabilmesinin sağlanmasını amaçlıyor. Biz teknik gelişmenin kendisini bir amaç olarak değil, başta gelen toplumsal sorunların daha hızlı çözüme bağlanmasında ve sosyalizm ülkelerinin gerçekleştirilmesinde bir araç olarak görüyoruz. Bu, sosyalist toplumun yasasıdır. SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçiminde şöyle deniyor. «Üretimin her yönde entansifleştirilmesi ve rasyonelleştirilmesi, bilimsel-teknik ilerleme temelinde üretimin azami verimliliğinin sağlanması için savaşım, planlı sosyalist ekonomi koşullarında, Sovyet toplumunun hümanist hedeflerinin gerçekleştirilmesiyle, tam istihdam ile, insanların yaşamının bütün yanlarının sürekli daha iyi duruma getirilmesiyle organik olarak bağlıdır». (2)

Kapitalizmde egemen sınıf teknik ilerlemeyi emekçileri sömürmek ve azami kâr elde etmek için kullanıyor. Emek ile sermaye arasındaki uzlaşmaz çelişki keskinleşiyor ve yeni gerginlik noktaları yalnız tek tek ülkelerde değil, bir bütün olarak kapitalist sistemin içinde ortaya çıkıyor. Pek çok işyeri kapanmaya, istihdam olanakları daralmaya devam ediyor ve «teknolojik işsizlik» sürüyor, Sadece geçtiğimiz 5 yılda kapitalist dünyada işsiz sayısı 19 milyondan 30,5 milyona çıkmıştır. «Yüksek teknoloji merkezleri» ile kapitalist ekonomik sistemi içindeki diğer ülkelerin çoğunluğu arasındaki gelişme düzeylerindeki açık da aynı şekilde artmıştır.

Sosyalizmde ise durum bambaşkadır. SSCB'de ve öteki sosyalist topluluk ülkelerindeki planlı ve bunalımsız ekonomi bilimsel-teknik ilerlemenin emekçilerin gereksinimleriyle bağlanmasını, işgücü fazlalıkları için zamanında önlem alınmasını olanaklı kılıyor.

Sosyalist devletler geniş boyutlu sorunları halk eğitimi geliştirerek ve devlet eliyle yürütülen sürekli eğitim sistemiyle çalışanların uzmanlık düzeylerini yükselterek ardıcıl bir şekilde ele alıyorlar. Bu konudaki programlar ulusal ekonomide çalışmakta olanların, ilk işlerine yeni başlamış olanların ya da yakında başlayacak olanların eğitimi içeriyor. Bu işten geçici olarak ayrılarak eğitim gerektiği zaman, yeni mesleği öğrenme masrafları devlet tarafından karşılanıyor ve eğitim gören kişiye ortalama ücreti veriliyor. Önümüzdeki yıllarda yalnız SSCB'de 4 milyonu aşkın işçi yıllık uzun erimli eğitim görecektir. Diğer bir 4 milyonu yeni bir meslek öğrenecek. Ve yaklaşık 20 milyon işçi de mesleki hazırlık düzeylerini yükseltecek. Bu sayılar şimdikilerinin 2-3 katıdır.

EYK ülkelerinin Bilimsel-Teknik İlerleme Kompleks Programı, bütünlükte olan toplumumuzda bazı ülkelerin ötekileriyle aralarındaki eko-

(2) SBKP Programı (27. Kongre'de kabul edilen yeniden kaleme alınmış biçimi), TKP Yayınları, Nisan 1986, s. 36.

nomik farkı gidermek ve gelişme düzeylerini diğerine ulaştırmak için yeni perspektifler açıyor. Bu alanda da sosyalist işbirliği şimdiye kadar bazı önemli başarılar elde etmiştir. EYK 1949'da kurulduğu zaman onun Avrupa'daki üyeleri arasındaki kişi başına düşen ulusal gelir farkı 3'e 1'di. Bugün ise bu fark 1,5'a 1'e indirilmiştir. Aynı şekilde (5'e 1 olan sanayi üretimi farkı bugün 1,6'ya 1'e indirilmiştir. Yani kişi başına düşen ulusal gelir farkı yarıya, sanayi üretimi farkı ise üçte bire indirilmiştir. Bulgaristan, Polonya ve Romanya özellikle EYK faaliyetlerine katıldıkları yıllarda yepyeni bir sanayi temeli kurmuşlardır. Bugün bu ülkelerin ihracatlarının büyük kısmını makinalar, donatım ve diğer mamul maddeler oluşturuyor. Bu durumda bu ülkeler sanayileşmiş ülkeler arasında sayılabilir.

Gelişme düzeylerini öteki sosyalist ülkelere ulaştırma sorunu şimdi Vietnam, Moğolistan ve Küba için söz konusudur. Sovyetler Birliği bu ülkelere ekonomik gelişmelerinde geniş boyutlu ve çıkargözetmez yardım yapmaktadır.

Kompleks Program ekonomik bakımdan daha az gelişmiş ülkelere, araştırma-geliştirme projelerini kurma ve sonuçlarından yararlanma da içinde, kollektif bilimsel ve teknik başarıları kullanma konusunda önemli ayrıcalıklar tanıyor. Bu da devletler arası yeni tip ilişkilerin belirleyici özelliği olan sosyalist enternasyonalizm ve yoldaşça yardımlaşma ilkelerini dile getiriyor.

Gerçeklikle yenilikçiliğin organik bir şekilde bir araya getirilmesi gerek Kompleks Program'ın, gerekse bu programı gerçekleştirmek için uygulanan yöntemlerin ayırdedici özelliğidir.

Sosyalizmin düşmanları insanları bu programın gerçekçi olmadığına ve ilk defa böylesi girişimlerde bulunulmadığına ikna etmek için ellerinden geleni ardına koymuyorlar. SSCB'de ilk 5 yıllık planlar uygulamaya başladığı zamanlarda da sosyalist sanayinin çökmesinin kaçınılmaz olduğu kehanetinde bulundular. Daha sonraları Sovyetler Birliği'nin İkinci Dünya Savaşı'nda yenilmesinin kaçınılmaz olduğunu söylediler. Daha sonra da Sovyetler Birliği'nin savaşta yıkılmış ekonomisini kısa bir sürede düzelterek güçte olmadığını iddia ettiler. Doğu Avrupa ülkelerinin sanayileşeceğini ummanın gerçekçi olmadığı ve sosyalist ekonomik bütünleşmenin etkisiz olduğu ve geriye gittiği konusunda «bilimsel» tahminlerde bulundular. Ama bu uydurmaların hepsini yaşamın kendisi yalanladı. Ve topluluğumuzun dünya ekonomisinde sağlam konumlara sahip olduğu günümüz koşullarında bu uydurmalar daha da dayanaksız kalıyor.

EYK ülkelerinde bugün yaklaşık 5 milyon kişi sadece bilim alanında çalışıyor. EYK ülkeleri yeni teknik ve teknoloji konusunda dünyadaki patentlerin beşte birine sahipler. Ve 1983 yılında dünyada yapılan icatların % 43'ünü gerçekleştirdiler.

Bilimsel-teknik ilerlemenin öncüsü olan Sovyetler Birliği Kompleks Program'ın gerçekleştirilmesine öncülük ediyor. İş ortaklarımız bunu planlamış olanın başarıyla gerçekleştirilmesinin bir garantisi olarak görüyorlar. Sovyetlerin uzay araştırmaları konusundaki başarıları, Halley kuyruklu yıldızının Vega uzay gemileri tarafından eşi görülmedik bir şekilde incelenmesi, MIR (Barış) Uzay istasyonunun yörüngeye oturtulması dünya çapında ilgi gördü.

Sovyetler Birliği 1.200 megavat gücündeki yeryüzünün en güçlü türbin jeneratörünü yaptı. Şimdi de 1.500 megavatlık bir türbin jeneratörü hazırlanıyor. Sovyetler Birliği'nde en büyük hızlı reaktörlerden bir tanesi işliyor, en güçlü 1.500 megavatlık uranyum ve grafit reaktörünü işletiyoruz ve şimdi 2.400 megavatlık bir reaktör üzerinde çalışılıyor. Bizim en öne çıkan başarılarımız arasında dünyadaki ilk termonükleer tesis olan TOKAMAK da yer alıyor. TOKAMAK'ın süper iletken bir manyetik sistemi ve dünyanın en büyük manyetik hidro dinamik (MHD) jeneratörü var. TOKAMAK şimdilik dünyada sanayide kullanılan bu tip tek araçtır.

SSCB süper yüksek gerilimli elektrik enerjisini uzun mesafelere aktarma hatlarının yapımından da öncü olmuştur. 1.500 kilovatlık hatlar için bir donatım takımı üretmiştir. Sovyet bilim adamları istenilen özelliklerde yeni seramik ve polimer gereçleri, eşi olmayan alaşımlar üretiminde, yeni döküm yöntemlerinde, toz metalurjide, elektroliz artıklarının tasfiye edilmesinde, elektron ışınlarında ve vakum süreçlerinde, çok katlı gaz boru hatlarında ve daha birçok şeyde yüksek derecede etkili yöntemler geliştirdiler.

EYK çerçevesi içerisinde binlerce işletmeyi, kuruluşu, araştırma-geliştirme örgütlerini içeren zengin bir üretim, araştırma ve teknik işbirliği deneyimi birikti. Çoğu en güçlü uluslararası şirketlerin bile ele alamayacakları dev projelerin gerçekleştirilebilmesi için ortak çabalar harcanıyor. Dev petrol ve gaz boru hatlarının kurulması, ulusal enerji şebekelerinin entegre edilmesi ve ileri teknik geliştirilmesinde geniş çaplı işbirliği bunlar arasında yer alıyor.

Aynı şekilde Kompleks Program'ın getirdiği bir dizi sorun konusunda anlaşmalar imzalandı, ve gerçekleştirilmeye başlandı. Bunlar arasında elektronik, bilgisayar ve nükleer enerji sanayisini sayabiliriz. Nitekim programsal araçlar da içinde olmak üzere entegre ve çok amaçlı bilgisayar sistemleri geliştirildi. Bunların üretimi çoğu kardeş ülkede başlatıldı ve bu, bir bütün olarak topluluğun modern bilgisayar araçları gereksiniminin karşılanmasına yardımcı oluyor.

EYK ülkeleri elektronik gereçlerin öğeleri konusunda ortak bir fon oluşturdular. Bu da, bu ülkelerde yapılan bilgisayar ve mikro-prosesör bileşenleri, haberleşme ve bilgi aktarımı araçları, robot kontrol sistemleri, diğer yüksek teknikli donatım ve tüketim için yapılmış radyoların ihtiyaç-

larının tümüyle bir modele göre yapılmış bileşenler ve genel elektronik donatımla karşılanmasını sağladı. Yeni kuşak hızlı reaktörler de içinde olmak üzere nükleer enerji santrallerinin bütün donatımını üreten 50'yi aşkın işletme ve kurum arasında sıkı bir işbirliği sağlandı.

Kısacası işbirliği konusundaki çok yanlı deneyimimiz topluluğumuzun teknik ve üretim konusundaki en karmaşık sorunları kendi çabalarımızla çözmek için gerçek önkoşullara sahip olduğunu kanıtıyor.

Sosyalist ülkeler şimdi, alınan kararları yerine getirmek ve yeni ekonomik sistemde yatan geniş potansiyelleri ve güçlü üretici, araştırma, teknolojik, zihni ve kişisel potansiyellerini yaratıcı bir şekilde kullanmak için büyük bir çabaya girişmiş bulunuyorlar. SBKP MK ve SSCB Bakanlar Kurulu'nun aldığı ortak bir karar uyarınca Sovyet örgütleri bu çabalara aktif bir şekilde katılmakla görevlendirilmiş bulunuyor. Mihail Gorbaçov partimizin Kompleks Program'ın hayata geçirilmesini bütün parti ve devlet için politik bir görev olarak gördüğünü vurguladı.

Bilimsel-teknik ilerlemenin ilk adımları SBKP 27. Kongresi'nce kabul edilen SSCB'nin 1960-1990 yılları arasında ve 2.000 yılına kadarki dönemdeki ekonomik ve sosyal gelişmenin temel doğrultularında yansıyor. Burada Kompleks Programı hemen yaşama geçirme görevi öne konuyor. Bu durumda ilgili hükümler şimdiki 5 yıllık Plan'a da yazılacaktır. Şimdi benzeri plan belgeleri topluluğumuzdaki öteki devletlerde de onaylanıyor. İlgili projelerin hızla işleme sokulması ve topluluğun yeni donatım ve teknoloji gereksinimleriyle bağdaşacak bir düzeyde uzmanlaşma ve birlikte üretim ile elde edilen sonuçların işlenmesi özellikle vurgulanıyor.

Bilim ile tekniğin birleştirilmesinin ve bilimsel bir fikrin ortaya atılmasından onun somut bir makina, donatım, alet ve başka şeyler halinde maddileştirilmesine, yani yaşama geçirilmesine kadar uzanan bütün bir devre için işbirliğini düzenlemenin yakıcılığı Kompleks Program'ın içeriğini oluşturuyor. EYK ülkeleri daha projeler tamamlanmadan önce, onların pratik kullanımında çabalarını uyumlaştırmak, gerekli kapasiteleri oluşturmak, üretimi yeni ürünleri karşılıklı teslim edebilecek şekilde yönetmede ve ayarlamak konusunda önceden anlaştılar.

Kompleks Program'ın gerçekleştirilmesi yeni bir biçimde örgütlendi. Geçmişte tarafların somut yükümlülüklerini ve işbirliğinin koşullarını içeren anlaşmalar ve kontratlar büyük ölçüde merkezi yönetim organları tarafından hazırlanırdı. Şimdi ise bugünkü uygulayıcılar-araştırma, teknoloji ve ekonomi örgütleri bu işte daha başlangıçtan aktif bir şekilde katılıyorlar.

EYK pratiğinde yeni bir işbirliği biçimi ilk defa olarak geniş ölçüde uygulanıyor: En yetkili araştırma merkezleri ve bilim-üretim kurumları arasında önde gelen örgütler Kompleks Program'da yer alan 93 araştırma ve teknoloji sorununu geliştirmekten sorumlu kılındılar. Bu örgüt-

lerin görevi araştırmadan yeni ürün örneklerinin üretilmesine kadarki bütün bir devre boyunca çalışmalarını koordine etmektir.

Bu başta gelen örgütler ve onların diğeri topluluk ülkelerindeki part-nerleri arasındaki işbirliğı aralarında dolaysız bağların yaygın bir şekilde geliştirilmesi temelinde sağlanıyor. Bu örgütler projeleri gerçekleştirmek, birbirlerine bilimsel ve teknik belgeler, prototipler, aletler, donatım ve gereç aktarmak için kendi aralarında ekonomik anlaşma ve kontratlar imzalamaya yetkili kılınmışlardır. Bu da temel ekonomik birimler düze-yinde araştırma ve üretim konusunda sıkı bir işbirliğinin koşullarının yara-tılmasına ve programın yerine getirilmesi çalışmalarının hızlandırılmasına yardımcı olmaktadır.

Uluslararası araştırma ve üretim kuruluşları, ortak araştırma merkez-leri, laboratuvarlar, proje büroları ve üretici işletmeler kurulması gibi, çabaları birleştirmenin kapsamlı biçimleri aktif bir şekilde gelişmekte-dir. Şimdiden pek çok ortak örgüt kurulmuştur. 1985 Ekiminden beri ta-kım tezgahları yapımı alanında iki Sovyet-Bulgar bilim üretim kuruluşu faaliyettedir. Uluslararası bir bilim-üretim kuruluşu olan Interrobot ku-ruldu. Bunun gibi pek çok benzeri proje de gündemdedir.

EYK faaliyetini yeni sorunların ışığında yeniden düzenliyor, herşeyden önce Kompleks Program'ın ve Moskova Ekonomik Doruk Toplantısı sıra-sında varılan anlaşmaların yerine getirilmesini örgütlemeyi amaçlıyor. EYK kardeş ülkelerin ekonomik gelişmelerinin ve işbirliğinin kilit sorun-larını kolektif bir şekilde işlemek ve çözüm bulmak konusunda daha bü-yük bir rol oynamak, çalışmalarına gerekli dinamizmi kazandırmak ve üslubunu ve yöntemlerini yetkinleştirmek zorundadır.

Biz programı gerçekleştirerek, SBKP 27. Kongresi'nin çizgisini sıkı sıkıya izlemek niyetindeyiz. Bürokratik usullerle yönetmeye son verilmeli her türlü komite ve komisyon toplantıları azaltılmalıdır. Ekonomik kaldıraçlara, inisyatiflere, sosyal girişimlere ve çalışma kolektiflerinin değerlendiril-mesine bu süreçte daha fazla yer verilmelidir.

Biz bunun EYK ülkelerinin ortak programlarını başarıyla gerçekleştir-melerinin başlıca önkoşulu olduğuna inanıyoruz.

BTD'nin meyvalarının uğruna kullanıldığı amaçlar güncel sınıf sava-şımının ana çözüm yollarından birisidir. Bilim ve teknoloji artık yeryü-zünde mal bolluğu yaratacak ve toplumun sere serpe gelişmesinin, bire-yin uyumlu gelişmesinin maddi koşullarını yaratacak güçtedir. Ne var ki bu, emperyalizmin politikası, onun silahlanma yarışı, özellikle de silah-lanma yarışını uzaya taşırmayı amaçlayan o meşhur «yıldızlar savaşı» programı tarafından engellenmektedir.

Sadece 1987 yılında «Yıldızlar Savaşı» programına 5 milyar dolar gide-cektir. 8 yıl boyunca sadece her tip (nükleer ve konvansiyonel, uzay, ışın,

kinetik ve diğerleri) silah ilerletme amacıyla yapılacak araştırmalara ABD 70 milyar dolar harcayacaktır. Bu da ilk atom bombasının geliştirilmesine yarayan Manhattan Projesi'nin 5 katıdır.

Buna karşılık bazı burjuva politikacıları Batı Avrupa'nın «Evrika» adlı teknolojik işbirliği programının Reagan'ın uzayı silahlandırma «girişimi»-yle hiçbir alakası olmadığını, bu programda araştırma ve geliştirmenin tamamen barışçı ve hümanist amaçlı olduğunu iddia ediyorlar. Ama «Evrika» programının girişimcileri ortak araştırmalarının sonuçlarının askersel amaçlarla kullanılabileceğini kabul ediyorlar. EYK ülkelerinin kolektif, bilimsel-teknik ilerleme Kompleks program'ı bambaşka görevler getiriyor. Bu programın hümanist amaçları vardır ve hiçbir ulus ya da devletin çıkarlarını hedef almamaktadır. Söz konusu program, BTD'nin en iyi başarılarının halkların yararına, yeryüzünden açlık ve salgın hastalıklarının, yoksulluk ve okuma yazma bilmezliğin, ekonomik geriliğin sökülüp atılması için kullanılmasını amaçlıyan bir belgedir.

Sosyalist topluluk üyesi ülkeler bilim, donatım, teknoloji ve üretimdeki devrimci ilerlemelerin barışçı amaçlarla kullanılması, uzayda silahlanma yarışının engellenmesi ve yeryüzünde silahlanma yarışına son verilmesi ve silahsızlanma için en geniş bir uluslararası işbirliğinden yana kararlı bir tavır alıyorlar. Bu ülkeler Kompleks Program'ı geręekleřtirme çabalarını başka ülkelerin bilim ve tekniğin ilerlemesinin barışçı amaçlarla hızlandırılması konusunda faaliyetleriyle eşit haklı ve taraflar için kabul edilebilir bir temelde koordine etmeye hazır dırlar.

Sovyetler Birliği ve EYK devletleri az gelişmiş ülkelere çok yanlı ekonomik, bilimsel ve teknik yardımda bulunuyorlar. Biz Kompleks Program geręekleřtirildikçe ve yeni karmaşık bilimsel ve teknik sorunlar çözüldükçe bu işbirliğinin çeşitli ekonomik alanlarda sürekli artacağına, böylece «Üçüncü Dünya» halklarının yüksek teknik düzeyde üretim kolları geliştirmelerine, bilim ve teknolojilerini ilerletmelerine ve ticari ve ekonomik ilişkileri kendi yenisömürgeci amaçları için kullanmaya alışmış belli başlı emperyalist devletler karşısında daha bağımsız duruma gelmelerine yardımcı olacağına inanıyoruz.

Bilim ve tekniğin sosyalist-dünyadaki başarıları kapitalist ülkelerle karşılıklı çıkar temeline dayalı işbirliğinin derinleştirilmesi için iyi bir temel yaratıyor. Aralarından eşit haklı ve karşılıklı çıkar sağlayan koşullarda işbirliğine hazırlanmış olanlarla ticaret, ekonomi, bilim ve teknik alanındaki ilişkiler başarılı bir şekilde gelişti. Ve şimdiye kadar olanlar bu işbirliğinin iki taraf için de yararlı olduğunu gösteriyor. Bizim teknolojinin başta gelen Batı firmalarının deneyimiyle birleştirilmesi pek çok durumda yepyeni tip teknoloji ve donatım geliştirilmesine yardımcı oldu. Böylesi ilişkiler kapitalist ülkelerdeki yüzbinlerce emekçiye iş sağladıkları için de önemlidir.

Ama bu olanaklar ancak ABD yönetimi ve bağlaşıkları tavırlarını de-
ğiştirdikleri takdirde gerçeğe dönüşebilir. Şimdilik onlar Doğu-Batı işbir-
liği üzerindeki kontrollerini daha da sıkılaştırdılar.

1970'lerde bir yumuşama atmosferi sürüyordu. Günümüzde ise uluslar-
arası gerginliğin hızla arttığı gözleniyor. Emperyalizm sosyalist ülkeler
topluluğunun gelişmesini yavaşlatmak ve onu dünya yüksek teknoloji
piyasasından yalıtılmak çabasıyla pek çok kez çeşitli kısıtlamaya, yaptırım
ve ambargoya başvurdu. Bütün bunları Washington örgütledi. Sosyal öç
almaya ve ekonomik ve teknolojik savaş yöntemleri uygulamaya çalışma
politikası devletler arası ilişkilerin en temel ilkelerini bile ayaklar altına
alıyor. Bu nedenle EYK ülkeleri kendi sosyalist ekonomik bütünleşmele-
rini, kendilerini emperyalizmin düşmanca davranışları karşısında teknik ve
ekonomik açıdan en zarar görmeyecek şekle getirecek ve kendilerini eko-
nomik bunalımların ve diğer olumsuz süreçlerin etkisinden koruyacak bir
biçimde geliştirdiler.

Bu hiç de kendi yağıyla kavrulma zorunluğunu beraberinde getirmedir.
Sosyalist dünyayla ticareti modası geçmiş mal ve teknolojiyle sınırlamak
amacıyla NATO'nun vesayetinde kurulmuş olan kapitalist devletler-
arası bir örgüt olan COCOM'u icad eden biz değiliz. Egemen devletler
aracı ilişkilerde böylesi bir yaklaşım kesinlikle kabul edilemez. Bu bizim
hiçbir zaman kabul edemeyeceğimiz bir «işbölümü»dür.

Sosyalist ülkelerle ticaretin yüksek teknoloji hareketi için «dönüşü olma-
yan bir yol» olduğunu ve yüksek teknoloji hareketi olmaksızın bizim plan-
larımızın sözde başarısızlığa mahkum olduğunu iddia etmek tamamen
saçmadır. Örneğin Batı donatımıyla yapılan mallar SSCB'nin toplam
sanayi üretiminde anlamsız bir bölüm oluşturmaktadır. Iř çevreleri, sos-
yalist ülkeler topluluğunun her türlü ayırımın ve onun gelişmesini ve
uluslararası ekonomik işbirliği ve katılımını engelleme konusundaki her
türlü çabanın üstesinden gelmek için her şeye sahip olduğunu defalarca
ve defalarca kendi açılardan gördüler.

Bundan 30 yıl önce Sovyetler Birliği, kontrol altında termonükleer ener-
ji araştırmalarını bütün dünyadaki bilim adamlarının hizmetine sundu.
Böylece dünyanın enerji sorununa radikal bir çözüm bulunmasına yar-
dımcı olacak teknolojiler konusunda uluslararası işbölümünün geliştiril-
mesini başlattı. Çok çeşitli ülkelere uzmanların katılımıyla ve SSCB'nin
girişimiyle Sovyet TOKAMAK sistemini temel alan uluslararası bir ter-
monükleer reaktör projesi çalışmaları başladı. Bu önemli çalışmayı daha
da güçlendirme konusunda yaptığımız en son öneri olumlu cevap aldı.
Bilim adamlarının kanısınca böylesi reaktörlerin ilki pekala yüzyılın so-
nundan önce çalışmaya başlayabilir.

Ülkemiz BM'e uzayda barışçı işbirliği ve evrenin araştırılması ve geliş-
tirilmesi çabalarını koordine etmek için dünya çapında bir örgüt kurul-

ması konusunda ayrıntılı bir program sundu. Bu program temel araştırmaları ve bu araştırmaların sonuçlarının jeoloji, tıp, gerçeğ bilimi, iklim bilimi ve çevre alanlarında uygulanmasını, global uydu haberleşme sistemlerinin ve dünyada uzakta sondaların kurulmasının, yeni uzay donatımının, bu arada büyük yörünge araştırma istasyonlarının, çeşitli tipte insanlı uzay gemilerinin ve uzun vadede yeryüzüne yakın uzayın sanayileştirilmesinin bütün ulusların yararına açılmasını içerişiyor.

Sovyetler Birliği'nin meşhur 15 Ocak 1986 tarihli açıklamasında öne sürdüğü ve SBKP 27. Kongresi'nde bir daha dile getirilen kapsamlı bir uluslararası güvenlik sisteminin kurulmasını öneren ve bunun ilkelerini dile *getiren girişimleri yüksek derecede hümanist ve barışçı amaçlara yöneliktir. Bu girişimler kapsamlı ve karmaşıktır ve ilk defa olarak uluslararası güvenlik konusundaki çağdaş anlayışın askersel, politik, ekonomik ve insancıl bütün yanlarını birbirine bağlamaktadır.

Bu, insanlığın kaderiyle ilgilenen bütün hükümetler, partiler, kamu kuruluşları ve hareketler tarafından yapıcı faaliyet yürütülmesi için büyük bir alan açıyor, dolayısıyla dünya ülkeler topluluğunu oluşturan ülkelerin liderleri arasında gerek ikili gerekse çokyanlı dolaysız ve düzenli görüş alışverişi koşulları yaratıyor. Bu dünya politikasında söylenmiş yeni bir şeydir.

Sosyalist ülkeler topluluğu üyeleri halklar arasında işbirliği ve güvenlik sağlamayı amaçlayan bu yeni fikir, ilke, plan ve önerileri öne sürerken hayale kapılmıyorlar ve dünyadaki tehlikeli durumu görmezlikten gelmiyorlar. SBKP'nin ve Sovyet devletinin tutarlı ve kararlı faaliyeti dünyada durumu iyileştirmenin önkoşullarını yaratıyor. Buna karşılık emperyalizmin militarist ve saldırgan güçleri çatışmayı süregenleştirmeye, silahlanma yarışını kamçulamaya ve hangi yoldan olursa olsun uluslararası durumdaki herhangi bir düzelmeyi engellemeye çalışıyorlar. Ama artık bu tehlikeli politikanın karşısında güçlü bir karşı-ağırlık vardır. Bu da kardeş ülkelerin ve barış ve toplumsal ilerleme için savaşan bütün diğer güçlerin büyük barış, sağduyu ve iyiniyet potansiyelidir.

«Yeni globalizm»in Libya'ya karşı işlediği cinayet

Bağımsız Libya yeniden ABD emperyalizminin saldırı eylemlerinin hedefi oldu. Mart sonlarında Sirte Körfezi'ndeki Libya kıyılarındaki provokatif manevraları sırasında ABD savaş gemileri ve uçakları birçok Libya hedefine saldırdı. Nisan ortalarında Başkan Ronald Reagan'ın kişisel emriyle ABD bombardıman uçakları İngiltere'deki üslerden ve Akdeniz'deki uçak gemilerinden havalanıp gece karanlığından yararlanarak Libya'nın yerleşim merkezlerini ölüm saçan bomba yağmuruna tuttular. İnsanlar uykularından patlayan bombaların sesleriyle ve çöken binaların sarsıntılılarıyla uyandılar. Aralarında kadınlar ve çocuklar da olmak üzere, birçoğu, ne olduğunu bile öğrenmeden öldüler.

Egemen bir Arap devlete yönelik bu gangster saldırısıyla ABD yönetimi bir kez daha tüm dünyaya azgın şovenizmin, şiddetin ve devlet terörizminin çoktan politikasının bir ögesi haline geldiğini göstermiş oldu. Halklar, bir kez daha kendi kıyılarından binlerce kilometre uzaklardaki ABD donanmasının varlığının ve tüm dünyayı sarmış olan Pentagon üsleri ağının nedenlerini açıkça gördü. Onların özgürlük ve toplumsal ilerleme güçlerine, gerçekten bağımsızlık yanlılarına ve emperyalizmin kuklaları olarak davranmak istemeyenlere yönelik tehditleri, bu kez en son yıkım araçlarının kullanıldığı barbar bir hava saldırısıyla maddeleşti.

Libya'ya yönelik bu utanmazca saldırı, dünya kamuoyuna yönelik bir meydan okumadır. Dünya, boydan boya protestolarla dalgalandı. Sıradan insanlar ve tanınmış devlet adamları, politik örgütler ve yığın hareketleri ABD askerlerinin haydutluğunu, ABD emperyalizminin kumanda merkezlerinin diledikleri gibi devletler hukukunu, insanlığın temel ahlak normlarını ve bu büyük devletin dünyanın geleceğinde taşıdığı sorumluluğu çiğneyerek, dünya çapında eylemde bulunmaya kalkışmalarını mahkum etti. Bağlantısızlar Hareketi Koordinasyon Bürosu'nun olağanüstü oturumu, ABD eylemlerini evrensel güvenliğe yönelik bir tehdit olarak nitelendirdi. Bağlantısız ülkelerin bir delegasyonu Tripoli'ye gitti ve orada Libya halkıyla dayanışmalarını dile getirdi. ABD saldırganlığının bu yeni eylemiyle öfkelenen Arap dünyasının birçok ülkesinde gösterilere katılanlar da dayanışmalarını ifade ettiler.

Karakteristik olan, ABD'nin birçok bağlaşığının, hatta genel olarak ABD yönetimini izleyenlerin bu saldırgan eylemle aralarına mesafe koymalarıdır. Fransa, İspanya ve İtalya hava sahalarını Libya'ya giden ABD bombardıman uçaklarına kapattılar. Kahire, içerdeki baskılar sonucu, ordusunun bir Arap komşuya karşı düşmanca eylemlerde kullanılmasını

reddetti. Yunanistan'da iktidar partisi PASOK Libya'ya yönelik silahlı saldırıyı keskin bir dille kınadı.

Bu korkunç eylemi koşulsuz savunan çok az sayıdaki ülke arasında, topraklarının saldırı için bir sıçrama tahtası olarak kullanılmasına izin veren İngiltere ile suç hanesinde işgal altındaki Arap topraklarındaki halka karşı cinayetler, Lübnan'daki haydutluk, Irak'daki bir nükleer araştırma merkezinin bombalanması, Tunus'a karşı hava saldırısı ve bir Libya uçağına el koyma gibi terörist eylemlerin yazılı olduğu İsrail vardı. Ne ki, ABD'nin birçok NATO'lu bağlağı Libya'ya karşı eylemleri daha sonra uygulama biçimi bakımından olmasa bile, öz olarak ancak açık ABD baskıları sonucunda ve Atlantik dayanışmasını savunmak adına haklı göstermeye kalkıştılar.

Libya'ya saldırının gerekçesi, daha önce yapılmış olan bir dizi terörist eyleme karışmış olması iddialarıydı. Elbette hiç bir kanıt yoktu. Böyle kanıtın olmayışı, «enfomasyon kaynaklarını açıklayamaz» gibi sözlerle gizlemeye çalışıldı. Washington, Libya yönetiminin kendisiyle ilgisi olmayan eylemlere kesinlikle katılmadığı yollu resmi açıklamalarını inkar etti. ABD'nin bu tutumunun nedeni açıktır: Küçük, fakat özgürlüksever bir ulusa «ders vermek», denizasıırı dayatmalara karşı çıkışları yok etmek ve süreç içinde öteki kurtulmuş, bağımsız bir antiemperyalist çizgi izleyen ülkelere gözdağı vermek amacıyla devlet terörizmi aygıtının zincirlerinin boşaltılması için bir neden yaratmak gerekiyordu.

Şimdi işbaşındaki ABD yönetimi tarihsel ilerlemeyi önlemek için önce-lerinden çok daha fazla olarak sosyal ölç alma fikrini eyleme dönüştürmeye yatkındır. Bu, «gambot diplomasisi»nin çılgınlığı ile ya da idam fermanını veren ve infazı yerine getiren şerif tarafından konulan yumruk ve Kolt tabancası yasalarının egemen olduğu Amerika'nın «çılıgın Batısı» ile karşılaştırılabilir.

Dünya olaylarında «baş hakem» olarak davranmak ve kimin «doğru», kimin «yanlış» olduğunu ilişkin karar vermek için gerekçeler resmi belgeler biçimini bile aldı. Kısa bir süre önce ABD Senatosu, yurt dışındaki ABD yurttaşlarına yönelik «terörist suçları cezalandırma»yı içeren bir yasayı kabul etti. Beyaz Saray'ın aktif olarak desteklediği bu yasa, onu, yurtdışındaki ABD yurttaşlarına karşı terörist cinayetlere ya da saldırılara karışan kişilerin ve bu suçlara «yardımcı olmaların», suç işlendiğinde nerede olmalarına bakılmaksızın, izlemek ve cezalandırmakla yetkili kılıyor. Bunun nasıl yapılması düşünüldüğü, Libya saldırısından önce de görüldü. 1985 yılı sonbaharında ABD jetlerinin bir Mısır uçağını zorunlu inişe zorlayarak, bütün dünyada uyandırdıkları tepkiyi hatırlamak bile yeter.

ABD Dışişleri Bakanı George Shultz daha da ileriye gitti. Şöyle dedi: «Pasif bir savunma, terörizmi ve onu destekleyen devletleri caydırmada

etkili bir araç değildir. Daha aktif, koruyucu ya da caydırıcı eylemler aracılığıyla terörist gruplar harekete geçmeden uygulanacak, savunma araçları üzerinde uzun uzun ve ciddi olarak düşünmek zamanıdır.» (1) Bu görüş, 1984 sonbaharında Başkan Reagan tarafından onaylanan 138 nolu ulusal güvenlik direktifine yansıtılmıştır. Bu, gerçekte uluslararası gangsterliği genel bir pratiğe dönüştürme ve devlet terörizmini yasallaştırma çabasıdır.

Devletler hukuku, böyle eylemleri en korkunç uluslararası suç olarak görür. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 1984 sonlarında aldığı 39/159 nolu karar, bunu öngörmektedir. Karar, devletlere karşı terörizm politikasını ve uygulamasını mahkum etmekte, öteki devletlerde politik sistemi değiştirmek ya da aşındırmak için eylemleri onların hükümetlerini istikrarsızlaştırmayı ve düşürmeyi, hangi gerekçeyle olursa olsun, yasaklamaktadır. Oysa ABD yalnızca Libya lideri Muammer Gaddafi'yi düşürme çağrılarını yapmakla kalmamış, onu fiziksel olarak yoketme denemelerine de girişmiştir. Reagan yönetimiyle sıkı bağlı olan Heritage Vakfı'nın başında olan Edwin Feulner güvenlik kuvvetlerinden bizzat bunu talep etmişti. Görülüyor ki, ABD iktidar çevreleri, kendileri devletler hukukuna karşı çıkmak istediğinde, bundan daha doğal bir şey olmadığını inanmaktadırlar.

Kendilerine «terörizme karşı savaşanlar» adını takan denizötesi yetkilileri, terörizme karşı gerçekten önlem almanın genel geçerli uluslararası normlara uymakla ve öteki ilgili devletlerle işbirliğine yönelmekle bağlı bulunduğu elbette farkındadır. Sosyalist ülkelerin, özellikle de Sovyetler Birliği'nin SBKP 27. Kongresi şunu vurgulamıştır: «SSCB ilkesel olarak terörizme karşıdır ve onun kökünü kazımak için öteki devletlerle aktif işbirliğine hazırdır.» (2)

ABD'nin işine gelmeyen işte tam da budur. ABD'nin, suçsuz insanların yığınsal olarak kırımından sorumlu eski naziler ve işbirlikçileri için, bir Sovyet uçağını kaçıran bir hostesi öldüren Brazinkas'lar gibi hava korsanları için, Yahudi Savunma Birliği'nden, Kübalı «gusano»lara, ve Nikaragua'lı «kontralar»a, bir Hindistan uçağına bomba koyan Sikh eylemcilerinden Afganistan ve Angola'da kırımlar yapan karşıdevrimcilere ve UNITA örgütünün katillerine kadar sayısız terörist çete için bir cennet olduğu bir sır değildir.

Şimdiki ABD yönetiminin «global» politikasının dünyadaki durumu da etkileyen tümüyle iç etmenler tarafından belirlendiğini görmek kolaydır. Öteki kapitalist dünyadaki benzerlerinden çok daha fazla olarak ABD yöneticileri ulusal şovenizm ve kendilerine yarayan politik motifler tara-

(1) «Time», 14 Nisan 1986, s. 30.

(2) Mihail Gorbaçov, SBKP 27. Kongre'sine sunulan SBKP MK Politik Raporu, TKP Yayınları, Mayıs 1986, s. 96.

fından yönlendiriliyorlar ve öteki halklar bir yana, kendi halklarının çıkarlarını bile kurban ediyorlar. Onlar, seçimlerde oy almak ve erkte kalmak için herşeyi yapmaya, her türlü serüvene ve illegal eyleme atılmaya, dünya kamuoyunu hiçe saymaya, hatta kendi ülkelerinin ve tüm gezegenin güvenliğini tehlikeye atmaya hazırdır. Böylesi insanlara «kendilerine omlet pişirebilmek için evlerini bile yakmaya hazır kişiler» diyorlar.

Gerici kitle iletişim araçları emperyalist saldırgan eylemleri temiz çıkartmak için harıl harıl çalışıyor. Amerikalılara, yanlış görüşler aşılanıyor, örneğin Libya sözümona uluslararası terörizmin bir kaynağı gibi gösteriliyor ve sonuçta Amerikalıların önemli bir bölümü buna kanıyor. Libya'ya yönelik cani eylemden kısa bir süre önce yapılan bir kamuoyu yoklaması, Amerikalıların çoğunluğunun hükümetin sovenist propagandasının etkisi altında bulunduğunu ve böylesi bir askersel eylemden yana olduklarını gösterdi. (3) İnsanların beyni işte böyle yıkıyor ve bozuluyor.

Washington stratejistlerinin sinsi hesapları şöyledir: Saldırgan eylemler küçük, askersel bakımdan ABD ile boy ölçüşemeyecek ülkelere yöneltilmelidir. Küçük Grenada adasının işgalini ya da New Jersey gemisinden güvenilir bir mesafeden savunmasız Lübnan köylerinin yerle bir edilmesini hatırlamak yeter. Şimdi 4 milyondan az nüfusu olan küçük bir Arap ülkesine, Libya'ya yönelik doğrudan saldırı, sivillerinin öldürülmesi ve kentlerin yerle bir edilmesi büyük bir askersel «başarı» olarak gösteriliyor. Böylesi «utkular», emperyalist mimarların, ABD'nin onaylamadığı bağımsız bir politikaya kalkışanlara karşı «güçlerini ve kararlılıklarını» göstermiş olmakla sarhoş ediyor.

Ancak bu pazu göstermeler, bir başkasına da yönelik bir sinyaldir. Geçen Mart ayında Başkan Reagan'ın Kongreye gönderdiği «Özgürlük, Bölgesel Güvenlik ve Evrensel Barış» başlıklı mesajda, Reagan Doktrini olarak da bilinen ve son zamanlarda biçimlenen «yeni globalizm» konseptinin temel öğeleri yer alıyordu. Bu, kısaca, ABD'nin «olağanüstü durumda» kuvvet kullanmasını, dünyanın herhangi bir yerine askersel müdahaleyi ABD'nin «hakkı», hatta «görevi» olarak ilan ediyor. Bunun başlıca amacı, Reagan'ın belirttiği gibi, «Sovyetler Birliği'ni 1970'lerde izlediği politikaların işlemeceğine ikna etmektir.» (4)

Bu, «yeni globalizm»in en büyük tehdit edici yanının, ABD emperyalist merkezlerinin Sovyetler Birliği'ne karşı tutumu, onların azgın antisovyetizmleri ve herşeyden önce de Sovyetler Birliği karşısında askersel üstünlük sağlamak olduğunu kanıtıyor. Pentagon tüm dünyayı potansiyel bir savaş alanı, tek tek ulusları da ABD'nin potansiyel silah depoları ve kışmaları olarak görüyor.

(3) U.S. News and World Report, 7 Nisan 1986, s. 20.

(4) «International Herald Tribune», 12-13 Nisan 1986.

Beyaz Saray bizi bu gezegendeki «gerginlik ocakları»nın Sovyetler Birliği'nin Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki politikasının ürünü olduğuna, bunun «üçüncü dünya» ülkelerinde sürdürülmesinin Sovyet-Amerikan ilişkilerinin ve tüm dünyadaki durumun başlıca sorunlarında herhangi bir anlaşmayı engellediğine inandırmak istiyor. Saldırgan planlarını oluştururken ve dünya çapında gerginlikleri tırmandırırken ABD yönetiminin, güvenlik, silahsızlanma ve nükleer bir savaşı önleme yolları gibi Sovyetler Birliği ile görüşmelerinin başlıca konularında ilerleme kaydedilmesinde taşıdığı sorumluluğu gizlemeye bir gerekçe aradığı açıktır.

Libya'ya karşı insanlık düşmanı saldırı, bu tümüyle savunulamayacak eylem, ABD tarafından dinamik Sovyet barış girişimlerine karşılık olarak tırmandırılan bir dizi ABD provokasyonunun yalnızca bir tanesidir. Bunların amacı ise açıktır: Dünyadaki durumu iyiye doğru değiştirme yolları arayışlarını durdurmak ve Cenevre zirve görüşmesinin yol açtığı politik olumlu eğilimleri ve umutları geriye çevirmek. Bu, Sovyet-Amerikan ilişkilerini kötüleştirmek için bilinçli olarak işlenen bir tutumdur.

Olaylar, kanıtlar, «yeni globalizm»in saldırganlık, bölgesel çatışmaları kışkırtma, çatışmayı sürekli kılma ve savaş kenarında denge kurma politikası olduğunu gösteriyor. Onu evrensel kılan istisnasız tüm halkları ve ulusları tehdit etmesidir. Bunu artıran boyut ise, tırmanan gerginliklere çılgınca bir silahlanma yarışının ve çoktan dev boyutlar almış nükleer silah depolarının daha da şişmesinin eşlik etmesidir. Bırakın onu tanımayı ve onunla işbirliği yapmayı, bu politikaya karşı kayıtsız kalmak bile dünya üzerindeki ilişkileri öngörülmesi olanaksız sonuçlara yölecek düzeyde bir karışıklığa düşürür. Libya halkının kararlılığı, onun dostlarının, öncelikle de Sovyetler Birliği'nin ve öteki sosyalist ülkelerin güçlü adımları, devlet terörizminin keskin bir biçimde uluslararası topluluk tarafından mahkum edilmesi, bu cinayeti izleyenlerin planlarını altüst etti. Gangsterler kendilerini yalıtlanmış olarak buldular, fakat emperyalizm böylesi tehlikeli daha birçok eyleme girişebilir.

Yitirilecek zaman yoktur. İnsanlığın kendini korumasının mekanizmalarını yeniden canlandırmalı ve günümüz gerçeklerine ve sağduyuya aykırı olarak milyonlarca insanın hayatıyla sorumsuzca oynayanların ne kadar yol aldığını gözden geçirmeliyiz. Göreğeğiz ki, komünistlerin, dünyanın tüm demokratik ve barışsever güçlerinin bu doğrultuda yapacağı çok şey vardır.

Zinen Zorzovilis

Yunanistan Komünist Partisi MK üyesi

Farit Mugahed

Mısır Komünist Partisi MK üyesi

Doymak bilmez tefecilerin boyunduruğunda

Mehmet Gün

Türkiye Komünist Partisi MK üyesi

Günümüzde kapitalist dünya, yalnızca ekonomik anlamda bile çözenin son derece zor olduğu bir sorunla, gelişmekte olan ülkelerin dış borçları sorunuyla, karşı karşıyadır. (!) Bu ülkelerin dış borçları 1 trilyon dolara yaklaşıyor. Bu, onların dış borçlarını ödeyebilme olanaklarını aşıyor. Gelişmekte olan ülkeler bu borç yükünden kurtulmak istiyorlar ve aynı zamanda ekonomilerini geliştirmenin yollarını arıyorlar. Uluslararası tekeli sermaye kuruluşları olan Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (Dünya Bankası) az gelişmiş ülkelere sözde gelişmelerini sağlamak amacıyla çeşitli reçeteler öneriyorlar. Aslında ise birçok ülkenin şimdiki acıklı duruma gelmesine büyük ölçüde bu kuruluşların faaliyetleri yol açmıştır.

Şimdi IMF ve Dünya Bankası oluşan durumun ciddiyetini kabul etmek zorunda kaldılar. Bunların 1985'te Seul'da yapılan IMF ve Dünya Bankası ortak guvernörler toplantısında, gelişmekte olan ülkelere yeni kredilerin sağlanacağı yönünde söz verildi ve «ekonominin istikrarlaştırılması» programları önerildi. Aynı zamanda birçok ülkede beliren «radikal yöntemler»e karşı çıkıldı. Bu ülkelerden emperyalist devletlerin, uluslararası tekellerin, silah tekellerinin perspektiflerine «uygun» bir ekonomi politikası izlemeleri istendi.

Bu tür politika uygulayan ülkeler, giderek daha çok hayal kırıklığına uğramalarına karşın, IMF ve Dünya Bankası bu yıkıcı politikanın sürdürülmesinde direniyorlar. Bunlar yeni eğilimleri tersine çevirmeye, kendilerine «uygun» uzlaşmalar sağlamaya, itirazcılarını susturmaya çalışıyorlar. Emperyalizme bağımlı ülkelere dış borçlarının daha da artması sonucunu doğuracak reçeteler öneriyorlar.

Bu reçeteleri uygulayarak sözde başarı kazanmış oldukları ileri sürülen bazı ülkeler örnek olarak gösteriliyor. 1984'te Washington'da yapılan IMF ve Dünya Bankası guvernörler toplantısında Türkiye de böyle bir ülke olarak örnek gösterildi. Aynı toplantıda, Brezilya temsilcisi Türkiye'yi meslektaşıyla karşılaştığında «Bize de Brezilya'yı size örnek gösterdiklerini söylemişlerdi» (2) dedi.

IMF ve Dünya Bankası'nın son toplantısında da Türkiye, verilen tavsiyeleri yerine getirdiği için ekonomisi güçlenen «örnek» ülke olarak övüldü. Dünya Bankası Başkanı A. W. Clausen konuşmasında gerek özel

(!) Bu konuda daha ayrıntılı bilgi için bu sayıdaki «Yeni sömürgecilğin mali araçları» başlıklı yazıya bak. Sayfa 82.

gerek kamu sektöründe ekonomik unsurların serbest bir biçimde hareket etmesine olanak tanınan ülkelerde, örneğin Türkiye’de, ekonominin büyüme hızının arttığını söyledi. Bu sözler gerçeği yansıtıyor mu? Türkiye’de uygulanan ekonomik politika böyle bir örnek oluşturabilir mi?

HASTALIĞI DEPREŞTİREN REÇETELER

Türkiye, IMF’ye 1947 yılında girdi ve IMF o yıldan bu yana Türkiye’nin gelişmesini etkilemeye çalıştı. 1978–1979’lardaki ağır bunalım, IMF’ye ülkede egemen duruma gelme olanağı verdi. Türkiye 1978’lerde, özellikle petrol fiyatlarındaki artış nedeniyle, büyük bir döviz kıtlığı içine düştü. Dış ticaret açığı büyüdü, ödemeler dengesi büyük oranda bozuldu. İşte bu koşullarda borçlarını ödeyemez duruma gelen Türkiye IMF’nin hemen hemen tüm dayatmalarına evet dedi. 1980 başında «24 Ocak Kararları» diye bilinen IMF dayatmalarına uygun kararlar almış olan gerici hükümet askeri bir darbeyle işbaşından uzaklaştırıldı. Ama işbaşına gelen askeri rejim bu politikayı kararlı biçimde uygulamaya devam etti.

Uluslararası Para Fonu’nun tüm üye ülkelere sunduğu belli bir «ekonomik bunalımlara çözüm» programı vardır. Bu programın çıkış noktasını, bunalımın derinliğinin göstergesi olarak ödemeler dengesinin durumunun gösterilmesi oluşturuyor. Eğer bir ülkede ödemeler dengesi bozulmuşsa, IMF bunu, durumun kötü olduğunun kanıtı sayıyor ve hemen durumu «istikrara» kavuşturulması için reçetelerini dayatıyor.

Türkiye’ye önerilen önlemler arasında ulusal paranın devalüe edilmesine çok önemli yer ayrılıyor. Bunun ülke ekonomisinde durumun düzelmesini sağlayacağı ileri sürülüyor. 1980’den sonra Türk parasının değeri birkaç kez düşürüldü. Ocak 1980’de 1 dolar 47 Türk Lirası iken 25 Mart 1986’da 657 Türk Lirasıdır. Türkiye’nin dışsattımında belirli bir artış sağlanmış olsa da ülkenin ödemeler dengesinde köklü bir değişim olmadı, açık eskiden olduğu gibi birkaç milyar doları buluyor.

IMF uzmanlarınca önerilen başka bir önemli önlem de enflasyonun temel nedeni olduğu ileri sürülen tüketimin kısılmasıdır. Onlar bu amaçla işçi ücretlerinin ve memur maaşlarının sürekli olarak enflasyonun artış hızının altında tutulmasını önerdiler. Bu önerilere sıkıca uyuldu. Sonuçta 1980’den bu yana gerçek işçi ücretleri % 50’den fazla geriledi. İşçi ücretlerinin maliyetler içindeki payı da düştü. Özel kapitalist işletmelerde bu pay 1980’de % 14,7 iken 1984’te % 9’a, kamu kesiminde 1980’de % 15,1 iken 1984’te % 8,2’ye düştü. Ülkemizde gelir dağılımıyla ilgili veriler ancak yaklaşık olarak verilebilir, çünkü bunlar Devlet İstatistik Enstitüsünce gizleniyor. Uzmanların değerlendirmelerine göre, nüfusun % 80’ini

(2) «Cumhuriyet», 27 Eylül 1985.

oluşturanların ulusal gelirden aldıkları pay 1973–1983 arası büyük kayba uğrarken, nüfusun yalnızca $\frac{0}{10}$ 'unu oluşturan en üst gelir grubunun payı büyük ölçüde artmıştır. (3)

IMF ve onun reçetelerini Türkiye'de savunanlar, ücretlerdeki gerileme ile maliyetlerin düşürüleceğini, dışsattım mallarının daha ucuz üretilmesinin mümkün olabileceğini ileri sürüyorlar. Tüketimdeki kısıtlama, iç pazarın darılması, sözde sanayicilerin dışsattımına yönelmelerine, bunun da ödemeler dengesinin iyileşmesine yol açacağını söylüyorlar. Ne var ki, bu öngürelere karşın, maliyetler azalmıyor, enflasyonun önüne geçilemiyor. Tüketimin kontrol altına alınması, bunun kısıtlanması, ülke ekonomisinde durumun iyileşmesine hiçbir yardımcı bulunmuyor, ama işçi ve memurların, tüm emekçi halkın yaşam koşullarını olumsuz yönde etkiliyor, onlar için çok acı sonuçlar doğuruyor.

IMF'nin ısrarla önerdiği başka bir önlem de kamu harcamalarının kısıtlamasıdır. Bu önlem, elbette, geçen yıl $\frac{0}{15}$ oranında artan savunma, silahlanma giderlerine dokunmuyor. Burada sözkonusu olan herşeyden önce kamu kesiminde yatırımların azaltılması, harcamalar içinde sanayi yatırımlarının payının düşürülmesidir. 24 Ocak 1980 öncesinde toplam kamu yatırımları içinde kamu sanayi yatırımlarının payı ortalama $\frac{0}{27-28}$ 'di, 1984'te bu oran $\frac{0}{17,6}$ 'ya düştü. Bu, pratikte, daha önceden başlatılmış birçok yatırımın durdurulmasına yol açtı. Sadece bazı dallarda, özellikle enerji ve telekomünikasyon alanlarında yatırımlar artırıldı. 1986 yılı bütçesinde, ekonomik gelişme için gerekli yatırımların $\frac{0}{20}$ 'ye indirilmesi öngörüldü.

Bu durumdan «24 Ocak Kararları»nı alan hükümetin Başbakanı olan Süleyman Demirel'in bile kaygı duyduğunu belirtmesi çok anlamlıdır. Süleyman Demirel Ağustos 1985'te şunları belirtti: «Türkiye eğer sanayileşmesini durdurmuşsa veya sanayileşmeden ticarete kayırsa bunu vahim sayarım. Bugünkü Türkiye'yi sanayileşmiş sayamam. Neyiniz var? Bugün 4 milyon ton demiriniz var, 30 milyar kilovat saat elektriğiniz var, 25–26 milyon ton linyitiniz var, 12–13 milyon ton buğdayınız var. Bu rakamlarla Türkiye olmaz. Türkiye sanayileşmeye devam etmelidir.» (4)

IMF'nin önerdiği politikadan zarar gören başka bir alan da sosyal gereksinimler alanıdır. Sağlık ve eğitim, sosyal güvenlik için yapılan devlet harcamaları kısıtlandı. Sigortalıların daha önce devlet tarafından karşılanan ilaç ve tıbbi bakım bedellerinin $\frac{0}{20}$ 'si kendilerinden alınmaya başlandı. Önceleri ücretsiz olan yüksek öğretim paralı hale getirildi.

IMF – Dünya Bankası ikilisi son yıllarda ısrarla uluslararası tekeli ser-

(3) Bak: Sabahattin Kesim. Gelir dağılımı üzerine bir derleme. Düşün (aylık dergi), Eylül 1985.

(4) «Cumhuriyet», 25 Ağustos 1985.

mayenin stratejik hedeflerine ulaşmasını sağlamaya, gelişmekte olan ülkelerin ekonomilerini olabildiğince daha sağlam biçimde dünya kapitalist ekonomisiyle bağlamaya çalışıyor. Devlet sektörünün tasfiye edilmesi, bunun özel kapitalistlere devredilmesi ya da en azından uluslararası tekellerin bu sektörlerin içine girmesinin kolaylaştırılması yönündeki tavsiyeleri bu amacı güdüyor. Türkiye'de devlet sektörü ekonomi içinde büyük bir öneme sahiptir, sanayi üretiminin % 40'ı bu sektörde sağlanıyor. Demir-çelik, enerji, petro kimya gibi temel dallar devletin kontrolündedir. Birçok sanayi dalında teknik göstergeler, üretim ve sanayi yoğunlaşması açısından devlet işletmeleri özel işletmelerden daha büyük ve daha güçlüdür. Ekonomide çeşitli sektörler arasındaki görece dengeli kuran ve genişletilmiş yeniden üretimi olanaklı kılan da bu sektördür. Bu sektörü tasfiye etme, özel kapitalistlere ve uluslararası tekelere devretme konusundaki çabalar sonuçsuz kalmıyor. Şimdi İMF ve Dünya Bankası'nın tavsiyeleri üzerine bir Amerikan firması Türkiye'deki Kamu İktisadi Teşekkülleri'nin tasfiye planını hazırlıyor. Dünya Bankası böyle bir plan hazırlanması için 2 milyon dolarlık özel bir kredi verdi.

Gelişmekte olan ülkelere korumacılığın (bu onların ekonomilerini önemli ölçüde korumaktadır) kaldırılmasının istenmesi dolambaçlı yoldan da olsa aynı stratejik amacı güdüyor. Bu yöndeki isteklerin yerine getirilmesi bu ülkelere durumun daha da kötüleşmesine, bunların emperyalizmin kölesi haline gelmesine yol açacaktır. Açıktır ki, Türkiye ve benzeri ülkelere sanayiler-ancak korumacılık önlemleri sayesinde bağımsız olarak gelişebilirler. Bu sanayiler ancak iç pazar korunursa yaşayabilirler. Herhangi bir rekabet onları çok zor durumda bırakacaktır, korumacılık önlemleri ortadan kalkarsa hızla çökme tehlikesiyle karşı karşıya geleceklerdir. Dış pazarlara ise ancak devletin büyük ölçüde desteğiyle çıkabilirler.

Türkiye'deki gelişmeler bu görüşlerin doğru olduğunu kanıtıyor. Korumacılık önlemleri kaldırıldıktan sonra çok sayıda işletme iflas etti. Sadece bu nedenle tüm çalışanların % 10'u işinden oldu. Bankalar, zor duruma düşen şirketlerin ödeyemediği kredi borçları yüzünden sarsıntı geçirdiler, kimi bankalar kapandı. Birçok şirket el değiştirdi, birleşti. Bu da büyük holdinglerin konumlarını güçlendirmelerine yardım etti. Özellikle iç pazara yönelik üretim yapan şirketler yeni duruma ayak uyduramadılar. Bunlardan birçoğu ortaya çıkan zararların devletçe kapatılmasını istedikler ve devlet büyük fonları bazı şirketlere ve ayrıcalıklı dışarı firmalarına ayırdı.

ACI DENEYİM

İMF ve Dünya Bankası'nın istemleri doğrultusunda bir ekonomi politikası Türkiye'de 1980'den bu yana uygulanıyor. Yukarıda da belirttiğim gibi, bu kararları alan hükümet bir askersel darbeye işbaşından uzak-

laştırıldı. Bu kararların alındığı zaman başbakanlık müsteşarı olan, uluslararası ve Amerikan sermaye çevrelerinin kesin güven ve desteğine sahip olan Turgut Özal darbeden sonra başbakan yardımcısı oldu, bugün ise başbakandır. Turgut Özal bu politikanın uygulanması için büyük çaba harcadı ve bugünkü duruma gelinmesinde büyük sorumluluk taşımaktadır.

Türkiye'ye dayatılan bu ekonomik gelişme modelinin tamamen temelsiz olduğu görüldü. Dışardan döviz sağlanmasına karşın, ülkenin ödeme dengesinde bir iyileşme olmadı. 1979'da 17,3 milyar dolar olan dış borçlar 1985 yılı başında 25 milyar dolara yükseldi. Dış borçlarda en büyük artış, sürekli dış krediye başvuran Turgut Özal hükümeti yönetimi döneminde oldu. Yalnız 1984 yılında dış borçlar 3 milyar dolar arttı.

Bu veriler gözönünde bulundurularak soru sorulabilir: Türkiye IMF «istikrar» önlemleriyle ekonomisini düzeltebildi mi? Politik görüşleri farklı pek çok kişide bu konuda şu kesin yargı oluştu: Böyle bir politikayla bunalımdan çıkılmaz; bu politika bunalıma yol açan temel nedenleri ortadan kaldırmıyor, bunlara dokunmuyor ve yaşamın tüm alanlarında durumun kötüleşmesine yol açıyor.

1980'de ekonominde gerileme oldu, üretim % 1,1 oranında düştü. Daha sonraki yıllarda küçük artışlar görüldü. Geçen yıl üretim hacmi yeniden düştü. Nüfusun yılda 1 milyon arttığı hesaba katılırsa, bu ülke ekonomisinde uzun süre bir duraklama olacağı anlamına gelir. İşsizlik yılda yaklaşık 300 bin kişilik bir artışla büyümeye devam ediyor ve şimdi 4 milyonu buluyor. İşten atılanların yerine alınan yeni işçilere çoğu kez daha düşük ücret ödeniyor. Öte yandan tekelci çevreler son 6 yıldır uygulanan ekonomi politikasından memnundurlar. Bazı araştırmalara göre en büyük 500 kuruluş 1984'te kârlarını % 55 oranında artırdılar. Bu artış nettir, yıllık enflasyondan arındırılmıştır. (5) Tekellerin sözcüleri şimdi uygulanan politikayı destekliyorlar. Enflasyon bu tekelci çevrelere yarar sağladığı için bunlar enflasyonun % 40'ın altına düşmesinin kendileri için iyi olacağını açık olarak belirtiyorlar.

Türk parasının değerinin birkaç kez düşürülmesi, ucuz fiyatla yapılan dışsatımın artmasına yol açtı. Ama aynı zamanda sanayinin gereksinimlerini karşılamak için dışalımında da artış oldu. Öte yandan korumacılık önlemlerinden giderek vazgeçilmesi, burjuvazinin isteklerine uygun olarak lüks tüketim malları dışalımının artmasına yol açtı. Sonuçta dış ticaret açıkları azalmadı. Özellikle Batılı kapitalist ülkelerle ve ABD ile olan ticaret büyük açıklar veriyor. Korumacılık önlemlerini azaltan Türkiye, şimdi ABD ve AET ülkelerinin korumacılık duvarlarına çarpıyor, bunlar Türkiye'nin tekstil ürünlerini satabilmesini engelliyorlar.

Bu olgular gösteriyor ki, IMF ve Dünya Bankası'nın önerdikleri, kul-

(5) İstanbul Sanayi Odası 1984 yılının 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması, Ekim 1985, İstanbul.

landıkları ölçütler çürüktür. Bunlar için temel ölçüt ödemeler dengesinin durumu ve ilgili ülkenin aldığı borçları ödeyebilir olmasıdır. Bunlar borçların yükünü kimin sırtlandığını araştırmaya yanaşmıyorlar.

Türkiye, bu örgütlerin kanısına göre, bugün dış borçlarını ve bu borçların faizlerini düzenli ödeyebilen ve yeni dış borç edinebilen bir ülkedir. Borçlarını ödeyemeyen, bunu açıkça ilan eden «asi» ülkelere Türkiye'yi örnek gösteriyorlar. Eğer sorun dış borçların yeni borçlar olarak kapatılması ise, bu gerçekten başarılıydı. Ama bununla ekonomik bunalım çözülmedi. Yalnızca bir avuç vurguncu kapitalistin ve işbirlikçi tekelin yararına bir «çözüm» sağlandı. Öte yandan Türkiye eski borçlarını ödeyebilmek için yeni borçlar aramaya başladı. 1985'te Türkiye 3,5 milyar dolar dış borç ödedi, bunun 1,5 milyar dolarını faizler oluşturuyor. 1985'te Türkiye'nin dış borçları 25 milyar doları buldu, yani son yıllarda düzenli ödenmesine karşın azalmadı, tersine arttı. Verilen kredilerin koşulları ağırlaştı, vadeleri kısaltıldı. Kısa vadeli borçların tüm borçlar içindeki oranı 3 yıl önce % 12 iken şimdi % 22 oldu.

Şu olgu ilginçtir: Uluslararası Finans Enstitüsü, 1985'te yaptığı kredibilite sıralamasında borçlu ülkeler arasında ilk 10 ülke arasına giren Türkiye'ye iyi not vermedi. ⁽⁶⁾ Ülkenin ödemeler dengesi yeniden köklü biçimde bozulma eğilimi gösteriyor, enflasyon ise % 50'nin altına inmiyor. Bu durum, Türkiye'yi örnek gösteren İMF ve Dünya Bankası'nın ikiyüzlü bir tutum izlediklerini açık olarak ortaya koyuyor.

Eğer hükümet İMF'nin dayattığı politikayı uygulamaya devam ederse Türkiye'yi nasıl bir gelecek bekliyor? Resmi verilere göre 1985-1989 döneminde borç ödemelerinin ve dışalımın tutarı 89,1 milyar dolar olacak, 71,4 milyar dolarlık da döviz geliri sağlanacak. Sonuç olarak açığı kapatmak için hükümetin 17,7 milyar dolar yeni borcun peşine düşmesi gerekiyor.

Türkiye Komünist Partisi'nin kanısına göre, yeni borç aramak ve yeniden borçlanmak yerine dış borçların ödenmesini bir süre durdurmak gerekiyor. Eğer böyle yapılmazsa, ülkemiz yeniden 1978'deki duruma dönecek, borç erteleme ve yeni kredi için İMF'nin kapısında bekleyen ülkeler arasına girecektir.

Uluslararası emperyalist tefecilerin tavsiyeleri doğrultusunda uygulanmakta olan politika, yalnız ekonomi alanında olumsuz etki yapmakla kalmadı. Türkiye'de askersel darbeden sonra demokrasi de yok edildi. Ülkenin ABD emperyalizmine askersel-politik bağımlılığı arttı. ABD askersel-sanayi kompleksinin temsilcisi olan «General Dynamics» tekele «F-16» uçakları yapma yönünde Türk hükümetiyle çok kârlı anlaşma bağladı. Bu uçakların üretimi için Türkiye'nin 4 milyar dolar harcama

⁽⁶⁾ «Milliyet», 27 Temmuz 1985.

yapması gerekiyor. Hükümet silah sanayiini güçlendirmek için yeni bir fon oluşturdu. Bunu beslemek için yeni vergiler getirdi. Böylece Türkiye, ABD ve NATO'nun çıkarlarına olan bir silahlanma yarışına çekiliyor. Ülkeye yatırım yapmak için az miktarda yabancı sermaye geliyor, ama aralarında Amerikan ve uluslararası tekellerle bağlı Arap bankaları olan çok sayıda banka Türkiye'de şube açıyorlar. Kısacası, İMF ve Dünya Bankası denetimindeki 6 yıllık dönem demokrasinin yok edildiği, ekonominin geri yapısının olduğu gibi kaldığı ve Türkiye'nin emperyalizme, özellikle ABD emperyalizmine bağımlılığının daha da arttığı bir dönem oldu.

YENİ BİR POLİTİKA GEREKLİDİR

Bugün uygulanan ekonomik politika karşısında aralarında TKP'nin de bulunduğu 6 partinin oluşturduğu Sol Birlik'ten reformist Sosyal Demokrat Halkçı Parti'ye, hatta eski başbakan Süleyman Demirel'in yönlendirdiği Doğru Yol Partisi'ne kadar geniş bir politik güçler yelpazesi ortak tutum alıyor. Bu güçler uygulanan bu politikanın başarısızlığının ortaya konması, alternatif bir ekonomik politikanın oluşturulması gerektiğini kabul ediyorlar. Diktatörlük karşıtı bütün güçler iç pazarı daraltan değil, genişleten, yatırım ve üretimi sınırlayan değil, hızlı bir büyüme ve sanayileşmeyi öngören bir politikanın uygulanması gerektiği görüşündedirler.

Alternatif bir ekonomik politikanın somut içeriği konusuna bu çevreler sınıfsal konularına ve politik inançlarına göre birbirinden farklı yaklaşım gösteriyorlar. Kimileri başka türden ekonomik politikaların da İMF'ye kabul ettirilebileceği, ulusal çıkarlara uygun önlemlerin İMF'ye onaylatılabileceği umudu besliyorlar. Bu tür umutların sağlam bir temeli yoktur. Ekonomik politikanın belirlenmesi sorunu sırf teknik bir sorun olarak ele alınmamalı, uluslararası finans kuruluşları aracılığıyla eylem gösteren emperyalizmin etkisi gözden uzak tutulmamalıdır.

TKP ve Sol Birlik alternatif ekonomik politika belirlenirken antiemperyalist çizgiden, tekellerin faaliyetinin sınırlandırılması, emekçi halkın yaşam düzeyinin yükseltilmesi amaçlarından ödün verilmemesi gerektiğini vurguluyorlar. Çünkü bu amaçlar, İMF'nin ve Dünya Bankası'nın yönlendirmesine ve etkisine kapalı tutulması gereken alternatif bir politikanın temel çizgilerini oluşturacaktır.

Türkiye'nin ekonomik durumuyla ilgili sergilediğimiz sonuçlardan çıkarak, Türkiye'nin örnek bir ülke olup olmadığı konusunda, Dünya Bankası Başkanı A. W. Clausen'e şöyle yanıt verilebilir: Evet, Türkiye gelişmekte olan ülkeler için bir örnektir. Ama olumsuz bir örnektir. Bu ülkeler Türkiye'ye bakıp, hangi ekonomik politikadan uzak durmaları, hangi politikayı uygulamamaları gerektiğini kolayca görebilirler.

Yeni sömürgeciliğin mali aracı

«Güney»in, yani az gelişmiş ülkelerin, «kuzey» kapitalist ülkelere olan devasa borçları hakkında kabarık raporlar var ve çoğunca bu borçların ödenemediği belirtiliyor. Böyle bir durum nasıl ortaya çıktı ve bundan kurtulmanın yolu nedir?

Tarık Urbavi, Tunus

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin Bilimsel Enformasyon ve Dökümantasyon Komisyonu borç bunalımının nedenlerini, kaynaklarını, etkilerini ve bu sorunun çözülme koşullarını inceledi.

1982 yılının Ağustos ayında Meksika hükümeti 80 milyar dolarlık dış borcunu ödeyemediğini ve geçici olarak borç ödemeyi durdurduğunu ilan etti. Kısa bir süre sonra Brezilya ve Arjantin de aynı kararı aldılar. Zorunlu olarak atılan bu adımlar, dünya kapitalist ekonomisinde öne çıkmaya başlayan borç bunalımının uluslararası çapta bir sorun haline geldiğini gösterdi. Olaylardaki bu yön değişikliği Wall Street'teki banka çevrelerini ve Batının öteki mali çevrelerini (uluslararası bankalar, en başta da ABD bankaları, Meksika ve Üçüncü Dünya'nın belli başlı borçlu devletlerine kredi verenlerin başında gelenler) ciddi bir biçimde telaşlandırdı. Meksika'nın normal olmayan tutumunun daha fazla yaygınlaşmasını önlemek için devlet tekelci düzenlemesinin koruyucu önlemleri harekete geçirildi. Batının kimi merkez bankaları ve uluslararası kurumlar, en başta da «kurtarma» operasyonları düzenleyecek olan Uluslararası Para Fonu (İMF) alarma geçirildi. ABD'nin öncülüğünde bir avuç sanayileşmiş kapitalist ülkenin denetimindeki İMF ile Meksika arasında uzun görüşmeler başladı. 1984 yılı Eylül ayında varılan anlaşmaya göre bankalar Meksika'nın kemerleri sıkma politikası izleyeceğine ve İMF'nin öteki koşullarını kesinlikle uygulayacağına söz vermesine karşılık, borçlarını ödemeye başlamasını 14 yıl ertelediler.

Geçmişte de az gelişmiş ülkelerin borçlarını yeniden planlama zorunluluğu ile (ödeme tarihlerinin ertelenmesi) karşılaşmıştı. Ancak o zamanlar borç miktarları görece olarak daha azdı. Şimdiki borç bunalımı su yüzüne çıktığında durum büyük bir değişikliğe uğradı. 1975-1982 arası 8 yılda toplam borç miktarı 20,1 milyar dolardı, ancak 1983'te bu 62,9 milyar dolara çıktı (1). 1984 yılında 115 milyar doları aştı. 1985 yılında ise 87 milyar dolar olduğu sanılıyor. Borçlu ülkelerin İMF'nin «istikrar programlarını» kabul etmeleri, yeni borç anlaşmaları için hemen hemen zorunlu bir koşul haline geldi. Bu programlar görünüşte borçlu ülkelerin

borçlarını ödeyebilmelerini sağlamayı amaçlamaktadır, ama gerçekte az gelişmiş ülkeler ekonomisindeki özel işletmelere ve uluslararası mali sermayenin konumlarına destek hizmeti görmektedir. Dayatılan kemer sıkma politikası, devlet yatırımlarının ve harcamalarının kısılması, özel şirketlerin desteklenmesi, kimi kamu işletmelerinin özelleştirilmesi, devallüasyon yapılması, borçlanma tutarının artırılması, ücretlerin dondurulması, temel mallar fiyatlarının yükseltilmesi, yabancı sermaye yatırımlarının teşvik edilmesi vb. demektir.

Ne var ki, Meksika ile IMF arasındaki anlaşma, Meksika'nın ekonomik zorlukları yenmesine yol açmadı, açamazdı. Tersine zorluklar daha da keskinleşti. Dış borçlar 100 milyar dolara yaklaştı. Yıllık ödenen borç miktarı ise 12 milyar dolara yakındır. Ve bu, borç ödemede temel kaynak olan ülkenin dış ticaret kârlarından (1985 yılında 7,5 milyar dolar) (2) çok daha fazladır. Dahası, bu yıl Meksika'nın temel ihraç malı olan petrol fiyatlarındaki düşüş nedeniyle bu gelir kaynağında da büyük düşüş oldu (3) ve ülkenin açığını kapatmak için 6 milyar dolarlık yeni borçlanmaya gitmesi gerekiyor.

Meksika dışında daha düzinelerce az gelişmiş ülke de böyle bir kısır döngü içindedir. Latin Amerika'nın süper borçlu ülkeleri arasında Brezilya (yaklaşık 102 milyar dolar), Arjantin (50 milyar dolar), Venezüella (30 milyar dolardan fazla), Şili (19,6 milyar dolar), Peru (14 milyar dolar kadar), Kolombiya (13,4 milyar dolar), Ekvador (7,3 milyar dolar), Uruguay (4,9 milyar dolar), Bolıvy (3,2 milyar dolar) yer alıyor. Bu ülkelerin borçlarının toplamı 368 milyar dolardır. Asya'daki belli başlı borçlu ülkeler ise Güney Kore (47 milyar dolar), Endonezya (22 milyar dolar) ve Filipinler (27,5 milyar dolar). Afrika'da Nijerya (20 milyar dolardan fazla), Mısır (15 milyar dolar) ve Fas (10 milyar dolar).

Afrika ülkelerinin toplam borcu (170 milyar dolar) Latin Amerika ülkelerinininkinin yarısından azdır. Ancak sorun borcun miktarı değil, borcu ödeyebilme kapasitesidir ve bu Sahra'nın güneyine doğru uzanan son derece az gelişmiş ülkeler için çok zordur. Gana'nın 1985 yılında ödediği borçlar, ülkenin ihracattan elde ettiği kârın yüzde 85'ini yuttu. Bu pratik olarak artık ihracatın ulusal ekonomik gelişmenin gereksinimlerine hizmet etmemesi demektir. İhracatın hızlandırılması kaçınılmaz olarak ulusal ekonominin temeli olan iç pazarın daralması sonucunu doğurur. Bu ise kapitalist merkezlere çok daha fazla bağımlı olmaya yol açar.

(1) Bak: World Debt Tables. External Debt of Developing Countries, Washington, 1984.

(2) Bak: Le Monde, 19 Kasım 1985.

(3) Bu düşüş dış ticaret kârının dörtte üçüne yakındır. Sadece 1986'nın Ocak ve Şubat aylarında Meksika petrol fiyatlarını varil başına ortalama 23,7 dolardan 15,1 dolara indirdi.

IMF ve Dünya Bankası'na göre az gelişmiş ülkelerin toplam borçları 1980 yılında 610 milyar dolarken 1985'te 950 milyar dolara çıktı (özel bankalara olan 630 milyar dolarlık borçlar da dahil) (4).

1980-1985 yılları arası az gelişmiş ülkelerin dış borçları
(milyar dolar)

	1980	1981	1982	1983	1984	1985
Yıl sonu toplam	610	702	775	843	908	950
Artış (önceki yıla göre %)	-	15,1	10,4	8,8	7,8	4,6
Orta ve uzun vadeli borçlar ⁴	471	528	582	658	717	-
Artış (önceki yıla göre %)		12,1	10,2	13,1	9,0	-
Hükümet kaynaklarından (A)	177	192	240	229	245	-
Artış (%)		8,5	25,0	4,6	7,0	-
Özel kaynaklardan (B)	294	336	372	429	472	-
Artış (%)	-	14,3	10,7	15,3	10,0	-
A'nın B'ye oranı (%)	37,6	36,4	36,1	34,8	34,2	-
Kısa vadeli borçlar (IMF kredileri dahil)	139	174	193	185	178	-
Toplam borç yüzdesi	22,8	24,8	24,9	21,9	19,6	

Kaynak: Dünya Bankası verileri (1983-85 tahminleri).

Tablo, 1980'lerin başında az gelişmiş ülkelerin borçlarının daha az bir hızda da olsa artmaya devam ettiğini gösteriyor.

Artışta görülen yavaşlama bir bakıma 1982 yılından beri kısa vadeli ticari borçlanmalardaki azalmaya bağlıdır. Kısa vadeli borçlar 1981-1982'de yaklaşık yüzde 25'den 1984'te yüzde 20'nin altına düştü. Ama önemli olan kısa vadeli borçlardan daha fazla olan orta ve uzun vadeli

(4) Bak: «World Debt Tables», Washington, 1984-1985. «International Herald Tribune», 7-8 Aralık 1985, 27 Mart 1986.

borçlanmadaki azalmadır. Batı hükümetleri ve özellikle özel kredi kurumları, az gelişmiş ülkeleri yeni sömürgeci sömürü altında tutma yolundaki stratejik amaçları ve bu ülkelerin borçlarını ödemelerini durdurmalarını önleme gibi pragmatik bir istekleri doğrultusunda az gelişmiş ülkelere büyük miktarlarda kredi sağlamaya devam ettiler. 1981'den 1984'e kadar orta ve uzun vadeli borçlanma, yüzde 38,4'ü hükümet kaynaklarından ve yüzde 60,5'i özel kaynaklardan olmak üzere yüzde 52,2 arttı. Ancak bütününde bir azalma oldu. Bu azalma 1981'de yüzde 12'den fazla ve 1984'de yüzde 9 oranındadır. Geçen yıl ticari bankalar borç bunalımının derinleşeceği kaygısıyla Üçüncü Dünya ülkelerine borç vermeyi kestiler ve bu borçların artış hızının yavaşlamasını etkiledi (yüzde 4,6'ya kadar).

Bu dünya kapitalist ekonomisinin merkezleriyle çeperleri arasında borç fonlarının hareketinde temelden yeni bir durumun ortaya çıkmasına neden oldu. Son yıllarda az gelişmiş ülkelerin borçları büyük ölçüde ertelenmiş olsa bile borç ödemeleri bütçe gelirlerini aşmaya başladı. Dünya Bankası'nın tahminlerine göre 1984 yılında uzun vadeli borçlarda bu fark 13,7 milyar dolarken, 1985'te en aşağı 22 milyar dolara çıkabilir. Yeni sömürgeci sömürünün mali aracı «işlemektedir». Borç alınan sermayenin alıcıları zorunlu olarak sermaye ihracatçısına dönüştü. Böylece eski sömürgeler, yarı-sömürgeler ve büyük ekonomik ve sosyal zorluklar içinde olan bağımlı ülkeler emperyalist «yardımcılarının» kasalarını doldurmak için kendi ceplerini boşaltmak zorunda kaldılar.

Bu durum nasıl ortaya çıktı? Birçok Üçüncü Dünya ülkesinin boğazını sıkı bir ilmek olan borç bunalımının nedenleri nelerdir?

Bu ülkeler kendi ekonomik ve sosyal geriliklerini yenme çabalarında görevlerin büyük çaplı oluşu nedeniyle sürekli dış borçlanmaya yönelmek zorunda kaldılar. Bu borçlanmaların her yerde ve her zaman gerçekten can alıcı gereksinimler için ve en rasyonel bir biçimde kullanılmaktan çok uzak oluşu başka bir sorundur. Dışardan alınan kredilerin sadece yüzde 20'sinin gerçekten üretici amaçlarla kullanıldığı belirtiliyor. Burada en aşağı iki önemli etmene işaret etmek gerekir.

Birincisi, emperyalizmin en başta da ABD emperyalizminin başlattığı ve hızlandırdığı silahlanma yarışının Üçüncü Dünya ülkelere yayılmasıdır. Gelişmekte olan birçok ülke, silah ve askersel araç alımı, büyüyen ordularının gereksinimlerini karşılamak için harcamalarını hızla artırdılar ve hiç kuşkusuz bu ekonomik ve sosyal ilerlemelerini yavaşlatan bir engel oldu.

1960'larda az gelişmiş ülkeler grubunun bir bütün olarak askersel bütçeleri ortalama olarak yılda yüzde 7 oranında büyüdü (dünya ortalamasının iki katından fazla), 1970'lerde bu oran yüzde 9'dan fazlaydı ve 1980'lerin başında yaklaşık yüzde 15 oldu. 1982 yılında tüm dünya ülkelerindeki askersel personelin yüzde 33'ünü yani kabaca 9 milyonluk per-

sonelle bu ülkeler oluştuyordu (20 yıl öncesinde bu oran yüzde 23'tü). Tüm dünyadaki askersel araç sağlamak için yapılan harcamaların yüzde 62'den fazlasını (uçak, tank, savaş gemisi ve füze gibi temel silah tiplerinin satın alınması için 16 milyar dolardan fazla para harcandı) ve tüm dünyanın yaptığı askersel harcamaların yüzde 17'sini (104 milyar dolar) ⁽⁵⁾ bu ülkeler yapmaktaydı.

İkincisi, alınan borçların kullanım alanları konusunda ülke içindeki sosyal ve politik koşulların da etkisi oldu. Pek çok az gelişmiş ülkede ekonomik ve sosyal «beyaz fillere» prestij kazandıracak projelere büyük miktarlarda para yatırıldı, bunların yönetiminde rüşvet ve yolsuzluklar yaygındı, dışarıda döviz kullanımına karşı «liberal» bir tutum vardı.

«Meksika'nın dış borçlarının çoğu, yıllar boyunca dışarıya sermaye akışının bir sonucudur ve zengin Meksikalılar paralarını olabildiğince hızla dışarıya çıkarmaya devam ettikçe hiçbir çözüm borç bunalımına bir çare olmayacaktır.» ⁽⁶⁾ «Çok fazla miktarda para israf edildi, kötü kullanıldı, ya da açıkça çalındı. New York, Zürih, Londra ya da Miami'de yaşayan Latin Amerikalıların buralardaki bankalara yatırdıkları paraların toplamı, Latin Amerika'nın toplam dış borçlarının yaklaşık üçte biri kadardır. Bazı ülkelerde borç toplamı ile kaçak sermaye miktarı birbirine eşittir.» ⁽⁷⁾ Hiç kuşkusuz, kendi işine geldiği için Batı basını az gelişmiş ülkelerin ekonomik zorluklarının köklerinin, özellikle de borç bunalımının köklerinin çok daha derinlere uzanmakta olduğu gerçeğini gözardı ederek, öteki bölgelerde de tanık olunan bu durumlar üzerine spekülasyon yapma fırsatını kaçırmadı.

Bu kökler, geçmişin sömürge, yarı sömürge döneminden miras kalan ekonomik geriliğe, yapısal orantısızlıklara, ulusal ekonominin verimliliğinin düşüklüğüne ve uluslararası kapitalist işbölümünde az gelişmiş ülkelerin eşitsiz konumlarına dayanmaktadır. Kısacası, bu kökler, uluslararası tekelci sermayeye Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarını daha fazla sömürme olanağı veren her şeye dayanmaktadır. Gerçekten de dünya kapitalist ekonomisindeki devresel gerilemeler ve enerji bunalımlarıyla birlikte bu sömürü, az gelişmiş ülkelerin çoğunun geçen 10-15 yılda ticaret (ve ödemeler) dengesinin kötüleşmesinin ve bu ülkelerin daha fazla borçlanmaya gitmelerinin birincil nedenidir. ⁽⁸⁾

Borç bunalımının ortaya çıkmasında uluslararası ticari bankaların doğ-

⁽⁵⁾ Şu kaynaklara dayanılarak hesaplanmıştır: SIPRI Year book 1983, s. 161-166, 270; World Military Expenditures and Arms Transfers 1972-1982, Washington, 1984, s. 58-94.

⁽⁶⁾ «International Herald Tribune», 12 Şubat 1986.

⁽⁷⁾ «Le Monde», 25 Eylül 1985.

⁽⁸⁾ Hesaplara göre, 1970'li yılların başlarından 1980'li yılların ortalarına kadar, OPEC dışındaki az gelişmiş ülkelerin ticaret açığı 500 milyar doların üzerindeydi.

rudan rolü oldu. 1980'lerin başında az gelişmiş ülkelerin Batıda kredi veren özel kurumlara olan borçları, hükümet borçlarından daha hızlı arttı. Üçüncü Dünya'da özel kredi sermayesinin hızla yayılması için çok elverişli koşulların yaratıldığı 1970'li yılların belirgin eğilimi de buydu.

• Bir yandan, OPEC ülkelerinin petrol kazançlarının artmasıyla bankalara yatırdıkları paraların artması, uluslararası bankaların kredi potansiyellerini büyük ölçüde artırdı. (1970'lerin ortasından bu yana). Öte yandan, kapitalizmin sanayi merkezlerinde kredi talebinin göreceli olarak azalması (1974–75 bunalımı ve onu izleyen depresyon nedeniyle) bu bankaları artan ölçüde borca gereksinim duyan az gelişmiş ülkelere öd almaya itti. Sonuçta, bu ülkelere ayrımcı faiz hadleriyle verilecek borçların büyük kârlılığı bankalar için önemli bir hareketlendirici oldu. (9)

Batılı güçlerin yönetici çevrelerinin, uluslararası bankaları dikkatlerini Üçüncü Dünya'ya çevirmek için yarattıkları teşvik edici atmosfer de belirli bir önem taşıyordu. Çünkü, çeperlere daha fazla borç verilmesi, kapitalist merkezlerin somut ekonomik çıkarlarını karşılıyordu, özellikle de ihracatlarının artmasına ve eski sömürgelerin, yarı sömürge ve bağımlı ülkelerin sömürüsünün artması yönündeki stratejik emperyalist çizginin bu durumda mali kanallar yoluyla yürütülmesine olanak sağlıyordu.

Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinin çoğu sanayileşmiş kapitalist ülkelere sınıksız bağlı kalmaya devam ediyorlar ve ticari, mali ve teknik olarak bu ülkelere bağımlıdır. Bu nedenle de kaçınılmaz olarak gelişmiş kapitalizm bölgesindeki devresel ve yapısal bunalımların etkisini gerçek durumlardaki geniş farklılıklara karşın ve bu ülkelerin neden olduğu temel mallar ve para piyasasındaki değişikliklerin, Batı tekellerinin yararına ama çoğu kez kendi gelişme sorunlarını karmaşıklaştıran bu değişikliklerin etkisini hissediyorlar.

Örneğin, bu az gelişmiş ülkelerin ihracatının temelini oluşturan (yaklaşık yüzde 80'ini) ve üçte ikisinin sanayileşmiş kapitalist ülkelere gittiği bilinen temel malların fiyatındaki harekette görülecektir. İhracatın çok büyük önemi vardır, çünkü bu az gelişmiş ülkeler için tek döviz (ödünç alınan değil) kaynağıdır.

1980'li yılların ilk yarısında, gerçek rakamlarla, yani enflasyon düşüldükten sonra, temel maddelerin fiyatlarının düzeyi, 1950 yılı düzeyinin yarısı oldu. Böylece temel maddeler ihracatçıları gözle görülür zararlara

(9) Bu faiz hadleri Londra para piyasasında bankalar arası kısa vadeli mevduata konulan tabanfaiz haddinden (London Interbank Offered Rate-Libor) oluşuyor ve borç alanların değişik kategorileri için Londra'daki bankalar arası faiz haddini belirliyor. Az gelişmiş ülkelere verilen borçların faiz hadleri, sanayileşmiş ülkelere göre daima yüksek olmuştur. (1977 ile 1983 yılları arasında bu miktar %20 ile %110 oranından daha yüksektir). Bak: «Financial Market Trend», OECD, Mart 1984, s. 36.

uğrarken, temel madde ithalatçıları buna eşdüŖen kazançlar sağladılar. Londra'da yayınlanan «Economist» dergisine göre, temel maddeler fiyatlarının ortalama yüzde 10 dŖtė 1985 yılında, yalnızca bu kazanç 65 milyar dolara ulaŖıyordu. Bu sayı, «zenginler klübü» denilen Ekonomik İŖbirliėi ve Kalkınma Örgütü'ndeki (OECD) lkelerin toplam gayrisafi milli hasılasının yüzde 0,7'sine eŖittir. «Economist» dergisi Ŗyle yazıyordu: İMF'nin tahminlerine göre, eğer sanayileŖmiŖ ülkelerin 1985 yılında gerçek büyüme hızları yüzde 2,8 ise, bu büyümenin tam da dörtte biri, dıŖarıdan alınan hammaddelerin fiyatlarının dŖk olması sayesinde elde edilmiŖtir, bu da, yoksul ülkelerin kendi iradeleri dıŖında verdikleri bir armağandır». (10)

Bu «armağan»ın fiyatının çok yüksek olduğunu belirtelim: Bu miktar, 1984 yılında az geliŖmiŖ ülkelerin ödedikleri orta ve uzun vadeli borçlarının yarısını aŖmaktadır. Bu arada, gayrisafi milli hasılasının yüzde 0,7'sinin OECD'ye bağlı Kalkınma Yardım Komitesi'nin 18 üyesince az geliŖmiŖ ülkelere yapılan yıllık hükümet yardımı oranına eŖit olduğunu belirtelim. Bu, onların belirledikleri orandır. Ancak hiçbir zaman bu orana ulaŖılmamıŖtır. Örneğin 1984 yılında bu amaçla ayırdıkları fonlar, gayrisafi milli hasılasının yüzde 0,36'sı, yani ngrdklerinin yarısından azdır.

Hammadde fiyatlarındaki dŖŖ, bir ilahi takdir iŖi değil, kapitalist dünya ekonomisinin merkezlerinde 1980'li yılların baŖlarındaki ekonomik bunalımın ve bunun ardından temel maddelere olan talebin daralması sonucudur. Bu, aynı zamanda, büyük lde BirleŖik Amerika'nın kredi ve para politikasının sonucudur. ABD'de bütçe açığının büyümesinin yanısıra, askeri harcamaların sürekli artması, 1970'li yılların sonları ve 1980'lerin baŖlarında faiz hadlerinde keskin ykseliŖ ve ABD yönetiminin bu artıŖları karŖılamak için doların deėiŖim haddini yükseltmesi, az geliŖmiŖ ülkelerin ekonomik ve mali koŖulları üzerine doğrudan olumsuz etkide bulunan sürecin ana hatlarıdır.

Rekor dereceye varan faiz hadleri, az geliŖmiŖ ülkelerin borçlarının ŖiŖmesi anlamına geliyor. Çünkü zel kredilerin koskoca bir parçası (1980'li yılların baŖlarında yaklaşık üçte biri) «deėiŖken» faiz hadleriyle verildi. Bunun son öğesi, doların deėiŖim haddinin değerinden yüksek tutulmasıydı. Bu da, dıŖ ticaret iŖlemlerinin çoğu dolar cinsinden olan nc Dünya lkeleri açısından iŖlenmiŖ dıŖalım maddelerinin maliyetinde ya-tan bir artıŖ, temel maddeler ihracatında bir dŖŖ anlamına geliyordu. BaŖka bir deyiŖle, bu, ticaret hadlerinde (dıŖalım fiyatlarının dıŖsatım fiyat göstergelerine oranı) bir ktleŖme, bunun sonucu temel maddeler dıŖsatımının alım gücünde bir azalma demektir.

Temel maddeler dıŖsatımcıları açısından 1985 yılı ticaret hadleri, fiyat endekslerinin ilk kez bilgisayarla hesaplandığı 1957'den bu yana en kötü

(10) «The Economist», 30 Kasım 1985, s. 13.

yıl oldu. Bu kötüleşme, elbette düz bir çizgi izlemedi. Bundan sonra ne olabilir? Batı basını, zayıflayan talep ve canlanan arzın pazarları uzun süre atıl bırakabileceği görüşüne haklılık kazandırdığını yazıyor: «Üreticilerin en büyük umudu, eğer doların düşmesi sürerse, meta (temel maddeler) fiyatlarının, hiç değilse dolar cinsinden buna eş bir artış gösterebileceğidir». (11) Gerçekten, çok zayıf bir umut. Çünkü doların «düşüşü» sürüyor. 1985 yılında Birleşik Amerika'da ekonomik büyümenin yavaşlaması ve faiz hadlerindeki belirli bir düşüş buna neden oldu. Birleşik Amerika, Federal Almanya, İngiltere, Fransa ve Japonya'nın geçen sonbaharda para pazarlarında ortaklaşa aldıkları önlemler, doların «düşüşü»nü hızlandırdı. 1986 baharında öteki para birimlerine göre doların değişim haddi yaklaşık % 25-30'luk bir düşüş gösterdi.

Ancak doların «yumuşak iniş»i az gelişmiş ülkelerin ticaret hadlerini iyileştirecek bir şeyler yapmış olsa bile, bu, ticaret dengesinin kötüleşmesi, zayıf talep karşısında buna eş düşen ihracat miktarı ve kapitalist merkezlerdeki korumacı engellerin doğurduğu zararları karşılayamaz. Son yirmi yılı aşkın dönemde, bu tür engellerin Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerine toplam 700 milyar dolar zarar verdiği, bunun da söz konusu ülkelerin şimdiki dış borçlarının % 75'ini bulduğu tahmin ediliyor. Böylece bu ülkelere mal ithaline gümrük dışı engellerin süregelen sonuçları kolayca görülebilecektir.

Uluslararası banka kredilerinin faiz oranlarındaki son düşüşün yarattığı olanaklar, hiçbir biçimde kalıcı değildir. 1985 yılı sonunda Libor, onun tabanı, % 7,9'du. Bu faiz oranı, 1982 ortasındaki oranın yarısıdır. Ancak pekçok az gelişmiş ülke, bu kazançın çok üzerinde olan ihracat gelirlerinde zarara uğradı. Dış borçların ana para ve faiz ödemeleri de, ihracat gelirlerinin gitgide daha büyük payını yutmaya başladı. Sanayileşmiş kapitalist ülkelerdeki yavaş ekonomik büyüme karşılığında, bu ülkelere yapılan ihracatın canlanması da olası gözüküyor. Dahası, 1985'te Afrika, Asya ve Latin Amerika ülkelerinin dış ticaretinde mutlak anlamda bir daralma oldu. Böyle olunca da, Üçüncü Dünya ülkelerinin borçları zorunlu olarak üstüste yığılıyor. Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası'nın (Dünya Bankası) hesaplarına göre, bu yıl borç miktarı 1 trilyon doların üstüne çıkacak. (12)

Borç krizinin keskinleşmesi, yalnız az gelişmiş ülkelerin mali bakımdan sömürülme mekanizmasının süregelen işleyişi üzerine kuşkular yaratmakla kalmadı, bütün bir uluslararası kapitalist kredi sistemini şaibeli kıldı. Çünkü bellibaşlı herhangi bir ülkenin borcunu ödeyememesi, gerek ödünç verenler (en azından özel ticari bankalar), gerekse borçlular arasında zincirleme iflaslara yol açabilirdi. Emperyalist merkezler, elbette bu borç

(11) «The Economist», 30 Kasım 1985, s. 13.

(12) Bak: «Le Monde», 28 Mart 1986.

yanardağının püskürmesini önlemeye çabalıyorlar. Ancak böyle bir tehlike doğarsa, Ağustos 1982'de yaptıkları gibi, ivedi kurtarma önlemleri almak için telaşla harekete geçeceklerdir.

Son dönemde, bu alanda daha geniş çerçeveli bir eylem planı girişiminde bulunuldu. Bu, ABD Maliye Bakanı'nın 1985 Ekiminde sunduğu ve onun adıyla anılan Baker Planı'dır. Plana göre, ticari bankaların belli-başlı 15 borçlu ülkeye (bunların 10'u Latin Amerika ülkesi) verecekleri kredileri üç yıl içinde (1986-1988) 20 milyar dolar artırmaları gerekiyor. Ayrıca uluslararası mali kurumların (Dünya Bankası, bölgesel kalkınma bankaları) sözkonusu ödenekleri aynı dönemde 9 milyar dolar artırarak 20 milyar dolara çıkarmaları öngörülüyor. En borçlu ülkelerin de, IMF'nin «istikrar» programları ruhunda, katı bir ekonomik «iyileştirme» politikası uygulamaları isteniyor.

Uygulamada bu, Batılı ülkelerin, özellikle bir grup «tehlikeli» ülkeye 40 milyar dolarlık ek kredi açmaları anlamına geliyor. Ekonomik gelişmeleri için değil, borç ödemelerini düzene sokmaları için. Bu konuda en azından söylenebilecek şey, ki bu ülkelerin sözcüleri de böyle söylüyor, planın düpedüz, yetersiz olduğudur. Meksika Maliye Bakanı S. Herzog Flores'in bu yılın Ocak ayı sonunda borç bunalımı konusunda yapılan bir toplantıda belirttiği gibi, bu 15 ülkenin yalnız yıllık faiz ödemeleri 40 milyar doları buluyor. ⁽¹³⁾ Başka bir deyişle, eğer Baker Planı gerçekleşirse, borçlu ülkeler bu tür ödemeler için gerekli miktarın yalnızca üçte birini sağlamış olacaklardır.

Peki, geriye kalan üçte iki ne olacak? Bu parayı bulup geri ödeme çabaları, borçlu ülkelerin ekonomik kalkınma olasılığını zayıflatmıyor mu? Hatta ortadan kaldırmıyor mu? Washington'dan bakılırsa, bu, pek öyle dehşet verici bir sorun değil: Ekonomik kalkınmaya yabancı özel yatırımlar gerekli özeni gösterebilir. Yapılacak şey, kapıları ardına kadar açmak ve IMF'nin istemlerine bir bütün olarak daha uygun bir sosyal ve ekonomik politika yürütmektir.

Kapıları çok daha geniş açmak, yani özel yabancı yatırımlar için en elverişli koşulları yaratmak gerektiği üzerine bir savlar sistemi oluşturuluyor. Deniyor ki: Kredilere ve ödünç paraya göre, az gelişmiş ülkelere yatırım alternatifinin maliyeti daha düşüktür. Çünkü özel sermayenin doğrudan yatırımlarından doğan aşırı kâr haddinin banka kredileri faiz haddinin üzerinde olması, bu kârların önemli bir bölümünün yeniden yatırımlara aktarılmasıyla karşılanabilir. O zaman toplanan bütün fonların bir parçası olarak doğrudan özel yatırımlar, bu yatırımların yapıldığı devletin kendi kontrolünü aşan dış olaylara duyarlılığıyla ters orantılıdır. Bir başka düşünce de, uluslararası tekellerin getirdiği know-how, tek-

(13) «International Herald Tribune», 30 Ocak 1986.

noloji, teknik ve yönetsel uzmanlığın, yatırımın kendisi kadar yararlı olduğunu.

Bu savları ayrıntılarıyla süzgeçten geçirmek, bu yazının işi değil. Yalnızca şunu belirtmekle yetinelim: Uluslararası tekellere eylem özgürlüğü, önerilen bu bankerlerden yatırımcılara kayış, az gelişmiş ülkelerin ekonomik bağımsızlık yolunu önemli ölçüde tıkayacaktır. Batılıların «temiz yürekli temenniler»ine rağmen, sosyalist ülkelerin tutarlılıkla desteklediği bu ülkelerin uluslararası ekonomik ilişkilere farklı biçimde yaklaşımları, bu ilişkilerin sağlıklı ve karşılıklı yarar temelinde yeniden düzenlenmesini, bütün eşitsizlik öğelerinden arınmasını istemeleri çok doğaldır.

Emperyalist merkezler, Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen istemini boykot ettiler. Az gelişmiş ülkelerin bu konuda Birleşmiş Milletler desteğinde herkesi kapsayan görüşmeler yapılması yolundaki önerisi de taş duvara çarptı. Bölgesel düzeydeki girişimler de başarıya ulaşmadı. Şöyle ki, 1984 ve 1985 yıllarında Latin Amerika'daki belligaşlı borçlu ülkelerin hükümetleri, kapitalist dünyada ticaret ve maliyeye egemen olan «5'ler Grubu»na öneride bulundular. Dediler ki: ABD, Japonya, Federal Almanya, Fransa ve İngiltere, faiz hadleri de dahil ⁽¹⁴⁾, kalkınma ve ticaret yardımı konusunda paket görüşmeler başlatsın. Ancak bu da gerçekleşmedi.

Borç yükünün daha da ağırlaştırdığı ekonomik bağımlılık ve yeni sömürgeci sömürü yöntemlerinin içler acısı sonuçları iyi biliniyor. İki milyarı aşkın insanın yaşadığı az gelişmiş ülkeler, bugün düpedüz bir yoksulluk bölgesi durumundadırlar. Son otuz yılı aşkın süre içinde, bu ülkelerle gelişmiş kapitalist ülkeler arasında kişi başına düşen ulusal gelir mesafesi gitgide açılıyor. Şimdi 11 kat fazlasına çıkmış bulunuyor. Yüzmilyonlarca insan, alfabetizliğe, cehalete, süregen eksik beslenmeye, açlığa, salgın hastalıklara, dehşet verici çocuk ölümlerine terk edilmiş durumda.

O zaman borçların geri ödenmesi, çok doğaldır ki, havsala almayacak bir şeydir. Yeni sömürgeciliğin ölümcül mantığına dayanan IMF formüllerinin sürekli uygulanması, az gelişmiş ülkelerin ekonomik sömürü ve bağımlılığını daha da artıracak, nüfusun daha da geniş katmanlarının yoksulluk, açlık, maddi ve manevi acılarına başkalarını, yenilerini ekleyecektir.

Borç krizi hakça bir temelde çözülmedikçe, dünya ölçüsünde vahim ekonomik ve sosyal sonuçlar yaratacaktır. Az gelişmiş ülkelerin ilerici kamuoyunda, Fidel Castro'nun belirttiği gibi, dış borçlar «kanseri»ni

(14) Rakamlar, bu sorunun ne derece önemli olduğunu gösteriyor. Örneğin Meksika açısından, yüzde bir oranında bir indirim, vadesi gelen borç ve faizlerin yılda 1 milyar dolar daha az ödenmesi anlamına geliyor. Bütün borçlu Latin Amerika ülkeleri açısından, %10-12'nin bu yılın başlarında olduğu gibi, diyelim, %6'ya indirilmesi, yılda en azından 20 milyar dolar «tasarruf» sağlayacaktır.

ortadan kaldırmanın tek yolu ameliyattır inancı gitgide yayılıyor. Ancak yalnızca borçların silinmesi, bu hastalığa yeniden yakalanmayı dışlayacak uluslararası ekonomik ilişkilerin kökten iyileştirilmesi hedefini tam karşılamayacaktır.

Bu tür bir iyileştirme, Birleşmiş Milletler'in onayladığı, ancak emperyalizmin engellediği yeni bir uluslararası ekonomik düzeni zorunlu kılar. Eşitsiz ilişkiler, damping, korumacılık, tefeci faiz hadleri gibi uygulamalar, emperyalist güçlerin parasal ve mali dolapları durdurulmalıdır. Afrika, Asya ve Latin Amerika ülkelerinin bağımsız ekonomik ve sosyal gelişmesini yavaşlatma politikası, bu ülkelerin uluslararası tekeller ve bankalarca daha da sömürülmesi engellenmelidir.

Silahlanma yarışına son vermek ve askeri harcamalarda çaplı bir indirim, uluslararası ekonomik ilişkilerde ilerlemenin zorunlu koşuludur. Çünkü Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinin ekonomik ve sosyal gelişmesini hızlandıracak, insanlığın öteki evrensel sorunlarını çözebilecek fonların gerçek ve etkin kaynağı ancak böyle sağlanabilir.

Sosyalist ülkeler topluluğunun izlediği politikanın, sosyalist ülkelerin Asya, Afrika, Latin Amerika halklarının ekonomik istemleri uğruna savaşlarıyla etkin dayanışmasının temelinde işte bütün bu ilkeler vardır. Bu alanda Sovyetler Birliği'nin girişimleri özellikle büyük önem taşıyor. Bu girişimlerden biri, SBKP'nin 27. Kongresi'nde yapılan ekonomik güvenlik sorunları konusunda bir dünya kongresi toplanması önerisidir. Öneride, borç sorununu çözümenin adil yollarını ortaklaşa aramanın yanı sıra, dünyada ekonomik ilişkilerin önündeki her türlü engelin ele alınması öngörülmektedir.

Komünist gençlik örgütleri

Kısa Bilgiler (*)

KÜBA GENÇ KOMÜNİSTLER BİRLİĞİ (KGKB)

Küba gençliğinin bu Marksist-Leninist örgütü 1962'de Genç İsyancılar Örgütü'nün temeli üzerinde kuruldu. Şu anda 14-30 yaş grubundan yaklaşık 600.000 üyesi bulunmaktadır. Birlik, Küba Komünist Partisi'nin yönlendiriciliğinde, onun etkin yardımcısı olarak çalışmaktadır. Partiye yeni üyelerin kazanılmasında temel kaynaklardan birini oluşturmaktadır.

KGKB, Küba gençliğinin şanlı geleneklerini sürdürerek ulusal ve sosyal kurtuluş savaşımında aktif bir yer aldı. Üyeleri, devrimin başarısının hemen ardından sosyalist kuruculuğa katıldılar. Okuma yazma bilmezliğin ortadan kaldırılmasında ve halkın devrimci kazanımlarının silah elde korunmasında önemli rol oynadılar. Bir çeyrek yüzyıldan kısa bir süre içinde, KGKB, çıkarları ve beklentilerinin bir temsilcisi olduğu Küba gençliğinin öncüsü haline geldi.

Birlik toplumsal yaşamda dikkate değer bir rol oynamaktadır. Çocukları ve gençliği ilgilendiren hükümet kararlarının, kanunların çıkarılmasına, genç kuşağa geniş haklar tanıyan 1978 yasası gibi öteki önlemlerin de alınmasına ve uygulanmasının denetlenmesine katılmaktadır. Genç Kübalılar devlet yönetim organlarının çalışmalarına da aktif olarak katılıyorlar. Halk erkinin yerel meclislerinin üyelerinin yaklaşık %25'i ve Halk erki Ulusal Meclisinin üyelerinin %4,6'sı 30 yaşın altındaki genç erkek ve kadınlardır.

Birlik ideolojik eğitime büyük önem veriyor. Geniş bir politik eğitim ağı oluşturmuştur ve ateist propaganda yürütmekte ve askersel eğitim örgütlemektedir. Birliğin yayınevi «Abril» (Nisan) gençler için yayınlar çıkarmaktadır. Birliğin ulusal çapta yayınlanan günlük organı «Juventud Rebelde» (İsyankar gençlik)'nin tirajı 260.000'dir.

KGKB kendi sıraları dışındaki gençler arasında çalışmaya da büyük önem veriyor. Orta Okul Öğrencileri Federasyonu ve Üniversite Öğrencileri Federasyonu onun ideolojik yönlendiriciliği altında çalışan örgütlerdir. Birlik, Jose Marti Genç Piyonerler Örgütünü yönetiyor.

KGKB'nin temel etkinliklerinden biri gençleri ekonomik alandaki ivedi görevlerin yerine getirilmesine katmaktır. Genç erkek ve kadınlar sanayi kuruluşlarının kurulmasına ve yeni toprakların işlenmesine yardım edi-

(*) Komünist gençlik örgütleriyle ilgili olarak kısa bilgiler yayınlamaya devam ediyoruz. Bak: «Barış ve Sosyalizm Sorunları», «Yeni Çağ», 1984, sayı 4, 6, 7, 8, 10; 1985, sayı 2, 6, 9; 1986, sayı 3, 4.

yorlar. Gençler, bir zamanlar bir çöl olan Pinos adasını, ekonomik olarak gelişmiş bir alana çevirdiler. Birlik şu anda en önemli 23 projenin sorumluluğunu üstlenmiş bulunuyor.

Genç kuşağın pek çok üyesi tekniğin geliştirilmesine ilişkin görevleri de önlere koyuyor. Genç teknisyenlerden oluşan ekipler ve tüm sanayi işletmelerinde ve tarım kooperatiflerinde çalışan uzmanlar var. Ekipler Ulusal Konseyi bilim ve teknolojik alanlarında yarışmalar ve sergiler düzenliyor.

Birlik çeşitli kültürel etkinlikler yürütmektedir. Kurduğu kulüpler genç erkek ve kadınların edebiyat ve sanat, müzik alanlarında bilgilerini arttırmalarına, kültürel düzeylerini yükseltmelerine yardımcı olmaktadır. Birlik amatör sanatı ve genç yazar ve sanatçılar ekiplerinin çalışmalarını teşvik etmektedir. Üyeleri folklor benzeri şarkılar besteleyen ve icra eden «Yeni Şarkıcılar» hareketini başlattı.

KGKB, uluslararası demokratik gençlik hareketi içinde de aktif rol oynamaktadır. Faşist ve diktatörlük rejimlerine karşı savaşan halklarla dayanışma kampanyaları ve emperyalist müdahale ve gerici komplolara karşı direnenlere gösterilen destek, KGKB'nin dünya çapında genç demokratların geniş kesimleri arasında saygınlık kazanmasını getirdi. Birlik'in 132 ülkeden 247 gençlik örgütüyle ilişkileri vardır ve Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'nun üyesidir.

Birlik demokratik merkezîyetçilik ilkelerine göre faaliyet yürütüyor. Örgüte üye alımı tek tek yapılıyor. Yeni üyeler bir hazırlık döneminden geçmek zorundadırlar. KGKB'nin yerel örgütleri çalışma yeri ya da yerleşim yeri temelinde oluşturulmaktadır. Bugün 20.000'den fazla yerel örgütün yanısıra 14 bölgesel ve 169 yöre örgütü vardır. Birliğin en üst organı kongredir. Son Kongresi (Dördüncü) 1982'de toplandı. Kongreler arasında Birliğin etkinlikleri Ulusal Komite tarafından yürütülüyor.

KANADA GENÇ KOMÜNİSTLER BİRLİĞİ (KGKB)

Birlik 1923'de kuruldu; 1960'ların ortasında dağıtıldı. 1969'da ülke çapında bir örgüt olarak yeniden oluşturuldu. 13–30 yaşlarındaki tüm Kanadalı gençlere açıktır. Tüzüğüne göre Birliğin asıl amacı sömürüye dayalı baskı ve savaş üzerine kurulan sistemi ortadan kaldırmak ve sosyalist bir Kanada kurmaktır. Birlik, Kanada Komünist Partisi'nin önderliği ve politik yönlendiriciliği altında çalışmaktadır, partinin yerel örgütleriyle yakın bağları vardır ve her düzeyde parti organlarında temsil edilmektedir.

Birlik faaliyetini Gençlik İstemleri Bildirgesi temelinde yürütmektedir. Bildirge günlük çalışmalarında bir yol gösterici olmasının yanısıra çeşitli gençlik ve öğrenci örgütlerinin birliğini ilerletecek bir program ortaya

koymaktadır. Kanada gençliğinin hakları için savaşımında birleştirme amacıyla dini ve savaş karşıtı gençlik grupları, göçmen gençlik örgütleri ve Sosyalist Enternasyonal'e bağlı olan Yeni Demokrasi Partisi'nin gençlik kolu ile ortak eylemler yürütmektedir.

Yığınsal işsizlik koşullarında bundan en çok etkilenen gençliktir. Birlik, günlük çalışmalarında istihdam sorununa özel bir yer ayırmaktadır. Sorunla ilgili materyeller yayınlanmakta ve bazı yerlerde gençliği işsizliğe karşı harekete geçirecek gençlik koalisyonları oluşturmaktadır. Şu anda «Gençlik için Barış ve İş» belgisi altında geniş bir kampanya yürütülmektedir. Birlik, barışın korunmasına çalışmalarında özel bir yer vermektedir, genç kadın ve erkekleri savaş karşıtı eylemlerde harekete geçirerek geniş gençlik gruplarının oluşturulmasında anahtar bir güç olmaktadır.

Birlik, uluslararası demokratik gençlik hareketinde DDGF'nin bir üyesi olarak aktif rol oynamaktadır. Uluslararası geleneklerinin sürdürülmesinde Kanada komünist gençliği Nikaragua ve Şili halklarıyla ve Afrika'nın güneyindeki ulusal kurtuluş hareketleriyle dayanışma göstermektedir. Birlik ekipleri sık sık yeni yaşamın kurulmasına yardım etmek için Nikaragua'ya gitmektedir.

Bölgelerde ve üretim yerlerinde kurulan yerel örgütlerin çalışmalarının temelinde demokratik merkeziyetçilik ilkesi yatmaktadır. Bunlar İngiliz Kolombiasında, Alberta ve Manitoba'da bölgesel konseyler ve Ontario'da bir bölgesel konsey ve yerel bölümler halinde birleşmektedir. Bunlar konferanslarda seçilen konseyler tarafından yönetilmektedir. Ülkenin iki uluslu karakterini yansıtan bir biçimde «Ligue des Jeunesses Communistes du Quebec» (Quebec Genç Komünistler Birliği) Birlik içinde ayrı bir örgüttür.

Birliğin en üst organı olan Tüm Kanada Kongresi her üç yılda bir toplanıyor. Son Kongre Kasım 1983'de yapıldı. Kongreler arasında Birliği seçilen Merkez Konsey yönetiyor.

Birlik iki ayda bir «Rebel Youth» (İsyankar Gençlik) ve «Jeunesse Militante» (Militan Gençlik) dergilerini yayınlıyor.

SURİYE DEMOKRATİK GENÇLİK BİRLİĞİ (SDGB)

Birlik, 1949'da kuruldu, daha sonra Demokratik Gençlik Derneği adını aldı. 1951'deki ilk Kongresinde yeniden Demokratik Gençlik Birliği adını aldı ve Arap Sosyalist Yeniden Doğuş Partisi'nin (BAAS) sol kanadı erke gelene dek yasa dışı kaldı.

Suriye demokratik gençliği örgütlerini kurarken, proletarya enternas-

yonalizmi konularından hareket etti, Arap halkının ulusal kurtuluş davasını savundu, siyonist ideolojiyi ve İsrail'in bölgedeki saldırgan rolünü sergiledi ve Filistin halkının bir ülke toprağında sahip olması ve kendi kaderini kendisinin tayin etmesi hakkını destekledi. Birlik toplumu demokratikleştirmeye, ülkenin emperyalist bloklara yuvarlanması tehlikesine karşı, barış için, nükleer silahlara karşı, Suriye halkının, halk demokrasisine, sosyalizme ve Arap birliğine yönelik ulusal ilerici kazanımlarını sağlamlaştırmak için savaşım vermektedir. SDGB'nin pek çok üyesi hapse atılmış ve işkenceden geçirilmiştir.

Birlik'in tarihinde bir köşe taşı olan 1971 Mayıs'ındaki 2. Kongre, demokratik gençliği SDGB'ni gerçek bir yığın örgütü yapmak için harekete geçirecek bir Eylem Programını onayladı. Kongre kararları doğrultusunda hareket eden Birlik öğrenci hareketiyle birleşen genç işçi ve köylülerin desteğini sağlamak için çok şey yaptı ve etkisini bütün ülkeye yayarak ulusun kamu işlerinde ve ekonomik gelişmesinde geniş gençlik kesimlerinin katılımını sağlamada önemli rol oynadı.

1983'teki 3. Kongre Suriye ilerici gençliğinin bir birleşik cephesini kurma görevini öne koyan bir Bildirge ve bir İstемler Programı kabul etti. Buna uygun olarak Birlik öteki gençlik örgütleriyle bağları ve ortak eylemleri teşvik etmektedir. SDGB binlerce çocuğu birleştiren Genç Piyonerler Örgütü Niysan'ı yönetmektedir.

Demokratik gençlik öncelikle çalışma ve eğitim hakkı gibi gençlerin haklarını ardıcıl biçimde savunuyor ve emperyalizmin, siyonizmin ve gericilerin Arap halklarının ulusal kurtuluş hareketini saptırma yönündeki oyunlarına karşı çıkıyor. SDGB'nin pek çok üyesi Müslüman Kardeşler çetelerine karşı dövüşte ve Lübnan'a karşı İsrail ve Amerikan saldırılarına karşı direnişte yigıtçe can verdi.

SDGB ülke içinde ABD emperyalizminin tırmandırdığı silahlanma yarışına karşı başlatılan kampanyalara aktif katılıyor ve barış savaşımını demokrasi ve sosyalizm savaşımıyla birleştiriyor. Örgüt ulusal ve sosyal kurtuluş için savaşan halklara karşı gösterdiği tutarlı antiemperyalist tutum ve dayanışmayla uluslararası demokratik gençlik hareketinin saygısını kazanmıştır. Birlik Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'nun Yürütme Komitesinde temsil edilmektedir.

Yayınları arasında «Niysan» (Nisan) gazetesi ve üç ayda bir yayınlanan «Dırasat va Tahkiyat» (eğitim ve araştırma) vardır. Birlik Genç Piyonerlerin yayın organı «Baraimu Niysan»ın (Nisan tomurcukları) çıkarılmasını da üslenmiştir.

Duyuru

TKP MERKEZ KOMİTESİ 6. PLENUMU TOPLANDI HERŞEY TKP ULUSAL KONFERANSI'NIN BAŞARISI İÇİN

TKP MK 6. Plenumu toplandı. Plenum Merkez Komitesi Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın okuduğu Politik Büro Raporunu görüştü, dünyadaki ve ülkemizdeki durumu analiz etti, buradan çıkan görevleri saptadı. Ulusal Konferans hazırlıklarını gözden geçirdi. «TKP 1986 Ulusal Konferans Tezleri»ni tartışıp onayladı ve tezlerin, gerekli redaksiyonun yapılmasından sonra parti içinde ve kamuoyunda tartışmaya açılmasını kararlaştırdı. Ulusal Konferans'ın başarısı için yapılması gerekenleri saptadı.

Demokrasi güçlerinin kararlı mücadeleler sonucunda bir dizi yeni ko-num elde etmiş olmasına karşın, rejimde nitelik bakımından bir değişiklikten söz edilemez. Evren-Ozal diktatörlüğü ve emperyalist kamptaki destekçileri, Türkiye'nin demokrasi yolunda olduğunu öne sürerek, çeşitli manevralarla, halkı ve demokrasi güçlerini kararlı bir muhalefetten alıkoymaya, onları şaşkırtmaya, bölüp parçalamaya, sol güçleri yalıtılmaya çalışıyorlar. ABD emperyalizmi Türkiye'yi savaş planlarına daha sıkı bağlamak, komşularıyla ilişkilerini gerginleştirmek için hızla yeni adımlar atarken, parlamentodan ardarda geçirilen yasalarla, ulusal ekonominin son dayanakları da yok ediliyor, emperyalizme bağımlılık katmerleştiriliyor, işçi ve sendika hakları daha da budanıyor.

TKP'nin, ABD ve diktatörlüğü durdurmak için seferberlik çağrısı bu koşullarda çok daha büyük önem kazanıyor. TKP MK 6. Plenumu, böylesi bir seferberliği gerçekleştirme, barış ve demokrasi için mücadelede birlik bir demokratik yığinsal hareket yaratma olanaklarının bugün daha da belirginleştiğini saptadı.

Komünistlerin de katkısıyla geniş demokrasi güçlerinin ortak çabalarıyla gerçekleştirilen ve diktatörlüğe karşı ilk güçlü yığinsal politik protesto olan Türk-İş'in İzmir mitingi, aynı içeriği kazanan bu yılın 1 Mayıs kutlamaları bunun açık kanıtlarıdır. Türk-İş Başkanlar Kurulu'nun yeni mitingler ve genel grev kararı alması, SHP yönetiminin halkla birlikte sokakta hak aramanın zorunluluğuna işaret etmesi, İzmir mitingiyle açılan yolda geniş güçlerin birlikte yürümesinin olanaklı olduğunu gösteriyor.

TKP MK 6. Plenumu durumun her alanda daha da kötüleşmesini dur-

durmada, faşist diktatörlüğe son vermede ve durumda iyiye doğru bir dönüş gerçekleştirebilmede ana sorunun birlik sorunu, barış ve demokrasi isteyen bütün güçlerin birliği sorunu olduğunu bir kere daha vurguyla belirtti. Böylesi bir birlik ancak Türkiye'nin bu durumdan kurtulmasının planaklı olduğuna inanmakla, kurtuluş yoluna ilişkin güçlü bir inanç etrafında kenetlenmekle olanaklıdır.

TKP MK 6. Plenumu'nun kabul ettiği «TKP'nin Ulusal Demokrasi Alternatifi», «TKP'nin Ekonomik ve Sosyal Politika Alternatifi», «TKP'nin Silahlı Kuvvetlere İlişkin Reform Programı» başlıklı belgelerle ve daha önce açıklanan «TKP'nin Barış, Ulusal Güvenlik ve Ulusal Egemenlik Alternatifi» başlıklı belgeyle TKP Türkiye'nin kurtuluş yoluna ilişkin kendi ulusal demokrasi programını ayrıntılı olarak ortaya koymuş bulunmaktadır.

TKP MK 6. Plenumu, bütün komünistlere Ulusal Konferansa hazırlık sürecinde TKP'nin alternatif önerilerini bütün demokrasi güçleriyle tartışmak, diyalog ve işbirliğini geliştirmek, partinin görüşlerini yığınlara, fabrikalara, işyerlerine, mahalle ve köylere, okul ve üniversitelere taşımak, geniş yığınlara maletmek görevini verdi. Bunun için gerekli önlemleri saptadı.

TKP MK 6. Plenumu demokratik muhalefetin sıralarındaki kararlı eğilime önkøşulsuz desteğini açıkladı, muhalefetin sıralarındaki yanlış eğilimlere işaret etti. TKP geniş yığınları politik mücadeleye çekmek, yığın eylemini yükseltmek için çabalarını artıracak, bu amaçla Amerikan üslerine karşı ve Savunma İşbirliği Anlaşması'nın feshedilmesi için, işkencelere, tutuklamalara karşı, Kürt halkı üzerindeki baskılara karşı ve genel politik af için, işsizliğe ve işten çıkarmalara, düşük ücretlere karşı, sendikal haklar için, emekçilerin ekonomik ve sosyal hakları için politik kampanyaları sürdürecektir.

TKP MK 6. Plenumu, kimi sol çevrelerin gündeme getirdiği legal bir sol ya da sosyalist parti kurulması görüşünü ele aldı ve böylesi bir girişimin bugünkü koşullarda sol güçlerin demokrasi mücadelesindeki ana görevlerini yerine getirmesine yarar sağlamayacağı, solun birliğinin ve sosyalizm fikirlerinin güçlenmesine katkıda bulunmayacağı sonucuna vardı.

TKP MK 6. Plenumu bütün yurttaşları, bütün demokrasi güçlerini hükümetin getirdiği «KIT'lerin özelleştirilmesi» adlı projenin durdurulması için ve ABD'nin Türkiye'deki üsleri komşularımıza karşı kullanmasının önlenmesi için vargüçleriyle çaba harcamaya çağırdı. Komşumuz Bulgaristan'a karşı yürütülen ve giderek tımandırılan karalama kampanyasının, ABD yönetiminin Türkiye'yi kendi saldırgan planlarına araç etmesini kolaylaştırdığını vurguladı ve bütün barış ve demokrasi güçlerini sağduyulu ve sorumlu bir tutum almaya, bu kampanyaya daha aktif karşı çıkmaya çağırdı.

TKP MK 6. Plenumu, SBKP 27. Kongresi'ni değerlendirdi. Aldığı özel bir kararla kongrenin tarihsel önemine, barış ve toplumsal ilerleme müca-
delesinde yol gösterici ve esinlendirici etkisine dikkat çekti. Bütün ulusal,
demokratik güçleri Sovyetler Birliği'nin dünya ve bölge barışı, halklar-
arası dostluk ve işbirliği konusundaki yapıcı ve sorumlu tutumuna olumlu
yanıt vermeye, bütün komünistleri ve öteki devrimcileri her günkü çalış-
malarında Sovyet komünistlerinin Leninci tarzını örnek almaya çağırdı.

TKP Ulusal Konferansına ağır sorumluluklarının bilincinde olarak, dev-
rimci ve savaşkan bir ruhla hazırlanıyor. Ulusal Konferansımızın daha
güçlü TKP hedefine ulaşmada çok önemli bir sıçrama noktası olması için
gerekli bütün önkoşullara sahibiz. Parti örgütleri, tek tek bütün komünist-
ler Ulusal Konferansa, komünist yarışma ruhunda hazırlanmalı ve ön-
lerine koydukları bütün görevleri başarıyla yerine getirmiş olarak var-
malıdır, varacaklardır. Herşey Ulusal Konferansın başarısı için!

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi

26 Mayıs 1986

Alman Komünist Partisi Başkanı Herbert Mies yoldaş'a

Değerli Herbert Mies yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve kendi adıma, Alman Komünist Partisi'nin 8. Kongresi'nde parti başkanlığı görevine yeniden seçilmeniz nedeniyle Sizi içten kutlar, en iyi dileklerinizi iletirim.

8. Kongre, Alman Komünist Partisi'nin çalışmalarında yeni bir dönüm noktası oldu. Türkiye komünistleri, Marks, Engels ve Lenin'in öğretisi ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri temelinde kardeşçe bağlı oldukları Alman Komünist Partisi'nin, 8. Kongre'nin öne koyduğu görevleri başarıyla yerine getireceğine inanıyor.

Değerli Herbert Mies yoldaş,

Size sağlık, esenlik ve sorumlu görevinizde yeni yeni başarılar dileriz.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

5 Mayıs 1986

**Afganistan Demokratik Halk Partisi
Merkez Komitesi Genel Sekreteri
Necib yoldaş'a**

Değerli Necib yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komunistleri ve kendi adıma, Afganistan Demokratik Halk Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreterliği görevine seçilmeniz nedeniyle Sizi candan kutlar, en iyi dileklerimizizi ilettirim.

Türkiye Komünist Partisi, Afganistan'daki Saur Devrimi'nin ilerlemesini, devrimin saflarına yeni güçlerin katılmasını ve son bir-iki yıl içinde sağlanan başarıları büyük bir memnurlukla izliyor. Sizin bu gelişmeye katkınız büyüktür.

Değerli Necib yoldaş,

Size sağlık, esenlik, sorumlu görevinizde büyük başarılar dileriz.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

6 Mayıs 1986

Romanya Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve ülkemiz işçi sınıfı adına Romanya Komünist Partisi'nin 65. kuruluş yıldönümünü candan kutlar.

Büyük Ekim Devrimi'nin doğrudan etkisiyle ve Romanya işçi sınıfının çetin savaşmaları sonucu kurulan Romanya Komünist Partisi, karmaşık koşullarda sınıf savaşımının başına geçti. Nazi işgaline ve Antonescu diktatörlüğüne karşı Ulusal Cephe'nin eylemlerini yönlendirdi. 23 Ağustos 1944 ayaklanmasında belirleyici bir rol oynadı. O günden bu yana Romanya Komünist Partisi, çok yanlı gelişmiş sosyalist toplumun kurulması, halkın yaşam düzeyinin yükseltilmesi ve ülkenin ekonomik potansiyelinin geliştirilmesi için çalışıyor. Balkanlarda barışın ve güvenliğin pekiştirilmesini savunuyor.

Balkanlar'ın bir barış, dostluk bölgesi olması için çalışan TKP, Romanya Sosyalist Cumhuriyeti ile Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin ülkemize de yönelttikleri Balkanların nükleer ve kimyasal silahsız bölge olması önerisini destekliyor.

Değerli yoldaşlar,

Partinizin kuruluşunun 65. yıldönümünde Romanya Komünist Partisi'ne barışın korunması ve sosyalizmin güçlendirilmesi yolunda önüne koyduğu tüm görevleri yaşama geçirmede büyük başarılar dileriz.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kuşlu*

8 Mayıs 1986

Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve ülkemiz işçi sınıfı adına, kardeş Çekoslovakya Komünist Partisi'nin 65. kuruluş yıldönümünü candan kutlar, devrimci savaş selamlarını gönderir.

Çekoslovakya Komünist Partisi, Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin doğrudan etkisi altında, çetin sınıf savaşimleri içinde ve oportünizme karşı ardıcıl bir savaşımın sonucunda kuruldu. Yurtseverlik ile enternasyonalizmin ateşli bir savunucusu olan Çekoslovakya Komünist Partisi, nazi işgali sırasında ulusal hiyanete düşen burjuvazinin tersine, Çekoslovakya Cumhuriyeti'nin gerçek savunucusu oldu. Partiniz, nazi işgaline karşı Ulusal Cephe'nin kurulmasını yönetti. Ağustos 1944'deki Slovak Ayaklanması'nda ve 1945'deki Çeklerin Mayıs Ayaklanması'nda aktif rol oynadı.

1948 Şubat Devrimi'nin etkisinden sonra Çekoslovakya Komünist Partisi, sosyalizm kuruculuğunu yönlendirdi, Çekoslovakya'yı bugünkü saygın yerine getirdi.

Kısa bir süre önce yapılan Çekoslovakya Komünist Partisi'nin 17. Kongresi, Partinin politikasının ülkenin ekonomik ve teknik potansiyelini güçlendirme, halkın yaşam düzeyini iyileştirmedeki başarılarına bir kez daha tanıklık etmiştir.

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi, Çekoslovakya Komünist Partisi ile Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri temelinde kardeşçe bağlarla bağlıdır. Partinizin bu şanlı yıldönümünde, Sizlere 17. Kongre kararlarını yaşama geçirmede büyük başarılar dileriz.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

15 Mayıs 1986

Moğolistan Devrimci Halk Partisi 19. Kongresi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve ülkemiz işçi sınıfı adına kardeş Moğolistan Devrimci Halk Partisi'nin 19. Kongresi'ne devrimci savaş selamlarını gönderir. Kongreniz, 7. Beş Yıllık Plan döneminin sonuçlarını gözden geçirecek ve 1986-1990 döneminde Moğolistan Halk Cumhuriyeti'nin ekonomik ve sosyal gelişmesinin ana doğrultularını ele alacak. Türkiye Komünist Partisi, Moğolistan Halk Cumhuriyeti'nin Partinizin yönlendirmesinde Sovyetler Birliği'nin enternasyonalist yardımlarına dayanarak feodal bir toplumdaki sosyalist bir tarım-sanayi ülkesine dönüşmesi sürecini büyük bir ilgiyle izliyor. Ekonomik yapıda başarılı değişiklikler, üretici güçlerin dengeli bir biçimde ülkeye yayılması, bilimin ve teknolojinin kazanımlarının ekonomiye uygulanması, ihracat-ithalat yapısında sağlanan değişiklikler, Moğolistan Devrimci Halk Partisi'nin önüne koyduğu ülkeyi sosyalist bir sanayi-tarım ülkesi durumuna getirme, halkın yaşam düzeyini daha da yükseltme görevlerinin başarıyla yerine getirilmesi için bütün önkoşulların bulunduğunu gösteriyor. Sizin ülkenizin deneyimi, aynı zamanda başta Sovyetler Birliği olmak üzere, sosyalist ülkelerle kurulan eşit haklı, karşılıklı yarara dayalı ilişkilerin bir ülkenin kalkınmasına ne denli büyük bir etkide bulunduğunun da günümüzdeki en somut örneğidir. TKP, Moğolistan Devrimci Halk Partisi'nin SBKP ile ve öteki sosyalist ülkeler komünist ve işçi partileriyle candan, sımsıkı ve enternasyonalist ilişkilerine yüksek bir değer biçiyor.

Kongreniz, insanlık için kritik bir anda toplanıyor. Uzayın militarizasyonunun önlenmesi, silahlanma yarışının gemlenmesi, egemen devletlerin kendi geleceklerini özgürce belirlemesi hakkının dünya çapında uygulanması, dünyanın birçok yerinde atomuz ve kimyasal silahsız bölgelerin oluşturulması için savaşım, komünistlerin ve tüm barışsever insanlığın önünde yakıcı bir görev olarak duruyor. TKP, Moğolistan Devrimci Halk Partisi'nin ve ülkenizin dünya çapında ve Asya'da izlediği barışçı, yapıcı dış politikayı destekliyor.

Değerli yoldaşlar,

Gizlilik koşullarında ve sürekli polis saldırıları altında savaşım yürüten TKP, ülkemizin ABD emperyalizminin elinde bir savaş aracı olmasını önlemek, Türkiye'deki faşist rejime son vermek ve halkımızın özlediği demokrasiyi kazanmasını sağlamak için mücadele ediyor. Partimiz, bütün bu amaçlar için ülkemizdeki tüm barış, demokrasi, ilerleme güçlerinin, tüm yurtseverlerin birliğini savunuyor.

TKP, kardeş Moğolistan Devrimci Halk Partisi ile Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri temelinde kardeşçe bağlıdır. TKP, 19. Kongre'nin çalışmalarına büyük başarılar diler.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

28 Mayıs 1986